

చిత్ర వారపత్రిక

4 అణాలు
20-2-57

ANDHRA PATRIKA
ILLUSTRATED WEEKLY

ఫిబ్రవరి 20 మొదలు ఆంధ్రప్రదేశమంతటా
పొన్నలూరి బ్రదర్సు వారి
భాగ్యరేఖ
దరకుడు
బి.యన్.రెడ్డి
వాహినీ విడుదల
మైసూర్ స్టేట్ : విజయా టాకీ డిస్ట్రిబ్యూటర్సు. నైజాం: పూర్ణా పిక్చర్స్ (ప్రైవేట్) లిమిటెడ్.

సంవత్సర చందా
రు. 12-0-0
విడిప్రతి 4 అ.

ఆంధ్రపత్రిక

సచిత్ర వారపత్రిక

Founder : K. NAGESWARA RAO

సంపుటము 51
సంచిక 25
20-2-57

దుర్ముఖ మాఘ బహుళ సప్తమి బుధవారం

విషయానుక్రమణిక

★ కాశ్మీర్ సమస్యపై ★
ప్రచ్ఛన్న యుద్ధం

అందరికీ మంచివాడుగా ఉండాలనుకున్న వాడు అందరికీ చెడ్డవాడుగా కనిపిస్తాడని సామెత భారత దేశం విషయంలో ఈ సామెత అక్షరాలా నిజమైనట్లు కనిపిస్తుంది.

ప్రపంచంలోని అనేక దేశాలు రెండు కూటాలుగా విడిపోయి ప్రచ్ఛన్న యుద్ధం సాగిస్తున్న ఈతరుణంలో, ఏకూటమితోనూ చేరకుండా, అన్ని దేశాలతోనూ సహకరిస్తూ, తప్పుచేసినది ఏదేశమైనా నిష్పక్షపాతంగా విమర్శిస్తూ ఉండాలనేది భారతవిదేశాంగ నీతి ఈవిధానాన్ని రూపొందించిన కీర్తి (ఇష్టంలేనివారి దృష్టిలో అపకీర్తి) ప్రధానంగా ప్రధానమంత్రి నెహ్రూది

భారతప్రధాని మొదటినుంచీ ఈ విధానాన్నే అనుసరిస్తున్నారు ప్రచ్ఛన్న యుద్ధం సాగిస్తున్న దేశాలకు ఈవిధానం మొదటినుంచీ కంటకప్రాయంగానే ఉంది. అమెరికా నాయకత్వాన ఉన్న రాజ్యాలు రష్యన్లకు సన్నిహితుడుగానూ, రష్యావారు అమెరికాకు సన్నిహితుడుగానూ నెహ్రూను అనుమానించారు ఆ తరవాత రష్యన్ విధానాలలోవచ్చిన మార్పుల ఫలితంగా నెహ్రూ తటస్థ విధానాన్ని వారు చాలవరకు మన్నించడం జరిగింది కాని పశ్చిమ రాజ్యాల వైఖరిలో మార్పేమీ రానేలేదు పైగా ఇటీవల ఈజిప్టు, హంగరీ సంఘటనలలో భారతదేశం అనుసరించిన నిష్పాక్షిక, నిర్భీక వైఖరితో పశ్చిమ రాజ్యాలలో నెహ్రూ వ్యతిరేకత మరింత తీవ్రరూపం దాల్చింది.

ఇతర దేశాల్లో నెహ్రూ వ్యతిరేకత ఎంత తీవ్రంగా ఉన్నా భారత దేశానికి బాధేమీ లేదు కాని కాశ్మీర్ "సమస్యను" సాకుగా తీసుకుని ప్రచ్ఛన్న యుద్ధాన్ని భారతదేశపు ప్రాంగణం దాకా తీసుకురావడమే బాధగా తయారైంది ఏ ప్రచ్ఛన్న యుద్ధాన్ని ఇంత కాలమూ భారతదేశం నిరసిస్తూ వచ్చిందో ఆ ప్రచ్ఛన్న యుద్ధంలోకే భారతదేశాన్ని లాక్కుపోవాలని పశ్చిమరాజ్యాలు ప్రయత్నిస్తున్నాయి

తొమ్మిదేళ్ళ నుంచీ ఎటూ తేలకుండా ఉన్న కాశ్మీర్ వివాదాన్ని ఇటీవల పాకిస్తాన్ తిరగతోడింది జనవరి 26 వ తేదితో కాశ్మీర్ భారతదేశంలో అంతర్భాగమైపోతోందనీ, ఇది సమితి తీర్మానాలకు విరుద్ధమనీ, భారత పాకిస్తాన్ సేనలు రెంటినీ కాశ్మీర్ నుంచి తొలగించివేసి సమితి సేనలను ప్రవేశపెట్టి జనవాక్య సేకరణ ద్వారా కాశ్మీర్ భవితవ్యాన్ని తేల్చాలనీ పాకిస్తాన్ భద్రతామండలిని కోరింది.

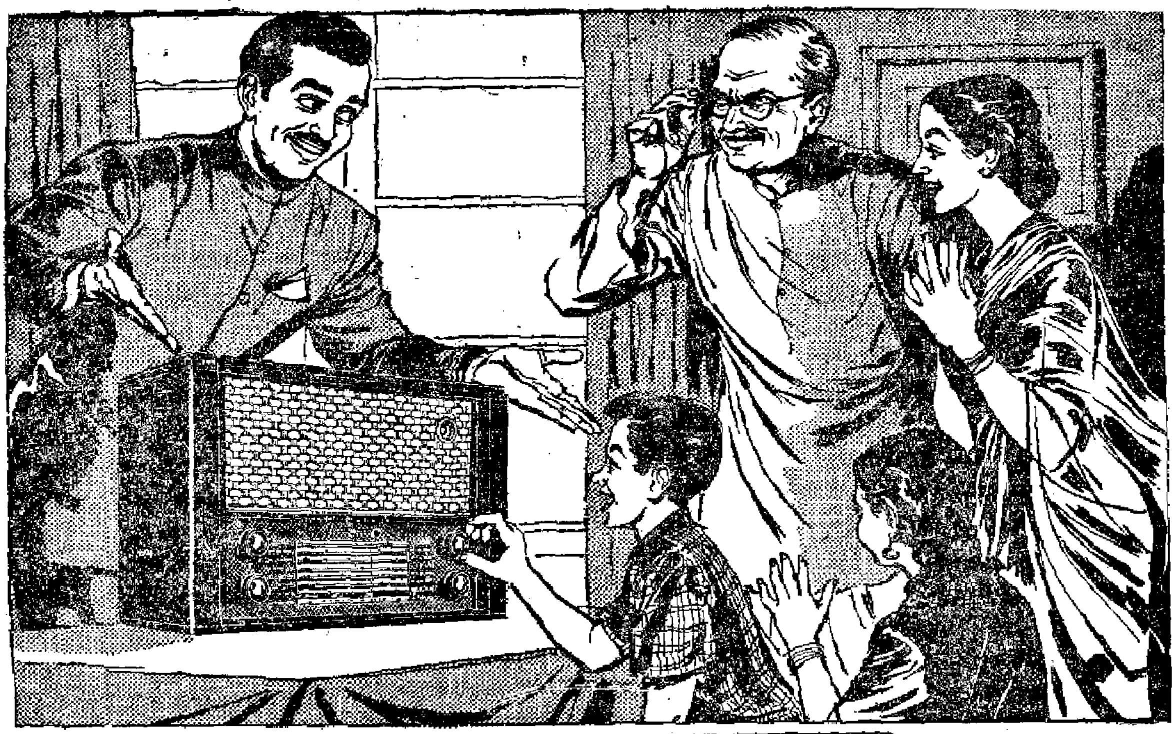
పాకిస్తాన్ చేసిన ఫిర్యాదు అబద్ధాలపుట్ట అని భారతప్రభుత్వమూ, కాశ్మీర్ ప్రభుత్వమూ స్పష్టం చేశాయి ఇదేవిషయాన్ని మండలిలో భారతప్రతినిధి శ్రీ వి కె కృష్ణమీనన్ జనవరి 28 వ తేదీన ఇచ్చిన దీర్ఘ సమాధానంలోనూ, తిరిగి ఫిబ్రవరి 8వ తేదీన చేసిన ప్రసంగంలోనూ సహేతుకంగా స్పష్టపరిచారు

కాశ్మీర్ భారత దేశంలో అంతర్భాగం కావడం కొత్తగా జరిగింది కాదనీ, 1947 లోనే జరిగిందనీ భద్రతామండలి ముందుగా గుర్తించాలి ఇది భారత దేశం కొత్తగా లేవదీసిన వాదం కాదు 1947 నుంచీ కాశ్మీర్‌ను తన అంతర్భాగంగా గుర్తించినందువల్లనే కాశ్మీర్‌పై, అంటే భారత భూభాగంపై పాకిస్తాన్ దురాక్రమణ చేసిందని భారతప్రభుత్వం భద్రతామండలికి మొదట్లో ఫిర్యాదు చేయడం జరిగింది కాశ్మీర్ భారత భూభాగం కానిపక్షంలో ఈ ఫిర్యాదుకు అవకాశమే లేదు. సమితి నియమించిన మధ్యవర్తి సంఘం కూడా లోగడనే ఈ విషయాన్ని గుర్తించింది. అయినప్పటికీ భారత ప్రభుత్వం ఈ సమస్యను శాంతియుతంగా పరిష్కరించాలనే ఉద్దేశంతో జనవాక్య సేకరణకు అంగీకరించింది అయితే ముందుగా పాకిస్తాన్ తన సేనలను కాశ్మీర్ నుంచి ఉపసంహరించాలని షరతుపెట్టింది. ఈషరతును పాకిస్తాన్ మన్నించలేదు.

అందుచేతనే జనవాక్య సేకరణ ఇంత కాలమూ వాయిదా పడింది ఈలోగా కాశ్మీర్ ప్రజలు రాజ్యాంగ సభను ఎన్నుకొని ప్రత్యేక రాజ్యాంగాన్ని తయారు చేసుకోవడం, ఈ రాజ్యాంగం కాశ్మీర్ భారతదేశంలో అంతర్భాగమేనన్న విషయాన్ని పునరుద్ఘాటించడం జరిగింది. భారత ప్రభుత్వం అన్ని రాష్ట్రాలకూ చేస్తున్నట్లుగానే కాశ్మీర్‌కుకూడా ఆర్థిక సహాయం చేయడం, కాశ్మీర్ ప్రజల జీవన ప్రమాణం బాగుపడి, పరిస్థితులు కుదుటపడడం

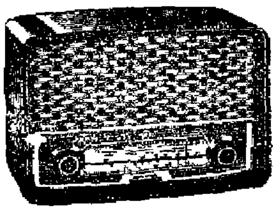
భారతదేశంపై పాకిస్తాన్ చేసిన ఆరోపణలకు సమాధానమివ్వడానికి జనవరి 28 వ తేదీన వి. కె. కృష్ణమీనన్ భద్రతా మండలి సభకు పోబోయేముందు విలేఖరులతో, పండిట్, డా॥ ఫ్రాంక్ గ్రాహంలతో [illegible]

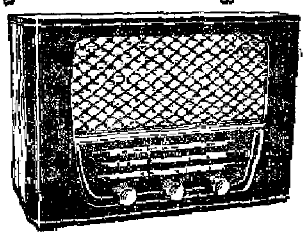
నూతన సంవత్సరములో ఒక నేషనల్-ఎక్కో రేడియోను
కొని సంగీత మాధుర్యమును అనుభవించండి!

దేశమంతటాగల లక్షలాది కుటుంబములు నేషనల్-ఎక్కో రేడియో ద్వారా పొందే సంగీతము మరియు వినోదముల క్రొత్త ప్రపంచము లోని ఆనందమును మీరూ పొందండి!

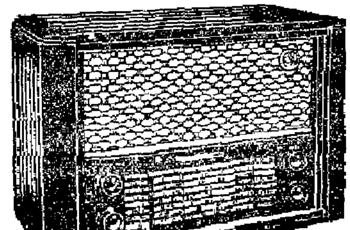
ఒక నేషనల్ ఎక్కో రేడియో ఉంటే వినోద కార్యక్రమముల ప్రసారములను ప్రతి రోజు ఏ వేళైనా వినవచ్చును కుటుంబములో అందరూ కలసి ఆనందముగా గంటల తరబడి కాలము గడవ వచ్చును రేడియో ధనవంతుల గుత్త అయిన రోజులు మారేయి. నేషనల్ ఎక్కో రేడియోలు అద్భుతమైన సేవ యిచ్చుటను పేరు గాంచినవి ధర రు 195/ నుండి రు 1200/- వరకు దొరకు తున్న వాటిలో ఎంచుకొందుకు 12 దివ్యమైన మోడలులు ఉన్నాయి.

మోడలు 241 5 వాల్వులుగల ఏసి/డిసి సెట్ మరియు 4 వాల్వులు గల డ్రై బ్యాటరీ సెట్ ప్లాస్టిక్ క్యాబినెట్ మీడియమ్ వేవ్ బ్యాండు మరియు 19 31 41 60 మరియు 80 90 మీటర్ల షార్ట్ వేవ్ బ్యాండు లపై వినవచ్చును .. రు 195/-

మోడలు 270 5 వాల్వులు 8 బ్యాండులు, కఱ్ఱ క్యాబినెట్ మరియు విశాలమైన మీటరు బ్యాండు మోడలు ఎ 270 ఏసి సెట్ మోడలు యు 270 ఏసి/డిసి సెట్ .. రు 285/-
మోడలు బి 270/1 డ్రై బ్యాటరీ సెట్ రు 300/

మోడలు ఎ/317 7 వాల్వులు, 8 బ్యాండులు 13 16 19, 25, 31 మరియు 41 మీటర్లు బ్యాండ్ స్ప్రెడ్ చేయబడినవి; ట్యూన్డ్ ఆర్ ఎఫ్ స్టేజ్ కఱ్ఱ క్యాబినెట్ ఏసి కరెంటుతో పనిచేయును రు 585/-,

ధరలలో బేరము లేదు, స్థానిక పన్నులు అదనము వీనిని సులభమైన వాయిదాల పద్ధతిలో కొనవచ్చును

నేషనల్-ఎక్కో రేడియోలు శ్రేష్ఠమైనవి — అవి మాన్‌సూనైజ్* చేయబడినవి

ఉచితము ఏ నేషనల్ ఎక్కో వ్యాపారినైనా యీ రేడియోలు పెట్టమని వినండి లేక ఉచితముగా పంపే కాగితమునకై మాకు వ్రాయండి

జెనరల్ రేడియో & అప్లయన్సెస్ ప్రైవేట్ లిమిటెడ్ ఒపేరా హౌస్ బొంబాయి 4 • 3 మదన్ స్ట్రీట్, కలకత్తా 13 1/18 మౌంట్ రోడ్ మద్రాసు • 36/79 సిల్వర్ జూబ్లీ పార్క్ రోడ్ బెంగుళూరు • హోర్డినియాన్ కాలనీ, చాందినీ చౌక్, ఢిల్లీ

* భారతదేశమునంతటి ఉష్ణ దేశము లలో బాగుగా పనిచేయుటకు మామూలుగా జరుపుతున్న కన్న 16 సార్లు ఎక్కువ సురక్షితముగా చేయబడినవి.

GRA 4814,

ప్రచ్ఛన్న యుద్ధం

జరిగింది. ఇప్పుడీ పరిస్థితిని భగ్నం చేయాలనే దురుద్దేశంతో పాకిస్థాన్ ఇదివరదాకా తాను మన్నించని జనవాక్య సేకరణ ప్రతిపాదననే తిరిగి లేవదీసింది. అయితే ఈసారి ఐక్యరాజ్యసమితి ఆధ్వర్యాన జనవాక్య సేకరణ జరగాలంటూ కొత్తపాట ప్రారంభించింది. సమితి సేనల ఆధ్వర్యంలో జనవాక్య సేకరణ తనకే అనుకూలంగా ఫలిస్తుందని నమ్మకం లేకపోతే పాకిస్థాన్ ఈపాట ప్రారంభించేది కాదు.

కాశ్మీర్‌లో సమితి సేవలను అడుగుపెట్టనివ్వడమంటే విదేశీ సేనలను అడుగుపెట్టనిచ్చినట్లే; కాశ్మీర్ పై భారతదేశానికి అధిపత్యం లేదని ఒప్పుకున్నట్లే. ఈ కారణం చేత సమితి సేనలను అనుమతించేది లేదని భారత ప్రభుత్వం స్పష్టం చేసింది. పాకిస్థాన్ సేనలు కాశ్మీర్‌ను ఖాళీచేసి వెళ్ళిపోతేగాని చర్చలప్రసక్తే లేదనికూడా స్పష్టం చేసింది.

భద్రతామండలిలో 11 దేశాలలో 10 దేశాలు పాకిస్థాన్‌కు అనుకూలంగాను, ఒకదేశం (రష్యా) తటస్థంగాను ఉన్నాయి. ఇక భారతదేశంపై సానుభూతికలిగిన ఆసియా, ఆఫ్రికా దేశాలు, కమ్యూనిస్టు దేశాలుకూడా "కాశ్మీర్ సమస్య ఉభయులూ స్నేహంగా పరిష్కరించుకోవలసినసమస్యే" నని చెబుతున్నాయి.

ఇదంతాచూస్తే భారతదేశం కనీసం కాశ్మీర్ వివాదానికి సంబంధించినంతవరకూ ఈనాడు ఒంటరైనట్లు కనిపిస్తుంది. ఈ ఒంటరితనాన్ని ఆసరాచేసుకుని పశ్చిమరాజ్యాలు భారతదేశం మీద కసితీర్చుకోడానికి జేఅదనని, పాకిస్తాన్ వాదాన్ని సమర్థిస్తూ, సమితిలోనూ, సమితి బయటా విపరీతమైన దుష్ప్రచారం సాగిస్తున్నాయి.

పశ్చిమ యూరప్‌లోను, అమెరికాలోనూ పెచ్చుపెరిగిపోయిన భారత వ్యతిరేకతకు అక్కడి పత్రికలన్నీ మూక ఉమ్మడిగా సాగిస్తున్న అసత్యప్రచారమే ప్రబల నిదర్శనం.

విదేశీ పత్రికల ప్రచారం

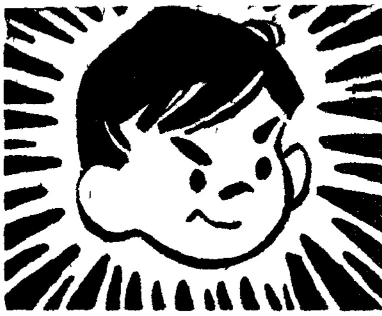
న్యూయార్క్ టైమ్సు పత్రిక జనవరి 28 వ తేదీన ఒక సంపాదకీయం రాస్తూ "సమితిలో భారత ప్రభుత్వం చేస్తున్న ప్రకటనలు పాకిస్థాన్‌ను, కాశ్మీర ప్రజలను మాత్రమే కాక సమితినే ధిక్కరించే ధోరణిలో ఉన్నా"యని, దీన్ని సమితి సహించదనీ బెదిరించింది. లండన్ వారపత్రిక "టైమ్ ఎండ్ టైడ్" 'కామన్వెల్తులో భారతదేశానికి ఇంకా సభ్యత్వం ఉందంటే సిగ్గుపడాల్సిన విషయం' అని రాసింది. సాధారణంగా నెహ్రూ విధానాలను సమర్థించే "న్యూస్టేట్స్‌మన్ ఎండ్ నేషన్" వారపత్రిక కూడా నెహ్రూ తన పలుకుబడిని చాలవరకు పోగొట్టుకున్నా'రని రాసింది. ఇక 'డెయిలీ ఎక్స్‌ప్రెస్' లాంటి పచ్చికన్సర్వేటివ్ పత్రికల దుమ్మెత్తిపోత చెప్పనక్కర్లేదు. ఫ్రాన్సు, జర్మనీ మొదలైన దేశాల్లో కూడా ఇదే విధంగా భారత వ్యతిరేక ప్రచారం జరుగుతోంది. ఈ మధ్య పశ్చిమ జర్మనీ పత్రికాప్రతినిధులు కొందరు మద్రాసు వచ్చినప్పుడు వారు ఇక్కడి పత్రికా రచయితలతో ఇష్టాగోష్ఠిగా మాట్లాడుతూ "కాశ్మీర్‌లో జనవాక్య సేకరణ జరిగితే పాకిస్థాన్ గెలుస్తుందని మా అభిప్రాయం. కాని చట్టరీత్యా కాశ్మీర్ పై భారతదేశానికి హక్కుంటే ఉండవచ్చును" అన్నారు.

దీన్నిబట్టి పశ్చిమ రాజ్యాల్లో భారత వాదన పట్ల ఎలాంటి దురభిప్రాయా లేర్పడిందీ గ్రహించవచ్చును. మొత్తం మీద, కాశ్మీర్‌లో అధిక సంఖ్యాకులు ముస్లిములు గనుక న్యాయం పాకిస్థాన్ వైపే ఉన్నదనే వక్రభావం విదేశాలలో ఉన్నది.

ఈ నెల 10 వ తేదీన ప్రధాన మంత్రి జలంధర్ బహిరంగ సభలో మాట్లాడుతూ, రెండు ముఖ్యవిషయాలను ఒప్పుకుంటే పాకిస్తాన్‌తోగాని, సమితితోగాని చర్చించడానికి తాము సిద్ధంగా ఉన్నామని ప్రకటించారు. 1947 లోనే కాశ్మీర్ భారత అంతర్భాగమైందనేది ఒకటి. కాశ్మీర్‌పై పాకిస్థాన్ అక్రమంగా దాడిచేసిందనేది రెండోది. ఈ రెండూ ఒప్పుకుంటేనే చర్చలు సాధ్యమవుతాయని ఆయన నిష్కర్షగా తేల్చివేశారు.

కాశ్మీర్ విషయంలో భారత ప్రజలందరూ ప్రధాని నెహ్రూవిధానాలను పూర్తిగా సమర్థిస్తున్నారు. 36 కోట్ల జనం ఆయనకు అండగా నిలబడి ఉన్నారు. కనుక ఎన్ని దేశాలు పాకిస్థాన్‌ను వెనకేసుకునివచ్చి బెదిరించినా ప్రయోజనం శూన్యం.

భారతదేశం వాదనలో బలంలేక పోబట్టే భారత ప్రభుత్వం ఇంతదురుసుగా మాట్లాడుతోందని న్యూయార్క్ టైమ్స్ రాసింది. కాని ప్రధాని నెహ్రూ చెప్పినట్లు మంచిగా ఉండాలని అనుకోవడమే మన బలహీనతగా తయారైంది; అంతేగాని న్యాయం మనపక్షాన లేక కాదు.

బుడుగు! చిచ్చులపిడుగు

ఇప్పుడు ఏడుపు అంటే ఏమిటో, ఖోపం అంటే ఏమిటో చెప్పాను గదా అని బాబాయి వాళ్ళు నా

"ఇది చెప్తను

దగ్గిర అలుసు తీసుకున్నారు. తీసుకుని నన్ను నెత్తిమీద, నడ్డిమీద ఛంపేసి, ఎలాగేనా యేడిపించాలని చూస్తున్నారు.

అప్పుడేమో, ఏంరా బుడుగూ యిది యేడుపా లేకపోతే మరి, ఖోపమా అని అడుగుతారుట. ఇది బాబాయి అయిడియాట.

అయిడియా అంటే ఆశ అని అర్థం. ఇలా అని నాన్న చెప్పాడు. ఇవికూడా బాబాయిదగ్గిరే ఛాలా ఉన్నాయట.

యేం? మరి నన్ను యేడిపించాలని బాబాయి చూస్తాడుగా. అయినా నేను ఎప్పుడూ ఏడవనులే. నేనేం చిన్నవాడినా లేకపోతే చితకవాడినా, అందుకూ.

కాని ఎలాగేనా ఈ పెద్దాళ్లు— అంటే నేను కానులే. ఛాలా బోల్డు పెద్దాళ్లు. ఈ పెద్దాళ్లు చిన్నపిల్లల సంగతి కొంచెం తెలుసుకోవాలి.

అప్పుడే, వాళ్లు పిల్లలిని బాగా పెంచగలరు.

పెంచడం అంటే, మనికి నిద్రరానపుడు పడుకో అని కోప్పడేసెయ్యడం.

ఇంకా, ఆకలేసినా ఓసారో ఆరుసార్లో అన్నం పెట్టను అనడం. మళ్లీ యేమన్నాకూడా పెట్టను అనడం. అదన్నమాట.

ఇంకోటి ఉంది. నాకు లీళ్లోసు

"దెబ్బకి హడ్డిపోవాలన్నమాట"

కుట్టే జలుబు చేస్తుద్దికదా. అసలిప్పుడే బోల్డు బోల్డు చేసిల్ది. బాటలు బాఘా తాలంట్టుల్లాయి. లిజమేగదూ?

యేం. మరి జలుబుచేసినపుడు నీళ్లోసుకోకూడదుగదా. అయినా మన్ని రోజూ నీళ్లోసుకోమంటారు అనయ్యంగా.

అలాగే యీ పెద్దవాళ్లకి ఉంకో చెడ్డ అలవాటుంది. మన్ని ఎప్పుడూ చెడ్డీ చొక్కా తొడుక్కోవాలంటారు.

అలవాటంటే, మన్ని ఉత్తినే తిట్టడం, నడ్డిమీద ఛంపెయ్యడం అని అర్థం.

యేం? పెంచడం అంటే ఇదీ అర్థం.

మన సంగతిసరే. మన్ని వీళ్లిలాగా పెంచలేరనుకో. అసలు దొరకనుగా పెంచడానికీ.

ఇంక పాపం చిన్నపిల్లలుంటారు చూడూ. అంటే ఛాలా చిన్నవాళ్లు. వాళ్ళని ఈ పెద్దవాళ్ళు ఇష్టంవచ్చినట్టు పెంచేస్తారు.

అయినే ఓటుందిలే.

ఈ ఛిన్న పిల్లలు లేరూ వీళ్ళు అసలు మంచివాళ్లు కారు. పైగా తెలుగురాదు.

అన్నిటికీ యేడుస్తారు అందుకని.

కొందరు నిజంగా ఎప్పుడూ యేడుస్తానే ఉంటారనుకో. ఆకలివేసినా యేడుస్తారు. పాలుతాగినా యేడుస్తారు. తాగేశాక మళ్ళీ యేడుస్తారు.

యిలాంటి వాళ్ళంటే నాకు బోల్డు ఖోపం.

కాని ఏడిచేవాళ్ళని ఏడవకుండా చెయ్యడం నాకు వచ్చును.

యిప్పుడు ఓ చిన్న పాపాయి ఏడుస్తోంది గదా. ఊరుకోవే నాతల్లీ అని వాళ్ళ అమ్మ

ఎలాగూ ఏస్తున్నాడు ఓటిచ్చుకుంటేనేం?

ఊరుకోరా నా తండిరీ అని వాళ్ళ నాన్నా చెప్తారుగదా. అది ఊరుకోదుగా.

అప్పుడు నే నేకనక అమ్మా నానా అయితే, ఆ పాపాయికి ఇటువేపునీ అటు వేపునీ కూచుని గాఠిగా ఏడిచేస్తాను. దెబ్బకి హడ్డిలిపోవాలది. హడ్డిలిపోయి నోరుమ్మూసుకుంటుంది అంతే.

అప్పుడుకూడ యేడుస్తుందనుకో. అంటే మనం ఆపేశాక. మరి మనం ఛాలాసేపు అరవలేంగా. చిన్నపిల్లలికైతే భాహోఅలవాటు కాబటి వాళ్ళు చాలాసేపు గుక్కపట్టుతారు.

యేం. అప్పుడింక లాభంలేదుగా. నాన్న జేబుగుమాలు పెట్టి పాపాయి మూతి కట్టెయ్యాలి. ఇది బాబాయి అయిడియా.

అసలు నా అయిడియా ఏమిటంటే, మరి అది యలాగా ఏడుస్తోందిగా, అందికని ఊచి పుచ్చుకుని ఒఖటి కొట్టేసి, పరిగేరుకెళ్ళిపోవాలి వాళ్ళ అమ్మా నాన్నానూ.

కాని అమ్మా నాన్నా అలా ఏ పాపాయినీ కొట్టరుగా. ఎందుకు అంటే, వాళ్ళు అమ్మా నాన్నా గదా. అందుకని మనం కొట్టాలి మరి.

ఇంకోరకం పాపాయిలు ఉన్నాయి. అవి పాపం యేడవ్వు. అస్సలు ఏడవ్వు.

మనం దగ్గిరకెళ్ళి ఎవరూ చూడకుండా గుంటుమీద ఓటుచ్చున్నామనుకో.

అప్పుడేమో అవీ, యేడిశావుతే అని ఇంచక్కా నవ్వేసి మళ్ళీ ఆడుకుంటాయి.

నేను బలే హాశ్చర్యపడిపోయేస్తుంటాను. అసలీ పాపాయిలు ఏ మాటలాడుకుంటాయి అనీ. వాటికి జాంచెట్టు ఎక్కడం రాదుగదా, సీతజెడ కత్తిరించ లేదుగదా, మళ్ళీ లావుపాటి పక్కింటి పిన్నిగారి ముగుడిగుంటుమీద నూటిగా రాయికొట్టలేవు గదా. ఆఖరికి ఉత్తుత్తి జెటకాకూడా తోలలేవు.

మరి ఎలా ఆడుకుంటాయో గాని.

అసలు ఆడుకోవేమోలే.

ముందస్తుగా యేడుస్తాయి. మళ్ళీ పాలు తాగుతాయా. మళ్ళీ బావుంధదని కొంచెం సేపు ఊరుకుంటాయా.

మళ్ళీ ఏడుస్తాయి. అమ్మవచ్చి ఇలా జోకొట్టుతుందా.

పడుకుంది పాపాయిగదా అని, లేచివెళ్ళుతూఉంటే, ఘుబుక్కుని మళ్ళీ ఖయ్యోమంటాయి. అమ్మ హడ్డిలిపోయి పరిగెరుకొచ్చేస్తుంది. అప్పుడు నవ్వుతాయి పాపాయిలు. మళ్ళీ ఏడుస్తాయి. ఇంతేగా ఆట. నా మొహంలా లేదు.

ఎంగుకంటే, నా మొహం బావుందని అమ్మ చెప్పింది. అందుకూ.

నాముహం పినిమాలో పాపాయిలా ఉంది అని బామ్మకూడా అంది. బామ్మా నేనూ రవోమూడ్రోలుకో సినిమాచూశాం లే. అందులో ఓ కుర్రాడున్నాడు.

వాడు కూడా నా మొహంలా లేడనుకో. ఐనా, బావున్నాడని బామ్మ అంది.

(ఇల్ ఖా బోళ్ళులి)

తగిన వరుడు

మొదటి రంగం

[రంగనాథంగారి ఇల్లు. సాయంత్రం 6॥ గంటలు కావస్తోంది. హాల్లో టేబిల్‌మీద ఫ్లవర్ వేస్ సరిచేస్తుంటుంది మాలతి. హడావుడిగా రంగనాథం వస్తాడు. షుమారు 50 ఏళ్లుంటాయి. గోచీకట్టు పంచ, నల్లకోటు, తలమీద టర్బనూ, చేతిలో కొన్ని రికార్డుకాగితాలూ వుంటాయ్. మొహంలో శాంతం ప్రతిబింబిస్తుంటుంది]

రంగనాథం: (రికార్డు టేబిల్‌మీద పడేస్తూ) అమ్మ ఏది మాలతీ? కనపడ్లేదేం?

మాలతి. అలా లేడీస్ క్లబ్‌కు పోయొస్తానని వెళ్ళింది నాన్నా. ఇదిగో ఫ్లాస్కులో కాఫీ.

రంగ: కాఫీకేం గానీ, ఈరోజు క్లబ్‌లో ఏమేడవడానికి పోయింది?

మాలతి. ఎవరో కొత్తవాళ్లను చేర్చాలట. చందా వసూలు చెయ్యాలట.

రంగ: బాగుంది ఉద్యోగం.

మాలతి: అదుగో అమ్మ వస్తోంది.

(సుందరమ్మ వస్తుంది. షుమారు 45 ఏళ్లుంటాయి. పచ్చగా, ఒడ్డుపొడుగ్గా ఉంటుంది. చేతిలో హాండ్‌బాగ్, కళ్లద్దాలూ, చేతికి వాచీ, ఫేషన్‌గా వుంటుంది. చూట్టానికి 30 ఏళ్ళ మనిషిలా కనబడ్తుంది.)

మాలతి (పెద్దగా) అమ్మా నాన్నగారొచ్చారే!

సుందరమ్మ: (ముఖం చిట్లిస్తూ) ఆ! చూస్తున్నానుగా! అలా కేకలెయ్యగూడదు తెలుసా! బొత్తిగా ఏమీ తెలీదు.

రంగ: ఏమిటి సుందరం! పాపం అమ్మాయినలా విసుక్కుంటావ్?

సుంద: అబ్బబ్బ! ఎన్నిమాట్లు చెప్పంటా మీకు? సుందరం, మందరం, అనొద్దని. 'సుందరీ' అనండి.

రంగ: (చిరాగ్గా) పోనిస్తూ! అలాగే అంటాలే! అన్నట్టు చూడు సుంద...ఆ! సుందరీ! ఈరోజేమిటి మీ క్లబ్‌లో?

సుంద: (కుర్చీలో కూర్చుంటూ) ఆ! ఏమున్నదీ! మా క్లబ్‌లో మెంబర్ల సంఖ్య దినదినాభివృద్ధి చెందుతోందండీ.

రంగ: అవును మరి. అభివృద్ధి చెందకేం చేస్తుంది! అంతా నీలాటివాళ్ళేగా! పొద్దున

పాత్రలు

రంగనాథం : లాయరు.

సుందరమ్మ : రంగనాథం భార్య

మాలతి : రంగనాథం కూతురు.

సత్యం :
మధు : } స్నేహితులు.

లేచి అవుపడ్డవాళ్లందర్నీ అదిరించి బెదిరించి మెంబర్నుగా చేర్పడమేగా! ఇక ఇంట్లో మొగుడూ, పిల్లలతో మీకేలాటి సంబంధాలుండవ్!

సుంద: (విసుగ్గా) అబ్బబ్బ ఎప్పుడూ విధవ గొడవే!

రంగ: ఆ! పోనీలే! ఇంతకూ ఈరోజేవిటి మీ క్లబ్‌లో?

సుంద: అదో, ఆ కొత్తపేటలో ఇద్దరు లాయర్ను వచ్చి చేరారు తెలుసా మీకు? మిస్టర్ జంబులింగం, శంభులింగం అని. వాళ్ళ భార్యల్ని మా మెంబర్నుగా చేర్చుకోటానికి వెళ్లాం నేనూ, మిసెస్ రాఘవన్.

రంగ: (నుదుటిమీద చెయ్యి పెట్టుకుంటూ) అయితే లింగాలిద్దరి ఖర్మా నాలాగే కాలిందన్నమాటే!

సుంద: అబ్బే, బొత్తిగా మేనర్సు తెలీదు. ఎలాఅంటే అలా మాట్లాడ్డమే. (మాలతితో) నువ్వలా పిక్చర్ కెళ్తానంటివే? అప్పుడే మర్చిపోయావ్?

మాలతి: లేదమ్మా. ఈరోజేవిట్లో హుషారుగా లేదు.

సుంద: ఏం ఎందుకని లేదు? అదుగో అలా పెదిమ కొరుక్కోవద్దని ఎన్నిసార్లు చెప్పంటా?

మాలతి: (తడబడుతూ) అయితే. నేను...

సుంద: అదో అలా తడబడబోకు. సరిగా చెప్పు చెప్పదల్చుకున్న దేమిటో.

మాలతి: (పమిటె కొంగు నలుపుకుంటూ)

పవని నిర్మలప్రభావతి

నేను మేడమీద కెళ్తున్నా...

సుంద: ఊ. వెళ్ళు. ఇదో ఆపమిటె నలా వదిలెయ్యి.

(మాలతి గబగబా వెళ్ళిపోతుంది)

రంగ: ఏమిటది దాన్నలా ప్రతివిషయంలో గాబరాపెడ్తే ఎలా? కాస్తయినా ఫ్రీడమ్ ఇవ్వకుండా?

సుంద: ఏడ్చినట్టేవుంది మీ ఆలోచన. మాలతికింకా బాగా అన్నివిషయాలు తెలీవు. మరి దానికి మంచిశిక్షణ ఇవ్వకపోతే ఇదో మీలానే తయారవుతుంది. కాస్తసొసైటీలో ఎలా మెలగాలో తెలుసుకోవద్దూ?

రంగ: ఆహాహా! చాలాబాగుంది పెంపకం. ఇప్పటికి ఇచ్చినశిక్షణకే మాలతి అసలు మనుషుల్లోంచి కిందకి దిగజారుతోంది. ఇంకా నీశిక్షణ పూర్తయేసరికి అమ్మాయిని ఓ గొర్రెలమందలో తోలెయ్యొచ్చు.

సుంద: (చిరాగ్గా) ఛీ. ఛీ. ఇద్దరికిద్దరే వట్టిమూర్ఖులు.

రంగ: నీతో వాదన మొదలెడ్తే నాప్లీడరు పనికి రాజీనామా ఇవ్వాల్సిందే...సరేగానీ! అమ్మాయి పెళ్లి సంగతి...

సుంద: దానికేం? తగినవరుడు కుదిరేవరకు అమ్మాయి పెళ్లిసంగతి అనుకునేదే లేదు.

రంగ: అంతేలే.మరి వరుడు కుదరకపోతే ఇక పెళ్ళేవిటి? కాని ఆ "తగినవరుడు" అంటే నీవుద్దేశ్యంలో ఎలాటివాడో?

సుంద: ఏముందీ! ఏదో మాంఛి డిగ్రీ ఒకటి పుచ్చుకుని, ఉద్యోగంలో చేరితే కనీసం ఓ నాలుగొందల రూపాయలన్నా నెలకువస్తూ, ఓ పదివేలరూపాయల ఆస్తి వుండి చూడ్డానికి బాగుండాలి. అన్నిటికంటే ముఖ్యం అతికట్టెమనిషిగా వుండాలి. అంతే...

రంగ: అంతే...! ఇంకా ఏమీ లేవూ?

సుంద: ఊహు.

రంగ: చూడు సుందరీ! ఈకాలంలో ఆడపిల్లలకు పెళ్లి కావడమంటే బ్రహ్మప్రళయంలా వుంది తెలుసా? పైగా ఇన్ని క్వాలిఫికేషన్స్‌తో వరుడు దొరకాలంటే అమ్మాయి పెళ్ళి వచ్చేజన్మలోనే!

సుంద: పోనీండి. అంతగా కాకపోతే మరేం ఫర్వాలేదు.

రంగ: అవును మరి. నీకు చందావసూలు చెయ్యటానికి సహాయంగా వుంటుంది కాదూ! పోనిగానీ నిన్నవచ్చిన అబ్బాయి కేం? అతనిలో ఏం వంకవుందనీ ఆసంబంధం తిరగ్గొట్టింది నువ్వు? చదువు, అందం, ఆస్తి, వుద్యోగం అన్నివున్నాయా...? మరింకేం?

సుంద: మరేంలేదు. కామన్‌సెన్సు కాస్త తక్కువ. లేకపోతే నాతో మాట్లాడ్డానికే ఎంత భయపడ్డాడు? ఛీ. ఛీ. అలాంటివాళ్లు సొసైటీలో ఎందుకూ పనికిరారు.

రంగ: అసలు నీతో మాట్లాడ్డానికి, పెద్ద లాయరని పేరుపొందిన నాకేభయం. అలాటిది ఇక ఆఅబ్బాయిసంగతి చెప్పాలా? ఇంతకూ నాఖర్మలే...అబ్బ 7-30 కావొస్తోంది. కాస్సేపు రెస్టుతీసుకోవాలి నేను.

సుంద: కాస్సేపలా నేనూ పడుకోవాలి.

(వెళ్తారు)

రెండోరంగం

[మధు ఇల్లు. వసారాలో మధు పేపరు చదువుకుంటూ కుర్చీలో కూర్చొనివుంటాడు. షుమారు 26 ఏళ్లుంటాయి. తెల్లగా సన్నగా పొడుగ్గా వుంటాడు. చూడ్డానికిబావుంటాడు. సాయంత్రం 5 కావొస్తుంటూంది.

ఒగర్చుకుంటూ సత్యం వస్తాడు. ఇంచుమించు మధువయస్సే. చామనచాయ, మాంఛి భారీమనిషి.]

సత్యం: (చెమట తుడుచుకుంటూ) ఇష్! అబ్బ! ఇప్పటికి బయటపడ్డానురా తండ్రీ!

మధు: (పేపరు పక్కన పెడ్తూ ఆశ్చర్యంగా) ఏమిట్రా సత్యం! ఆ చెమటేమిటి—ఆ ఒగర్పడమేమిటి—ఏమిట్రా ఇదంతా!

సత్యం: (పక్కనుండే కుర్చీలో కూర్చుంటూ) అయితే బ్రదర్! నా నాడి కొట్టుకుంటున్నదట్రా ఇప్పుడు.

మధు: ఓ భేషుగ్గా కొట్టుకుంటున్నది. ఏం:

సత్యం. అయితే ఫరవాలేదులే బతికే వున్నాను. అబ్బబ్బ తాటకిరా బాబూ తాటకి!

మధు: ఎవరు సత్యం?

సత్యం: శ్రీరామచంద్రుడు పూర్తిగా చంపలేదురా! కొందర్ని మిగిల్చిపోయాడు. ముఖ్యంగా నాబోటిగాళ్ల ప్రాణం తియ్యటాని.

మధు: ఇంతకూ జరిగిందేవిట్రా సత్యం?

సత్యం: చెప్తా విను. అహో ఆలాయరు రంగనాథంగారు తెలుసూ నీకు!

మధు: ఆహా!

సత్యం. మానాన్నగారికి డియరెస్టు ఫ్రెండట ఆయనగారు.

మధు: అయితే.

సత్యం: అబ్బ! చెప్పేది పూర్తిగా వినరా భాయీ! నాన్నగారి పోరుపళ్లేక రంగనాథంగారమ్మాయిని చూడ్డానికి వెళ్లేనురా ఇవాళ శివ! శివ!

మధు: అంత అసహ్యంగా వుందేమిటి ఆ అమ్మాయి?

సత్యం: అబ్బే! అమ్మాయి అప్సరసలా వుంది.

మధు: మరీ గొడవేమిటి?

సత్యం: గొడవా? బలిష్ఠుణ్ణి కాబట్టి తట్టుకున్నా ఆవిడ ధాటికి. ఇంకోరయితే అక్కడే హార్టుఫెయిల్ అయిపొయ్యేది.

మధు: "ఆవిడ" అంటే?

సత్యం: రంగనాథంగారి భార్యన్నమాట.

మధు: ఏం చేసిందిరా?

సత్యం: ఏం చేసిందిరా? ఇంకా ఏం చెయ్యాలి? ఇం కాస్సేపుంటే ఏమైనా చేసేది.

మధు: అబ్బబ్బ అసలేం జరిగిందో చెప్పు.

సత్యం: వెళ్లానా? రంగనాథంగారు లేరు. ఆయనభార్యేమో హాల్లో కుర్చీలో కూర్చొనుంది. ఆవిడ డ్రెస్సింగుచూచి మొదట ఆవిడే నేమో ఖర్మ, చూడాల్సిన యువతి అని మహా భయపడ్డాను. తీరా నన్ను చూచి "ఎవరు" అంటూ షుమారయిన ఓ చిన్న గర్జన చేసింది.

మధు. (నవ్వుతూ) హడలిపోయి పరుగెత్తావా?

సత్యం: ఊహూ. అలా పరుగెత్తేవాణ్ణా! "అలా కూర్చోండి" అంది. కూర్చున్నాను. ఇక మొదలెట్టింది నా స్వామిరంగా! యక్షప్రశ్నలు. ఏ కాస్త తటపటాయించినా గాని, మన మాటల్లో సవరణలు చేస్తుంది. నలుగురిలో ధాటిగా ధైర్యంగా మాట్లాడే ధైర్యంలేదట. చివరకు అది ఆవిడ నాలో కనిపెట్టింది. ఇంకెందుకని తిన్నగాలేచి బయటపడ్డానురా తండ్రి!

మధు. ఇంతకూ ఆ అమ్మాయి నచ్చినా అత్తగారిది పెద్ద ట్రబుల్ అంటావ్!

సత్యం: బాబ్బాబు! ఆ అమ్మాయిని చేసుకోకుంటే లోకంలో ఇంకా ఎంతోమందున్నారుగాని ఆవిడ కోదణ్ణం. పెళ్లికాకపోతే ఫీడాపోయె!

మధు: (నవ్వుతూ) బాగుంది కథ. తేరుకున్నావా? అలా షికారుకు పోదాం పా! కాస్త ఆ అలసట తగ్గుతుంది నీకు.

మూడోరంగం

[రంగనాథంగారిల్లు. రంగనాథం టిఫిన్ తీసుకుంటుంటాడు. హాల్లోకి మాలతి వస్తుంది]

రంగనాథం:—అమ్మాయ్ మాలతీ! కాసిని మంచినీళ్లు తేమ్మా!

మాలతి.—తెస్తున్నా నాన్నా!

రంగ:—ఎవరక్కడ?

మధు:—నమస్కారమండీ!

రంగ:—నమస్కారం. రాండి ఇలా కూర్చోండి. మీరు...

మధు:—నాపేరు మధుసూధనరావు: సి యస్. రావుగారి అబ్బాయిని.

రంగ:-(కళ్ళు పెద్దవి చేస్తూ) అంటే డిస్ట్రిక్ట్ మేజిస్ట్రేటుగారి అబ్బాయివా?

మధు.-ఆ!

రంగ:-మీఫాదర్ నాకు మహాస్నేహితుడు. అసలు మేమిద్దరం చిన్నప్పుడు కలిసే చదువుకున్నాంకూడాను...మరి మీ ఫాదర్ ఎప్పుడూ మీసంగతి నాతో అనలేదే... ఊఁ! మేరేజ్ అయిందా?

మధు:-కాలేదు. అందుకే ప్రయత్నిస్తున్నా.

రంగ:-ఓహో!

(మాలతి గ్లాసుతో మంచినీళ్ళు తెస్తుంది)

రంగ:-మా అమ్మాయి మాలతి.

మధు:-ఓ నమస్తే.

మాలతి:-నమస్తే.

రంగ:-వీరు డిస్ట్రిక్టు మేజస్ట్రేటు సి. యస్. రావుగారి కుమారుడు మధుసూధనరావు అమ్మాయ్.

మాలతి:-అల్లాగా!

మధు -(ఓ పేపరు ముందుపడేస్తూ)

★ తగిన వరుడు ★

ఈ పేపర్ లో అడ్వర్ టైజ్ మెంటు చూచి వచ్చాను.

రంగ -(పేపరుచూస్తూ ఆశ్చర్యంగా) ఇదెవరు చేశారు ఆ! సుందరా?

మధు -నేనా క్వాలిఫికేషన్స్‌కు సరిపోతానేమోనని వచ్చాను. మరేం అనుకోకండి

రంగ -(చప్పరిస్తూ) అబ్బే! అనుకునేదేముంది?

(సుందరమ్మ వస్తుంది)

సుంద -(హుందాగా) ఎవరితను?

మధు -పేరు మధు. సి యస్ రావు గారి కొమారుణ్ణి వయస్సు 26 ఏళ్లు ఎం ఎ బి యల్. పాసయ్యాను ఆస్తి షుమారు ఓ లక్షరూపాయలకు వుంది ఇక అందం మీరు నిర్ణయించాలి, గానీ అందవిహీనుణ్ణి మాత్రం కాదు

సుంద -(తెల్లబోయి) ఇంత మూ అబ్బాయ్

మధు -(ఘట్టిగా). అదో అలా అబ్బాయ్, సుబ్బాయ్ అంటే నా కెలాగో వుంటుంది నాపేరు మధు

సుంద -(సౌమ్యదిగా) అయితే మీరు వచ్చింది.

మధు -. మీ అడ్వర్ టైజ్ మెంటు చూచి ..

సుంద -నేను చెప్పిన

మధు -. క్వాలిఫికేషన్స్ అన్నీ వున్నాయి

సుంద (ఏమీతోచక ఆలోచిస్తుంటుంది)

మధు -అలా ఆలోచిస్తుంటే ఎలానండీ మిసెస్ రంగనాథం గారూ! మే రేజ్ విషయం అంటే కొస్త సీరియస్‌గా మాట్లాడాలిగదా? పూర్తి అటెంషన్ పే చెయ్యాలి మీరు.

సుంద.-(తెల్లబోతూ రంగనాథం వేపు తిరుగుతుంది)

మధు.-నాకు చాటుగా మాట్లాడ్డం, మనసులో ఒకటి పైకొకటి చెప్పటం చేతకాదండీ! రంగనాథంగారూ!

రంగ -మంచిపని నాయనా! అల్లాగే వుండాలి. ఇంతకూ

మధు -.. నే చెప్పే దేమిటంటే మీ అమ్మాయి నాకు నచ్చింది

(మాలతి, రంగనాథం, సుందరమ్మ ఆశ్చర్యంగా చూస్తారు)

మధు.-(మామూలు ధోరణిలో) ఊఁ, తర్వాత ఇక నా కండిషన్స్ కొన్ని వున్నాయి కాదూ!

సుంద. }
రంగ } ఏమిటి?

మధు -ఏమీ లేదు. మీరు కట్నంగా నాకు ఓ పదివేలైనా ఇవ్వాలి

సుంద -(కనుబొమ్మలు ఎగరేస్తూ) పదివేలా?

మధు -అరె అలా అనుకుంటారని తెలిస్తే, పదిహేను వేలనే వాణ్ణి. ఇప్పుడేం పోయిందీ అలాగే పదిహేను వేలే ఇవ్వండి.

సుంద -పదిహేను వేలా!

మధు -అంత నామోషీగావుంటే పోనీ ఆస్తి రాసిద్దురుగాని తర్వాత. మొదట అది చాలేండి ఏమంటారు రంగనాథంగారూ?

రంగ -(అన్యమనస్కంగా) ఆ!

మధు: అంటే, నేను కుండ బద్దలుకొట్టినట్టు చెప్పేస్తానండీ మనసులో మాట. ఏమంటారు మిసెస్ రంగనాథంగారూ!

సుంద (తోచక నాచీవేపు చూస్తుంది)

మధు టైం ఎంతో కాలేదులెండి 4-45 నిముషాలే నేనడిగిందానికి జవాబు దయచేసి చెప్పాలి.

రంగ ఏమిటి సుందరీ!

మధు: వారెదో ఆలోచిస్తున్నట్టున్నారు. బహుశా వన్నేదైనా అడగా లనుకుంటున్నారేమో! నిస్సందేహంగా అడగండి.

సుంద. (తడబడ్తూ)మరి మా అమ్మాయి.

మధు. నచ్చింది

సుంద ,మరి మాలతికి మీరు నచ్చారో. లేదో.

మధు: చేసుకునే దావిడ అవిణ్నే మాటిగా అడుగుతా ఏమండీ! మాలతీ దేవి! మీ ఉద్దేశ్యం?

మాలతి. (లోపలికి కెళ్తుంది చిరునవ్వుతో)

మధు భేష్ అయిపోయింది ఆ అమ్మాయి ఒప్పుకుంది. అంటే ఫిఫ్టీ పర్సెంట్ అయిందన్న మాట. ఇక మిగతాది మీరు

రంగ. నాకే అభ్యంతరం లేదు.

సుంద: మరైతే.. మీరు.

మధు: తడబడకండి మాటిగా అడగండి

సుంద. మీ నాన్నగారి నడగొద్దూ?

మధు: నేనుగా పెళ్లిచేసుకునేది నాకు నచ్చితే చాలు.

సుంద: మరిక నా అభ్యంతరమూ ఏమీ లేదు.

మధు హమ్మయ్య! అన్నీ సెటిలాయ్యాయన్న మాట! నే నొక్కటి చెప్తానంటారా?

సుంద }
రంగ } : ఏమిటి?

మద్రాసులో మ్యూజియం థియేటర్ లో ఫిబ్రవరి 6-న పాట కచేరి చేసిన సుప్రసిద్ధ అమెరికన్ గాయని కుమారి ఎలియనార్ స్టీబర్.

మధు నన్ను పెళ్లి చేసుకున్న తర్వాత మీ అమ్మాయిని నా యిష్టం వచ్చినట్లు మారుస్తాను. అంటే కొన్ని మంచిపద్ధతులు అలవాటు చెయ్యదల్చుకున్నాను.

సుంద (రోషంగా) నే నెంతో కరెక్టుగా పెంచాను.

మధు (నవ్వుతూ) కానీ అలా అతి కరెక్టుగా తయారవుతే నాపని మామామయ్య గారి పరిస్థితిలా తయారవుతుంది

రంగ. (నవ్వుతూ) భేష్ భలే చురుకైన వాడివోయ్ ఇక నీ ఇష్టం పదపద శుభస్య శీఘ్రం మీ నాన్నగారి దగ్గరికి పోదాం సుందరీ అతలగుడ్డ, కోటూ ఇలాతే! అన్నట్టు మధుసూధన్ నేనంత కట్నం

మధు (నవ్వుతూ) ఇవ్వక్కర్లేదులెండి. తమాషా కన్నాను

రంగ భేష్ నువ్వోయ్ మా అమ్మాయికి తగిన వరుడివి, నా భార్యకు తగిన అల్లుడివి కూడా ఆ! ఇక పోదాం రా!

మధు వెళ్లొస్తాం సుందరమ్మత్తయ్యా

సుంద (కొరకొర చూస్తూ) అలాగే

మధు అల్లా కోపంగా చూడకండి అత్తయ్యా! మాలతితో చెప్తారనుకుంటాను. ఆ! పదండి మామయ్యగారూ! ★

[తెర]

న్యూఢిల్లీ లేఖ

గోవధ నిషేధం

కేంద్ర మంత్రులు చాలామంది తమ తమ నియోజక వర్గాలలో ఎన్నికల ప్రచారం కోసం వెళ్లిపోయినందువల్ల ఢిల్లీలో వార్తా మాంద్యం ఏర్పడింది. పరిపాలన సమస్యలను పట్టించుకునేంత శ్రద్ధ, వ్యవధి ఈ ఎన్నికల వాతావరణంలో ఎవరికీ లేనట్లుంది. అంతర్జాతీయ రంగంలో కూడా అట్టే హడావుడి కనబడదు. రాబోయే ఎన్నికల మూలంగా అంతర్జాతీయ రంగం నుండి జాతీయ సమస్యల వైపే అందరి దృష్టీ మళ్లింది.

* * *

"కలకత్తా బజార్లలో జనసంచారానికి పెద్ద అవరోధం ఆవులమందలు. రాత్రిళ్ళు రోడ్లకి అడ్డంగా పడుకుని సుఖంగా నిద్రపోయే ఆవుల్ని జాగ్రత్తగా తప్పుకుంటూ పోవడానికి కార్లకి ఎంత మంచి హెడ్ లైట్లు పెట్టుకున్నా చాలదు. ఇక గ్రామాల మధ్య రోడ్లలో, వచ్చేపోయే కార్లకి అడ్డంగా, తప్పుకోడానికి ఎంతో కష్టమనిపించేటంత దగ్గరగా ఆవులు ఇటునుంచి అటూ, అటునుంచి ఇటూ నెమ్మదిగా విహరిస్తూ ఉంటాయి. తమ జాతి పవిత్రత మీద వాటికిగల అకుంఠిత విశ్వాసమే దీనికి కారణమై ఉంటుంది. ఎక్కడ ఢీకొడతామో అని ప్రాణా లుగ్గపెట్టుకుని కూర్చునే డ్రైవర్ల మీద వాటికి కొంచెమైనా జాలి ఉన్నట్లు తోచదు. బెంగాల్‌లో ఆవులు బక్కచిక్కినట్లుంటాయి. దక్షిణాదిన ఆవుల మీద శ్రద్ధ ఎక్కువ. మొత్తంమీద అన్నీ బతికిఉన్న అస్థిపంజరాల్లాగ, దొరికిన ఆహారమల్లా తింటూ నికృష్టంగా గడిపేస్తాయి.

దేశవిభజనకు ముందు మత విశ్వాసాలను కాపాడుతుంటున్నట్లు కనిపిస్తూనే లాభాలు తీయడానికి వీలుండేది. ఆవుల్ని ముస్లిం ప్రాంతాలకు తోలేసి హిందువులు ఆ తర వాత వాటికేంజరిగినా అది తమబాధ్యత కానట్లూరుకునేవారు. ఈ బాపతు వ్యాపారం ఇంకా చెదురుగా జరుగుతూనే ఉంది. కాని ఎవరికీ ఏమీ తెలీనట్లు వ్యవహరిస్తున్నారు. కాని భారతదేశపు ఆవులలో నిరుపయోగమైనవాటిని, అనారోగ్యమైన వాటినీ నిర్మూలించి, శాస్త్రీయంగా మంచి ఆవులను అభివృద్ధిచేయాలంటే ఈ పద్ధతు లేమీ పనికిరావు. కృత్రిమంగా వీర్యం ఎక్కించడం, మంచి ఆబోతులచేత దాటించడంకూడా వ్యర్థమైపోతోంది. ఎందుకంటే, ఈ పద్ధతులవలన పుట్టిన ఆవులను మళ్లీ మామూలు చచ్చు ఆబోతులకే వదిలేస్తున్నారు. పాలకీ పనికిరాక, గోవధ నిషేధం వల్ల మాంసానికీ ఉపయోగపడక, బళ్లకి కట్టడానికీ పనికిరాక, ఎరువులకూ కొరగాక (పేడ అంతా పిడకలకే వ్యర్థమౌతోంది.) ఈ ఆవులు భారతదేశానికి భరించరాని ఆర్థిక భారంగా తయారైనాయి. భారతదేశంలో నవీన పరిశ్రమలు, నవీన వ్యవసాయ పద్ధతులూ అభివృద్ధికావాలంటే, ఈ పురాతన వ్యవస్థ ఎంతకాలం ఇలా కొనసాగుతుంది?"

లండన్ "ఎకానమిస్టు" పత్రిక తాలూకు ఆర్థిక సంపాదకుడు గడచిన నవంబరులో భారతదేశంవచ్చి పైవిధంగా రాశాడు.

భారత ప్రభుత్వం కూడా ఈ సమస్యను గూర్చి తీవ్రంగా ఆలోచిస్తోంది. ఆహార, వ్యవసాయ శాఖ మాజీ కార్యదర్శి శ్రీ హెచ్. ఎమ్. పటేల్ ఈ విషయమై ఇలా రాశారు :

పనికిరాని పశువులు

"ప్రపంచంలోని పశుసంఖ్యలో మూడో వంతు—(21,90,00,000)— మన దేశంలోనే ఉంది. 1947 లో పశు సంరక్షణ, అభివృద్ధి సంఘం సమర్పించిన నివేదిక ప్రకారం, కనీసం పదోవంతు పశువులు, అంటే 2 కోట్ల 20 లక్షలు ఎందుకూ కొరగానివని తేలింది. మరి కొందరు నిపుణుల అంచనానుబట్టి 4 కోట్ల దాకా పనికిరాని పశువు లున్నాయి. పశువులకు కావలసినఅన్నిరకాల మేతనూ మాస్తే, దాదాపు 22½ కోట్ల టన్నుల మేత తక్కువౌతోందని తెలుస్తోంది.

మేతకొరత, నిరుపయోగ పశువుల పెరుగుదల మూలంగా మన పశుసంపద ఎలా క్షీణిస్తోందో, 26 ఏళ్ళక్రితం ఈ సమస్యను పరిశీలించిన రాయల్ కమీషను స్పష్టంగా, సమగ్రంగా ప్రకటించింది. అప్పటికంటె పరిస్థితి ఇప్పుడు మరీ అధ్వాన్నంగా ఉంది.

ఏ జిల్లాలోనైనా పశువులసంఖ్య ఆ జిల్లాలో ఎన్ని గిత్తలవసరమో దానిమీద ఆధారపడి ఉంటుంది. మంచి పశువుల వృద్ధికావడానికి తగిన పరిస్థితులు తక్కువై పోతున్నకొద్దీ, పశువుల సంఖ్య పెరుగుతూ ఉంటుంది. ఆవులలో పుష్టి తగ్గిపోవడం, దూడలు బలహీనంకావడం జరిగినకొద్దీ, మంచిగిత్తలను సంపాదించుకోవాల నేఆశతో కొద్దీ రైతులు పశువుల ఉత్పత్తిని ఎక్కువ చేస్తూఉంటారు. పశువు లెక్కువౌతున్నకొద్దీ, పచ్చిక నేలలనుకూడా సేద్యంచేయడం ఎక్కువైనకొద్దీ, మేత తక్కువైపోయి పశువుల పుష్టి తక్కువైపోతూంటుంది. పశువుల్లో బలంతగ్గి, సంఖ్య పెరిగినకొద్దీ, మంచి పశువులు పెరగడానికి తగిన పరిస్థితులు క్షీణిస్తాయి. ఎందుకంటే 100 చిన్నసైజు పశువులను మేపడానికీ 50 పెద్దసైజు పశువులను మేపడానికయ్యే మేతకు రెట్టింపు వుంటుందని ఊహించరాదు. పశువులు చిన్నసైజువైనకొద్దీ, ఎక్కువ మేతఅవసరమవుతుంది. అందుచేత చిన్నసైజు పశువులు ఎక్కువ కావడం దేశానికి నష్టం. అందులో మేత కొరత అధికంగావున్న భారతదేశంవంటి దేశాలకు మరింత నష్టం.

శ్రీ కృష్ణ

[ఆంధ్రపత్రిక ప్రతినిధి]

★ న్యూఢిల్లీ లేఖ ★

మనిషికి 5 ఔన్సులే!

మనదేశంలో పశుసంఖ్య జాస్తిగా వున్నా పాలుమాత్రం చాలాతక్కువ లభ్యమవుతాయి. మనిషికి సగటున లభ్యమయ్యే పాలు ప్రపంచంలో మిగతాదేశాలతో పోల్చి చూస్తే చాలాతక్కువ. భారతదేశంలో రోజుకు మనిషికి అయిదు ఔన్సుల పాలే లభ్యమవుతాయి. బ్రిటన్‌లో 39 ఔన్సులు, ఫ్రాన్సులో 30 ఔన్సులు, న్యూజిలండ్‌లో 56 ఔన్సులు లభ్యమవుతాయి. పైగా మన దేశంలో గేదెపాలు కూడా లభ్యమవుతాయనీ, అయినా లభించేపాలు 5 ఔన్సులేననీ గుర్తుంచుకుంటే పరిస్థితి ఎంత విచారకరంగా ఉందో తెలుస్తుంది. మన ఆవులు సరియైన ప్రమాణంలో గిత్తలను ఈనడం లేదనికూడా గుర్తుంచుకోవాలి. దీన్ని లెక్కలువేసి నిరూపించడం కష్టంగాని, మొత్తంమీద ఎద్దుల దార్ఢ్యప్రమాణం చాలా తక్కువనడంలో సందేహంలేదు. పశువులసంఖ్య విపరీతం కావడంతో మరి కొన్ని చిక్కులేర్పడుతున్నాయి. పశువులు ముసలివై, బలహీనమైపోయినప్పుడూ, లేక ఇతర కారణాలవల్ల భారమనిపించినప్పుడూ యజమాని వాటిని వదిలేస్తాడు. ఈవిధంగా ఎవరికీచెందని కొన్ని పశువులు తయారై, చాలాజిల్లాలలో హానికరమైనాయి. పైర్లకు ఇవి విపరీతంగా నష్టం కలగజేస్తాయి. కొన్ని జిల్లాలలో ఇవి అడవిమృగాలుగా తయారై మరింత తీవ్రనష్టం కలుగజేస్తున్నాయి. ఈ పశువులు మేతకోసం తిరుగుతూ, సారవంతమైన భూమిలో పచ్చికమేస్తూ అపార సారనష్టంకలిగిస్తున్నాయి. వింధ్యప్రదేశ్‌లో 2 వేల ఎకరాల్లో ఒక ప్రయోగం చేసి చూశారు. ఆ నేలలో పశువులు మేయకుండా నివారించినదాని ఫలితంగా భూసారం నష్టంకాకుండా అరికట్టవచ్చునని ఈ ప్రయోగంలో తేలింది.

మేతకొరత

మనదేశంలో 27 కోట్ల ఎకరాలు సాగవుతున్నవి. మరొక 7 కోట్ల ఎకరాలు సాగు చేయడానికి వీలైన బీడులున్నాయి. ఒక్కొక్క పశువుకూ ఇతరరకాల ఆహారం కూడా లభ్యమవుతున్న పక్షంలో ఒక ఎకరం పచ్చిక నేల అవసరమని అంచనా వేయబడింది. ఒక్క పచ్చికమీదనే ఆధారపడిన పశువులకు రెండెకరాలు నేలకావాలి. అంటే మన 21 కోట్ల 90 లక్షల పశువులకూ బాగా మేత ఇవ్వాలంటే మొత్తం పొలాలన్నీ వాటికే ఇవ్వాల్సి ఉంటుంది. అంటే, ఈరోజున 36 కోట్ల ప్రజలకు తిండివిషయంలో ప్రతిపక్షులుగా 21 కోట్ల 90 లక్షల పశువులున్నాయన్నమాట! అయితే ఈ పశువులేకాక, కొన్నికోట్ల గొర్రెలూ, మేకలు మొదలైన జంతువుల్నికూడా మనం పెంచుతున్నామనీ, అవీ ఈ నేలమీదే ఆధారపడి ఉన్నాయనీ గుర్తుంచుకుంటే పరిస్థితి యెంతదారుణమో గ్రహించవచ్చు.

అందుచేత మనం ఎదుర్కోవలసిన సమస్య ద్విముఖమైనది. మన పశువులు తిండికోసం కేవలం నేలమీదనే ఆధారపడి ఉండకుండా ఎలా చేయడం, వాటిని పాడికి, వ్యవసాయానికి ఉపయుక్తంగా ఎలా చేయడం-ఇదే సమస్య. పశువులకు మంచి ఆహారం ఇవ్వగలిగేంతవరకూ పరిస్థితిఅభివృద్ధి కాదు. కాని ఇప్పుడున్న మేత అన్ని పశువులకూ ఎలాగూ సరిపోదు. అందుచేత ఈ సమస్యకు ఒకటే పరిష్కారం ఉన్నది. పనికిరాని పశువులను నిర్మూలించి, చచ్చురకం పశువులు ఉత్పత్తికాకుండా అరికట్టాలి. అయితే ప్రజల్లో గోవధమీద బాగా ప్రాతికూల్యం ఉండడంచేత ఇది ఇంతవరకూ సాధ్యం కాలేదు. ఈ విషయంలో ప్రభుత్వం తీసుకున్న చర్యలుకూడా అంత ప్రయోజనకారులు కాలేదు."

గోవధనిషేధం

పైన ఉదహరించిన అభిప్రాయాలు 1954 మే నెలనాటివి. ఆతరవాత హిందూవర్తకుల ఆందోళన ఫలితంగా చాలారాష్ట్రాలలో గోవధను నిషేధిస్తూ శాసనాలు చేయబడినవి. ఈ సమస్యను హేతువాదరీత్యా పరిశీలించాలని ప్రతిపాదించిన ప్రధానమంత్రితో అఖిల భారతస్థాయిలో గోవధనిషేధ శాసనం జరగాలనే ప్రత్యర్థి ఒకడు పార్లమెంటు ఎన్నికలలో పోటీచేస్తున్నాడు. ఇంతకీ ప్రధానమంత్రి గోవధ నిషేధానికి ప్రతికూలురు కారు. శాసనం జరగాల్సివుంటే అఖిల భారతస్థాయిలో జరగగూడదనీ, రాష్ట్ర శాసనసభల్లోనే జరగాలనీమాత్రమే ఆయన అంటున్నారు.

గోవధ నిషేధించినంతమాత్రాన చాలదు. సవివరంగా శాసనం చేయాలి. ఆవులపోషణకు సంబంధించిన బాధ్యతలను నిర్ణయించాలి. గోవధనుగూర్చి ప్రతిసారీ పార్లమెంటు సమావేశంలో ప్రశ్నలు వినిపిస్తూ వుంటాయి. కాని ఆవులను సరిగ్గాపోషించే విషయమై ఎవరూ మాట్లాడరు.

ఢిల్లీ నగరంలో పశువులకు పచ్చికబయళ్ళేమీ లేవు. సనాతన ధర్మపరులైనవారు ఆవును తల్లిగాభావించి పూజ చేస్తారు; గోమాతనుంచి ఒక్కచుక్కకూడా మిగల్చకుండా పాలుపిండేసి, మేతకోసం ఊరంబడి తిరిగిరమ్మని తోలేస్తారు. గ్రామ ప్రాంతాలలో పనికిరాని పశువులు మలమల మాడిపోతున్నా ఎవరూ పట్టించుకోరు. గోమాత భక్తులు గోసంరక్షణభారం తామూ తీసుకోరు; ప్రభుత్వాన్నీ తీసుకోనీయరు. గోమాతను సరిగా పోషించలేనివారిని కఠినముగా శిక్షించడానికి శాసనమేదైనా చేస్తే బాగుండును!

* * *

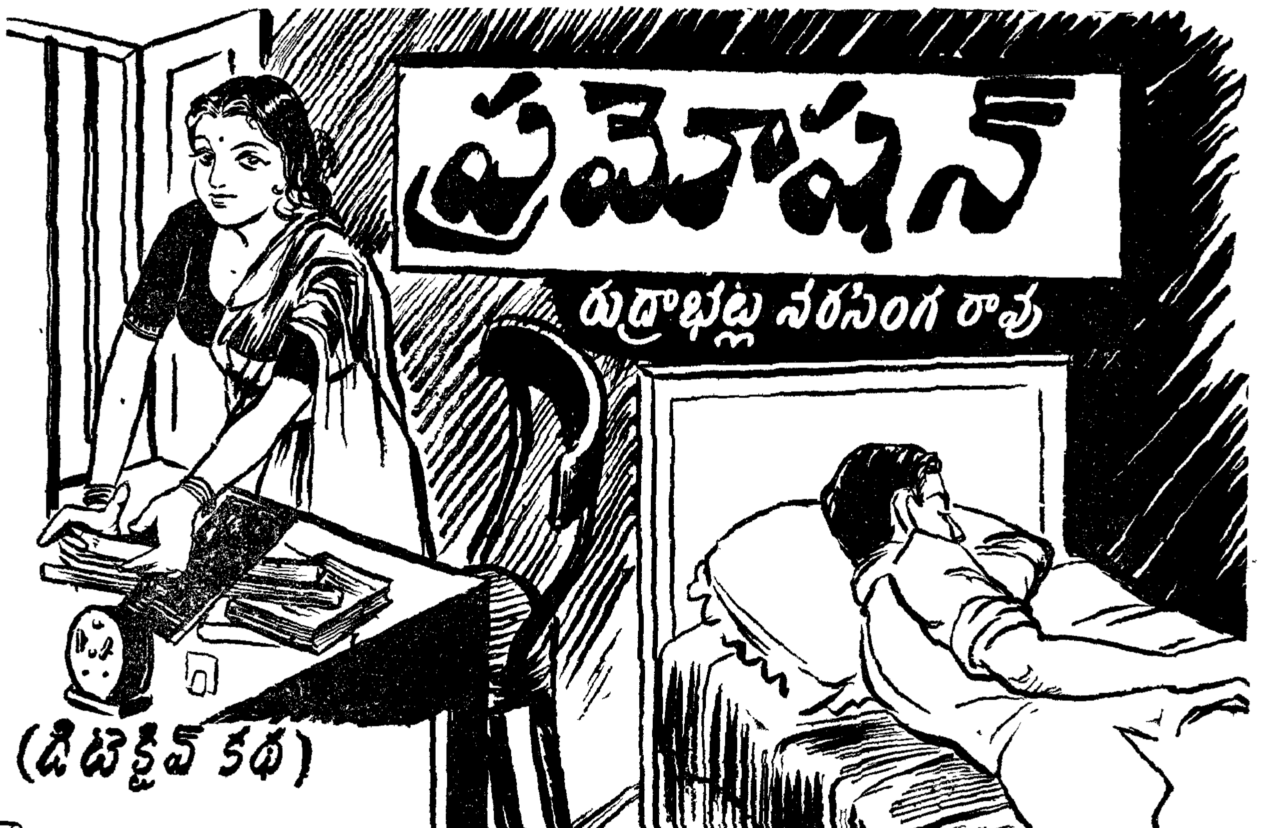
"కాన్బెరా" బేరం

బ్రిటన్‌నుంచి కాన్బెరా విమానాలను కొంటున్నట్టు ఇటీవల ప్రభుత్వం ప్రకటించింది. రెండేళ్లుగా వీటిని కొనాలని చర్చలు జరుగుతున్నాయట. ఈ రెండేళ్లలో ఈ విమానాల ధరలు ఎంత పెరిగాయని ప్రశ్న. ఇలాగ చర్చలతో కాలం గడిపినందువల్ల మన విదేశీద్రవ్యం ఎంతో నష్టమైఉంటుంది.

ఈ విమానాల విక్రయం విషయం మాట్లాడడానికి 1955 శీతకాలంలో బ్రిటిషుసప్లయి శాఖ అధికారి ఒకరు భారతదేశం వచ్చారు. ఆ తరవాత మన రక్షణశాఖ కార్యదర్శి చర్చలు జరిపే నిమిత్తం రెండుసార్లు లండను వెళ్ళారు. చివరికి 1956 జూలైలో, చర్చలు ముగిసి ఒక నిర్ణయానికి వచ్చారు. ఈబాపతు చర్చలలో మామూలుగా జరిగేదేమిటంటే: అలా మాట్లాడడానికి వెళ్ళిన కార్యదర్శికి మరొకరికో ఒడంబడిక చేసుకునే అధికారం ఇవ్వకుండా, పంపిస్తారు. ఆ వెళ్ళినమనిషి కంట్రాక్టు చేతులోపుచ్చుకుని న్యూఢిల్లీకి వస్తాడు. దాన్ని కేంద్రప్రభుత్వం ఆమోదిస్తేగాని చెల్లదు. ఇదంతా జరిగేలోగా ధరలు పెరిగిపోతూఉంటాయి. స్వాతంత్ర్యం వచ్చినప్పటినుంచీ జరిగిన వివిధ ఒడంబడికలను చూస్తే, చర్చలకు పంపించిన మనిషికే ఒడంబడికమీద సంతకంపెట్టే అధికారం ఇచ్చిపంపించి ఉంటే, అలా మిగిలిన ధనంతో ఒక మంచి ఉక్కు కర్మాగారాన్ని నిర్మించుకొని ఉండవచ్చునని ఒకరు అంచనా వేశారు. ఇలా పనులన్నీ అశ్రద్ధగా జరగడానికి కారణం ప్రజాస్వామిక వ్యవస్థలోనే ఉందనవచ్చును. ★

ప్రమోషన్

రుద్రాభట్ల నరసింగరావు

(డిటెక్టివ్ కథ)

రాత్రి పదిన్నరవుతుంది. అది గోదావరి జిల్లాలో ఒకపల్లెటూరు. మరీ గ్రామమూ కాదు; పెద్ద పూరూ కాదు. చిన్న పోలీసు స్టేషనూ, బ్రాంచి పోస్టాఫీసూ వంటివి కొన్ని ఉన్నాయ్. పంచాయితీ మైనరు పంచాయితీయే. ఊళ్ళో టూరింగ్ టాకీసైనా లేదు. అంచేత ఊరులోని జన సంచారం ప్రొద్దుపోగానే తగ్గిపోతుంది. పైగా అది చలికాలం. పండుగింకా 15 రోజులేఉంది. చలి విపరీతం. రామాలయం దగ్గర హరికథ చెప్తున్నారొక పొరుగూరి దాసుగారు. కొంతమంది భక్తులూ, భక్తురాండ్రూ దుప్పట్లూ, శాలువలూ కప్పుగుని, హరికేన్ లాంతర్లు, కర్రలు ప్రక్కనే పెట్టి తల ఊగిస్తూ, మధ్య మధ్య దాసుగారికి ప్రశంసిస్తూ వింటున్నారు హరికథ.

ఈ ఒక్కచోట తప్పితే మిగతా ఊరంతా మాటుమణిగిపోయి ఉంది. సత్యనారాయణ గారింట్లో మాత్రం ఒక గదిలో టేబుల్ లాంపు కాంతివంతంగా వెలుగుతోంది. సత్యనారాయణ ఆ ఊరి బ్రాహ్మణులలో కల్లా భాగ్యవంతుడు. పాడీ పంటా అన్నీ ఉన్నా అనుభవించడానికి ఒక్క ఆడపిల్ల మాత్రమే ఉంది. ఆయన మద్రాసు రెండు రోజుల క్రితం వెళ్లి తన అల్లుణ్ని తీసుకు వచ్చాడు.

రామచంద్రం మద్రాసులో అపరాధ పరిశోధకుడు. అతను రాజమండ్రిలో బి. ఎ. చదువుతున్నపుడు సత్యం అతనికి ప్రాణ మిత్రుడు. ఆ సత్యం యిప్పుడిక్కడ సబిన్‌స్పెక్టరుగా ఉంటున్నాడు. సరే; మామగారి మాట మన్నించినట్టూ ఉంటుంది, స్నేహితుడితో ఓ ఇద్దరు రోజులపాటు కులాసాగా గడిపినట్టూ ఉంటుందనే అభిప్రాయంతో అత్తవారింటికొచ్చాడు చంద్రం.

ఇంట్లో అంతా హరికథకి వెళ్లారు. అతనొక్కడూ ఆ లైటుముందు కూర్చుని ఏదో ఇంగ్లీషుపత్రిక పేజీలు తిరగవేస్తున్నాడు. అతని ధ్యానంమాత్రం దానిమీద లేదు.

ఆ వేళ సాయంకాలం ఆరుగంటల ప్రాంతంలో సత్యం వచ్చి చెప్పాడు: ఒకస్త్రీ చనిపోయిందట. హత్య అయిందీ ఆత్మహత్య అయిందీ తెలీలేదు. ఊరికి చివరనున్న తోటలో జరిగింది. పల్లెటూరు, మరణప్రదేశం చుట్టూ బయలు. అంచేత పరిశోధన రాత్రే ముగించివేయాలి. 'పదిన్నరకి వస్తాను; ఇద్దరం కలిసి బయలు దేరదాం' అన్నాడు. ఇటువంటి కేసులో విజయం సాధిస్తే ప్రమోషన్ తప్పదన్నాడు సత్యం.

చంద్రం ఈ కేసు గురించి ఆలోచిస్తున్నాడు. చాలా చిత్రమైనకేసు. ఇలాటి పల్లెటూర్లో ఇంత ఘోరం! కేవలం సాయంకాలం నాలుగున్నర తర్వాత నాలుగూ ముప్పైయిదు లోపున కనుగొనబడిందిట. అయిదునిమిషాలకికూడా తక్కువన్నమాట వ్యవధి.

ఇంతలో మెల్లిగా తలుపు చప్పుడయింది. చంద్రం మఫ్లర్ తలకి చుట్టుకుని, తాళం పట్టుకుని వెళ్లి తలుపుతీశాడు. 'ఏం రెడీనా?' అన్నాడు సత్యం. 'ఊ' అంటూ బయటికివచ్చి తలుపు తాళంవేశాడు.

సత్యం మెల్లగా ఇంగ్లీషులో 'దారిలో మాట్లాడకు. ఎవరో మనని అనుసరిస్తున్నారు,' అన్నాడు.

ప్రమోషన్

ఇద్దరూ తూర్పుగా బయలుదేరారు. చీకటిరాత్రి. అందులో ఆకాశం మబ్బుపట్టి ఉందేమో ఆ చుక్కలవెలుగుకూడా కరువైంది. పదడుగులు వెళ్లేటప్పటికి సత్యంమాట నిజమైంది. రామాలయానికి పోయే సందు దాటిన తరువాత వెనక మరి అడుగుల చప్పుడు వినబడలేదు. 'హరికథ వింటున్న ఎవరికోసమో వెళ్లిఉంటారు,' అన్నాడు సత్యం.

ఊరిచివర కొబ్బరితోటలు చేరుకున్నారు. ఇందులో చాలా తోటలూ, తరువాత ఉన్న కొన్ని మామిడితోటలుకూడా సత్యనారాయణగారివే. తోటలోకి వస్తుంటే కుడివేపున ఒక గడ్డికుప్ప ఉంది. ఆ గడ్డికుప్ప దాటగానే 'ఎవరది?' అన్న కేక వినబడింది.

'మేము సుందరం!" అన్నాడు సబిన్‌స్పెక్టరు ముందుకుసాగుతూ. సుందరం అక్కడ కాపలాఉన్న పోలీసు.

'ఓహో మీరా సార్? గంటక్రిందట ఈ గడ్డిమేటు అవతలివైపున ఏదో చప్పుడయింది. ఎవరంటే పలకలేదు. అప్పట్నుంచి ఆకురాలితే తుపాకి ఎత్తేస్తున్నాను,' అన్నాడు సుందరం.

'ధైర్యమయినవాడివేగాని ఆ చప్పుడేవిటి?' అన్నాడు చంద్రం పరిశోధన మొదలుపెట్టినట్టుగా.

'ముందెవరో వస్తున్నట్టు అలికిడయింది. తర్వాత గడ్డితీసినట్టూ, మళ్లీ వెళ్లిపోయినట్టూ చప్పుడయింది.'

"నువ్వు వెంటనే అటు వెళ్లలేకపోయావా?'

కపటం ఎరగని ఆ కానిస్టేబుల్ 'నాకు ధైర్యం చాలలేదు సార్.' అని ఒప్పుకున్నాడు.

'ఏదీ మాకు చూపించు ఆ చోటు,' అన్నాడు చంద్రం సత్యం చేతిలోని ఫ్లాష్‌లైటును తీసుకుంటూ.

'రండిసార్' అంటూ సుందరం ముందు నడిచాడు. 'ఇదుగో ఇక్కడే సార్.'

చంద్రం లైటువేసి గడ్డికుప్ప వెతికాడు. ఒక చెప్పులజత దొరికింది.

'అరె! చిత్రంగాఉంది సార్. సాయంకాలం ఆరింటికి నాకు అటువేపు గడిలో ఓ చెప్పులజతా, ఓ జేబురుమాలూ దొరికాయి' అన్నాడు సుందరం.

'సత్యం, ఈ చెప్పులు గుర్తుపట్టగలవేమో చూడు.' అన్నాడు చంద్రం తనకి దొరికిన జతని ఇస్తూ. సత్యం వాటిని ఇటూ అటూ త్రిప్పిచూశాడు.

'ఇవుగో నాకు దొరికినవి.' అంటూ సుందరం రుమాలూ, జోడూ పట్టుకొచ్చాడు.

చంద్రం రుమాలు చూశాడు. తెల్లనిది. ఓమూల ఎర్రని దారంతో 'ల' అని కుట్టబడి ఉంది.

'ఈ చెప్పులు మా పోలీసుల్లో' ఒకడివి సత్యం అన్నాడు.

'పేరు?' చంద్రం ప్రశ్నించాడు.

'లచ్చన్న'

'అరె! లచ్చన్న జోడా అది?' అని ఆశ్చర్యపోయాడు సుందరం.

'ఈరుమాలు చూడు.' అన్నాడు చంద్రం దాన్ని సత్యానికి అందిస్తూ.

'ఊఁ ఈ పొడక్షరాన్నిబట్టీ ఇదీ అతనిదనే అనుకోవాలి.' అన్నాడు సత్యం.

'ఈ ఆకుజోడు చూడు,' అన్నాడు చంద్రం.

దాన్ని పరిశీలించనారంభించాడు సత్యం.

'నాకొ శవాన్ని చూపించు' అన్నాడు చంద్రం పోలీసుతో.

పోలీసు తన చిన్న టార్చిలైటు సత్యానికిచ్చి ముందుకు నడిచాడు.

ఒకచోట ఆగి 'లైటువెయ్యండి'అన్నాడు సుందరం.

చంద్రం తన మూడుసెల్సు ఉండే బ్యాటరీలైటు వేశాడు. అంతవరకు చీకట్లో ఉన్న ఆ ప్రదేశం వెలుగులోకి వచ్చిన తర్వాత కనిపించిన భయంకరదృశ్యానికి చంద్రంఅంత గుండెనిబ్బరంగల వ్యక్తికికూడా ఒళ్ళు గగుర్పొడిచింది. ఇరవైఏళ్ళ సుందర యువతిశవం ఒకటి మామిడిచెట్టు కొమ్మనుంచి వ్రేళ్లాడుతోంది.

చంద్రం తెప్పరిల్లి ఆప్రాంతం అంతా చూశాడు. శవం ఉన్న చెట్టు గడ్డికుప్పచేత మరుగుపర్చబడింది. నేలంతా ఎండి బీటలు వారిన నల్లరేగడి భూమి. ఎటువంటిబూట్లతో వచ్చినాసరె అడుగుజాడ పడదు ఆ నేలలో.

తర్వాత చెట్టుదగ్గరకి వెళ్ళాడు చంద్రం. శవం వ్రేళ్లాడుతున్న కొమ్మ భూమినుంచి సుమారు ఆరున్నర అడుగుల ఎత్తుంటుంది. రమారమి అయిదడుగుల ఎత్తున్న ఈ స్త్రీ పాదాలకీ, భూమికీ మధ్య ఒక అరడుగు ఎడం ఉంటుంది.

'హత్యాసమయం ఎలా నిర్ణయించేవురా సత్యం?' అన్నాడు తీవ్రంగా శవాన్ని చూస్తూ.

'ఆఁ? హత్యాసమయమా? మా పోలీసాకతను, ఈ ప్రాంతంగుండా నాలుగున్నరకి వెళ్లాట్ట. అప్పుడేమీ లేదుట ఇక్కడ.'

'సరిగ్గా నాలుగున్నరకే?'

'ఆఁ. కాని నాలుగూ నలభైఅయిదుకి సేషన్‌కి ఈ స్త్రీ మొగుడొచ్చి ఏడ్చాడు. వాడిక్కణ్ణుంచి అక్కడికి రావడానికి కనీసం పదినిమిషాలైనా కావాలి.'

'అంచేత నాలుగూ ముప్ఫైయిదుకి శవాన్ని చూసివుంటాడనా? నీకు ఈమెయిల్లు తెలుసా?' అని పోలీసువైపు తిరిగి ప్రశ్నించాడు.

'యస్సార్, వాణ్ణి పిలవమంటారా?' అనడిగి అనుమతిపొంది వెళ్ళిపోయాడు సుందరం.

లైటు కాంతిలో దగరగా శవాన్ని చూస్తూ 'ఈమె పేరు?' అనడిగాడు చంద్రం.

ఇంకా ఆ చెప్పుల జతని గురించ ప్రయత్నిస్తున్న సత్యం 'దాని పేరా? సావిత్రి' అన్నాడు.

'కులం?'

'ఆదియాంధ్ర'

'వ్యవసాయ కూలీలా?'

'ఆఁ'

'ఈమె ప్రవర్తన మంచిదేనా?'

'ఆ సందేహం నీకెందుకు వచ్చింది?' అని ఎదురు ప్రశ్నించాడు సత్యం.

'సాధారణంగా అందమైన ఆడవాళ్ళ హత్యకి దాంతో సంబంధం ఉంటుందిలే.'

'ఇది ఆత్మహత్య ఎందుకు కాగూడదు?'

'అవొచ్చు,నా బాబూ; కాదని నేనన్నానా? నేనడిగినదానికి చెప్పవేం!'

నువ్వడిగినదానికి జవాబు సందేహంగా ఉంది. ఊళ్లో ఎంతమందిని కనుక్కున్నా కొంతమంది మంచిదంటారు కొంతమంది కాదంటారు. అందరితోటీ చలాకీగా మాటాడుతుందనిమాత్రం నే నెరుగుదును. మా పోలీసులు కొంతమందితో వేళాకోళాలాడుతుంటుందికూడా.'

'అన్నట్టు నాలుగున్నరకిటొచ్చినపోలీసు పేరేఁవిటి?'

'నీకు దొరికిన ఆకుజోడుగలవాడు: లచ్చన్న.'

'అయితే ఆ రెండోజోడు గుర్తుపట్టావా?'

'లేదు. అలాటి జోడు లోడగ్గా నేనెవర్నీ చూడలేదు. ఇది కొత్తది.'

'లచ్చన్న ఇక్కణ్ణుంచి స్టేషన్‌కి ఎన్ని గంటలకి తిరిగొచ్చాడు?'

'అయిదుంపావుకి.'

'అప్పుడేమయినా భయపడుతున్నట్టున్నాడా?'

'ఊహుఁ. కాని దేనిగురించో విచారిస్తున్నట్టుమాత్రం కనిపించాడు.'

చంద్రం ఆలోచిస్తూ తనలో తనుకుంటున్నట్టు 'చిత్రంగా ఉంది. సరిగ్గా నాలుగన్నరకే ఇక్కడికి వచ్చినట్టు అతనికి ఎందుకు జ్ఞాపకం వుంది?' అన్నాడు.

సావిత్రి చీరా రవికా చాకింటివి. వల్లని చీర చక్కగా సింగారించుకుని, కుడిపైట వేసి కొంగు బిగించి మొలలో దోపుకుంది.

ఎర్రని రవికె ఆమె పచ్చని శరీరానికి బాగా కుదిరింది. ఒత్తుగా ఉన్న నొక్కుల జుత్తుని మున్నగా దువ్వుకుని బర్మాముడి వేసుకుంది. తలలో బంతిపూలచెండు తురుముకుంది. శవం వెనుకభాగాన్ని పరీక్షిస్తూ 'ఇలారా సత్యం' అన్నాడు.

సత్యం వచ్చాక మెడవెనుక పుటాకారంగా ఉండి ఎత్తు భాగాలు అభిముఖంగా ఉన్న రెండు వాట్లు చూపించాడు. [అవి)(ఈ విధంగా ఉంటాయని పాఠకులు గ్రహించగలరు.]

ఇంతలో సుందరం సావిత్రి భర్తని వెంటబెట్టుకొచ్చాడు. వాడి పేరు రాములని చెప్పాడు సత్యం. వాడు వస్తూనే ఏడుస్తూ 'నా యింట్లో ఈ శత్రిర్నించి అంతా సీకటే బాబూ.' అంటూంటే చూపరుల కళ్లు చెమ్మగిల్లక మానవు.

సబిన్‌స్పెక్టర్ వాణ్ణి ఓదార్చేటప్పటికి తల ప్రాణం తోక్కొచ్చింది.

చంద్రం 'ఊరుకో రావులూ. నీకు జరిగిన అన్యాయానికి కారకులైనవాళ్ళని మేం శిక్షించడానికి ప్రయత్నిస్తున్నాంగా. నువ్వు మా ప్రశ్నలకి సమాధానం చెప్పి దానికి సాయపడు. మీకు పెళ్ళయి ఎన్నేళ్లయింది" అన్నాడు.

'అయిదేళ్లవుద్ది బాబూ' అన్నాడు రాములు కళ్లొత్తుకుంటూ.

'మీ సంసారం అనుకూలంగా ఉంటుందా?'

'ఏ కలతా లేకుండా సాఫీగానే సాగిపొయ్యేది బాబూ.'

'నీ భార్య ప్రవర్తనవిషయంలో నీకేమైనా అనుమానం ఉందా?'

'లేదు బాబూ లేదు. సావిత్రి పేరుకు తగ్గపిల్ల. ఊరికే ఆళ్లతోటీ ఈళ్లతోటీ ఏళాకోళా లాడుద్దని అదంటే కొందరికి గిట్టదు...'

'సరే ఇవాళ యింట్లో ఎలా ఉంది?'

'ఏం సెప్పమంటారు బాబూ?' అని కళ్లు తుడుచుకుని 'పొద్దున్న పదింటికి ఊళ్లొంచి తిరిగొచ్చినాది. ఏటో పట్టలేని సంతోషంతో ఎర్రి బాగుల్ది కులికింది; గెంతింది. సేపలయి వండి, భోంచేత్తున్నంతసేపూ సెలవ తీసుకుంటున్నట్టే సూసింది బాబూ; కొనుకోలేకపోనాను. మద్దినాడ ఊరు ముస్తాబయింది. నాలుగింటికి బయలుదేరినాది. ఏడకోలమ్మ అని నానడగనేదు. అది సెప్పనేదు.' అన్నాడు రాములు.

'ఇది హత్యని నీకు అనుమానం ఉందా రావులూ?'

'నాను సెప్పలేను బాబూ.'

'సరే. సత్యం! ఈ ప్రాంతంలో ఇంకేమైనా ఆధారాలు దొరుకుతాయా?'

'సార్. అదేదో లాంతరు మనకేసే వస్తోంది.'

'రానీవోయ్ ఫర్వాలేదు. ఇంకేం దొరకవు రామచంద్రం! నే నిదివరకే వెదికాను.'

'అయితే పద.'

ఇద్దరూ గృహోన్ముఖులయారు జోళ్లూ, రుమాలూ తీసుకుని. ఇందాకటి లాంతరు వారిని క్రమంగా సమీపిస్తోంది.

'ఎవరా వచ్చేది? ఇనస్పెక్టరుగారా?' అన్నాడావ్యక్తి.

సోమనాథంగారి గొంతు అది. ఈయనకి కూడా దగ్గర దగ్గర సత్యనారాయణగారి ఆస్తిపాటి ఉంది. మంచి దయార్ద్రహృదయుడు. ఒక్క సరస్వతీ కటాక్షంతప్ప తక్కినవన్నీ ఉన్నాయని చెప్పవచ్చు. వూళ్ళో ఎవరికేకష్టం వచ్చినా తాను స్వయంగా అక్కడికి వెళ్లి చేతనైన సాయంచేసి వస్తూంటాడు.

'అవునండి సోమనాథం గారూ. ఇలా ఎందాకా వెడుతున్నారు?' అన్నాడు సత్యం.

'అదుగో ఆరావులు లేడూ? వాడింటికి వెళ్ళాను. ఇటొచ్చాడని తెలిసి వాణ్ని చూడ్డానికి వస్తున్నాను. కాని ఇనస్పెక్టరుగారూ, ఇంత ఘోరం మన వూళ్ళో, మన తాలూకాలో ఎప్పుడూ ఎరగం అనుకోండి. ఆపిల మాటకేం? ఉత్తరాయణ పుణ్యకాలప్రవేశంలో దానిపసుపూ కుంకుమా చల్లగా ఉండగా వెళ్ళిపోయింది. కాని ఈ కూనికోరు ముండాకొడుక్కి ఏంవైనా గతులుంటాయా...'

చంద్రం సగంలో అందుకుని 'అహాఁహా మీ రలా అనగూడదు. హంతకుడు కూడా హతురాలి కొంగుపట్టుకొని స్వర్గంలో దూరుతాడు లెండి,' అన్నాడు నవ్వుతూ.

'హ హ్హ హ్హ మీ మాఁవగార్ని కొరుకొనమనడంలో చూపించాలి బాబూ ఈ చమత్కారం అంతా.'

'మీ రింకా సత్యకాలపు మనుషులండీ. వెధవకొరుకోసం అల్లుడికి పెద్దచమత్కారం ఎందుకండీ? "మీపిల్లని తీసుగెళ్ళ" నంటే సరిపోదూ?' అని నవ్వాడు సత్యం.

'అహ్హ హ్హ, బాగుంది. అస లింతకీ వాడి జాడ తీశారా?'

'అస లిదింకా హత్యో కాదో నిర్ణయించ లేదండి.'

'ఎంతమాట మీ బుద్ధికి తోచకపోవడం ఏఁవిటి? ఈ కేసుతో ప్రమోష నొచ్చెయ్యాలి మరి మీకు.'

సత్యం నవ్వాడు. 'మరి వెళ్ళరండి అక్కడే ఉన్నాడు రాఁవులు' అన్నాడు.

'అఁ సెలవు మరి' అంటూ సోమనాథంగారు తోటవైపు వెళ్లారు.

కొంతసేపయినతర్వాత చంద్రం 'మీ పోలీసు లచ్చన్న యిక్కడ!' అని అడిగాడు.

'మనింటికి దగ్గర్లో నేలే ఏం?'

'అత నీహత్యగురించి ఏదో దాస్తున్నాడు. ఆ ఆకుజోడూ - నాకు దొరికినది — ఆ రుమాలూ నిశ్చయంగా అతనివే అయితే మనం అతనిచేత జరిగినదేఁవిటో చెప్పించవచ్చు.' అన్నాడు చంద్రం సాలోచనగా.

'అవి అతనివేలే. కాని ఇది హత్యని నువ్వెలా అనుకుంటున్నావ్. అయిదునిమిషాల వ్యవధిలో అంత బలమైన స్త్రీని చంపడం-అందులో ఉరితియ్యడం-ఊహాతీతంగా ఉంది.'

'అక్కడే లచ్చన్న ఏదో దాస్తున్నాడంటున్నాను. హంతకుడు ఎవరైనప్పటికీ హత్య నాలుగున్నరకి పూర్వమే జరిగి ఉండాలి. అతను హంతకుడు కాకపోతే నాలుగున్నరకి అక్కడేమీ లేదన్న మాట అబద్ధం. పైగా ఆ స్థలాని కొచ్చేటప్పటికి నాలుగున్నర సరిగ్గా అయిందని అతని కెలా జ్ఞాపకం ఉంది? ఆ టైముకి ఏమీ ప్రత్యేకత ఉండకుండా ఉండదు.'

'సరే, దాని మెడమీద వెనుకవున్న వాట్లు మాటేమిటి?'

చంద్రం ఒకక్షణం ఆలోచించి 'హంత

★ ప్రమోషన్ ★

వాడు ఆమెను బతికుండగా ఆత్మాహత్యచేసుకునేట్లు చేయడానికి అవి సాక్ష్యం' అన్నాడు.

'నా కర్థం కాలేదు.'

'అంటే ఆమె పీక నొక్కి చంపాడని. వెనుకనుంచి పీక నొక్కేటపుడు మన బొటన వేళ్లు అవతలి వ్యక్తి మెడ వెనక్కి ఎదురెదురుగా వస్తాయ్‌గదూ? అంటే అవి గోరు నాట్లన్నమాట.'

'అయితే హంతకుడు మంచి బలమైన వాడు కావాలిగా!'

'ఊ'

'సరే రేపు మనం లచ్చన్నయింటికి వెడదాం. పొద్దున్నే లే.'

ఆ రాత్రి సత్యానికి చాలాసేపు నిద్రపట్టలేదు. ఇదే తను పనిచేస్తున్న మొదటి హత్యకేసు అవడం వల్లనేమో, అనుకున్నాడొకమారు; న్యాయంమీదకంటె ప్రమోషన్ మీద ఉండడంవల్లనేమో అనుకున్నాడు. కడుపులో ఏదోగాభరాగా ఉన్నట్టుంటే ఏదైనా అశుభాన్ని సూచిస్తోందేమో అనుకున్నాడు. ఇంతలో కుడికన్ను అదరడం మొదలెట్టింది. ఫర్వాలేదని ఒత్తిగిల్లాడు. నవ్వుకున్నాడు మనసులో-ఎప్పుడూ ఎరగని మూఢవిశ్వాసాలు ఇవాళ వచ్చినందుకు.

* * *

అలా నిద్రపట్టక ఎంతసేపు బాధపడ్డాడో సత్యానికి తెలియదు. కాని చిన్నకునుకు పట్టేటప్పటికి తలుపు తట్టారెవరో. తెలిసిన వార్త: లచ్చన్న తన స్వంతయింటిలో, పడకగదిలో క్రూరంగా కత్తితో హత్యగావింపబడ్డాడని. సత్యం నిలువునా కంపించాడు. లచ్చన్న! సావిత్రికేసులో కొంతవరకూ సాయపడతాడనుకున్న లచ్చన్న హత్య గావింపబడ్డాడు. ఉన్న ఒకే ఒక్క ఆధారం కాస్తా జారిపోయింది. టైము చూస్తే ఒంటిగంటన్నర. గబగబ లచ్చన్నయింటికి వెళ్ళి పోలీసులని ఆయింటికి కాపలా ఉంచి

హంతుడిగదికి తాళంవేసి తన గదికొచ్చి పడుకున్నాడు.

పొద్దున్న ఎనిమిదింటికి డాక్టరొకడిని రప్పించి, చంద్రంతో సహా లచ్చన్న గృహానికి వెళ్లారు. ఆయిల్లు చాలాపెద్దది. లచ్చన్న కుటుంబం పండక్కి పుట్టింటికి వెళ్లినందువల్ల ఇపుడాఇంట్లో అతని అక్క అన్నపూర్ణ—వితంతువు—ఒక్కతేఉంటోంది. డాక్టర్ శవపరీక్షకి గదిలోకి వెళ్లాడు.

అన్నపూర్ణ రాగాలతో పావుగంటసేపు చెప్పిన విషయ సారాంశం ఇది: ఆరున్నరకి ఇంటికొచ్చిన లచ్చన్న ముఖంలో లవలేశం కళలేదు. విచారంతో చిన్నబోయివుంది. దగ్గర దగ్గర ఎనిమిదింటికి అన్నానికరమ్మంటే ఆకలి లేదన్నాడు. కాఫీ పట్టుకెళ్ళి టేబుల్ మీదుంచింది. తర్వాత తలుపేసుగోమని చెప్పి ఆమె హరికథకి వెళ్ళింది. తిరిగి వచ్చేసరికి గదిలో టేబుల్ లాంపు వెలుగుతూంటే ఆమె అగదిలోకి తొంగిమూసింది. కంటపడినది ఈ ఘోరం. అప్పుడు సుమారు ఒంటిగంటవుతుంది.

చంద్రం, సత్యం దొడ్డిలోకి వెళ్ళారు. పొదులూ, కూరగాయల మొక్కలతో నిండి వుంది. దానిని అనుకుని సుమారు అయిదడుగుల ఎత్తుగోడ వుంది చుట్టూ. కంట్లో కన్ను పెట్టుకు పరిశీలిస్తే దొడ్డిగోడవద్ద రెండు పాదాల గుర్తులు ఒకదానికొకటి దగ్గరగా ఉన్నాయ్. చంద్రం ఆ రెండో చెప్పుల జత-సుందరానికి దొరికినది - వాటి మీద ఉంచాడు. చెప్పు అంచుతో పాదపుటంచు ఏకీభవించింది. చంద్రం చిరునవ్వునవ్వాడు. ఇంకెక్కడా ఏ గుర్తూ కనిపించలేదు.

గదిలోకి వచ్చారు. డాక్టర్ పరీక్ష పూర్తిచేసి 'కనీసం పదకొండుగంటలయి వుంటుంది హత్యజరిగి.' అని వెళ్ళిపోయాడు. చంద్రం తన వాచి చూసుకుంటే ఎనిమిదిన్నర అయింది. అంటే రాత్రి 9½ లోపున జరిగింది హత్య; అన్నపూర్ణమాట ప్రకారం ఎనిమిదిపైన.

గదంతా ఒకసారి కలయజూశాడుచంద్రం. మొత్తం అక్కడున్న సామానులు: ఒక టేబుల్లూ దాని ముందొక కుర్చీ, ఒక చిన్న పుస్తకాల బీరువా, చిన్న ట్రంకుపెట్టె. టేబుల్ సొరుగులూ, బీరువా, పెట్టె కిలికి వేయబడి ఉన్నాయ్.

'సావిత్రికి చదువొచ్చునా సత్యం?'

'ఆఁ. తెలుగు మాత్రమే. ఏం?'

'మీ పోలీసు నొకడిని పంపి సావిత్రి శవాన్ని సోదాచేయించు.'

సత్యం మారుపలకుండా బయటికి వెళ్ళాడు.

ఒక గోడకి దగ్గరగా మంచం ఉంది. దీని మీద లచ్చన్న బోర్లా పడుకునిఉండగా వీపు మీద కత్తిపోట్లు పొడవబడ్డాయ్. అన్నపూర్ణ తెచ్చిన కాఫీగ్లాసు—సున్నని వెండి గ్లాసు—మాత్రం టేబుల్ మీదుంది. ఇంతే క్రిందనున్న సామాను. గోడకి రెండు మూడు కేలండర్లూ, ఒక గడియారం—పదకొండూ అయిదు దగ్గర ఆగిపోయినది—ఉన్నాయ్.

చంద్రం గడియారం అద్దం తెరచి కీ చూశాడు. పూర్తిగా ఉంది. నిన్ననే కీ యిచ్చాడని చెప్పింది అన్నపూర్ణ. 'ఓహో! ఎవరో ఆపి ఉండాలన్నమాట,' అన్నాడు.

సత్యం తిరిగివచ్చి శవం జేబులు జాగ్రత్తగా వెదికాడు. 'L' అని మార్కు వేయబడిన రుమాలొక్కటిమాత్రం దొరికింది. చంద్రం దాన్ని చూస్తూ చటుక్కున ఏదో స్ఫురించినవాడిలా లచ్చన్న బట్టల పెట్టె సమీపించాడు. అతని అన్ని బట్టలమీద అదే అక్షరం మార్కు వేయబడి ఉన్నది.

'బ్రదర్! ఈ 'ల' అని కుట్టబడి వున్న రుమాలుకి ఆ రెండో చెప్పుల జతతో సంబంధంవుంది. లచ్చన్నది కాదది. పైగా అవి మీ పోలీసు సుందరానికి ఒకేసారి ఆరుగంటకే దొరికాయ్. ఇది ఆ అభిప్రాయాన్ని బలపరుస్తోందా లేదా!' అన్నాడు చంద్రం నవ్వుతూ.

సత్యం చిన్న నవ్వునవ్వి ఊరుకున్నాడు.

చంద్రం టేబుల్‌మీద కాఫీ వెండిగ్లాసు చూశాడు. దానిమీద వ్రేలిముద్రలుస్పష్టంగా ఉన్నాయ్. ఎందుకైనా మంచిదని గ్లాసు అంచుపట్టుకొని జాగ్రత్తగా సొరుగులో పెట్టి తాళంవేశాడు.

ఇంతలో ఒక పోలీసు తిరిగివచ్చి సత్యానికి ఒకచీటి యిస్తూ 'అది బిగించి మొలలో దోపుకున్న కొంగున ముడివేయబడి ఉంది సార్ ఈ చీటీ' అన్నాడు.

సత్యం ముఖంలో ఒక కాంతి తళుక్కున మెరిసింది. పొంగిపోతూ విప్పినవాడల్లా మరుక్షణంలో నెలతెల పోయాడు. ఇదంతా, సూక్ష్మపరిశీలకుడు చంద్రం గమనించక పోలేదు.

చంద్రం అందుకున్నాడా కాగితాన్ని: ఒకటి రెండు రాత్రులు మాత్రం సావిత్రితో సుఖించాలని ఉందనీ, తన కోరికని నిరాకరించకుండా వుంటే దానికి డబ్బుకొదువ ఇంక ఉండదనీ ఏ మాటా చెప్పడానికి మరునాటి ఉదయం 9½కి సత్యనారాయణగారి కొబ్బరితోటలో ఉండమనీ అందులోని సారాంశం. పైన 'డిసెంబరు 27 శుక్రవారం' అని ఉంది. సంతకం లేదు. ఇవాళ 29 ఆదివారం. కాబట్టి సావిత్రిని తోటలో కలవమన్నది నిన్న ఉదయమే!

(54-వ పేజీ చూడండి)

సహనానికి సరిహద్దు

ఛీ, 'అబల' మీద చేయి చేసుకోవడం ఏం బావుంది? — అని బాధపడసాగాడు మాధవరావు. గడచిన ఆరుసంవత్సరాల కాపురంలో అతడెన్నడూ మాలతిపైని కన్నెఱ్ఱజేయలేదు. ఇవాళ ఎందుకో అతనికి తెలియకుండానే కోపం వచ్చేసింది. అదైనా మామూలుదికాదు; ఒళ్ళు తెలీక, ఎదుట ఉన్నది మనిషా, పశువా అనే విచక్షణ లేకుండా, ఆమె చెంప ఛెళ్ళుమనిపించాడు. అబ్బ ఎంతటి భయంకర దృశ్యమది? అది తలుచుకుంటే 'సబలుడు' అయిన తనకే ఒళ్ళు కంపించిపోతోంది. కొట్టడంతోనే ఆమె గిర్రున తిరిగి భూమ్మీద పడిపోయింది చైతన్యం లేనిదానిలా. శరీరమంతా చెమటలు పోసినై. ఆమెకు శ్వాస ఆడటంకూడా కష్టమైంది. పదిహేను నిమిషాలు ఉపచారం చేసేదాకా ఆమె కళ్ళు విప్పలేదు...

మాధవరావుకి ఆదృశ్యం ఇంకా కళ్ళ ముందే ఉన్నట్టుంది. అతడు లేచి కొట్టడంతోనే ఆమె కెవ్వున కేకవేసి పడిపోయింది. విజయదశమికి చెల్లెల్ని తీసుకుపోవడానికి వచ్చిన అతని శ్యాలకుడు మురళి అవతలి గదిలోంచి పరుగెత్తుకొచ్చాడు గాడ్పులాగు, "ఏం జరిగింది చెల్లాయి?" అని అరుస్తూ. గదిలోకి వచ్చి, భూమ్మీద పడిఉన్న చెల్లెల్ని చూసి నిర్విణ్ణుడై పోయాడతడు. బావ అలా ప్రవర్తిస్తాడని మురళి కలలోనైనా అనుకుని ఉండడు. సంగతి సందర్భాలు ఏమిటో అర్థంకాక, "ఏమిటిబావా"?" అని అడిగాడు, మాధవరావు ముఖంలోకి తీక్షణంగాచూస్తూ. మాధవరావు కింకా పూర్వావేశం తగ్గలేదు. అదే స్థితిలో బావమరదిని, "నువ్వవతలికి వెళ్ళు" అని కసిరాడు. అతడు మారు పలకకుండా అవతలి గదిలోకి వెళ్ళిపోయాడు భయంతో.

మురళి తక్షణం అలా వెళ్ళిపోవడమే మంచిదైంది. అతడు ఇంకొక్క మాట నోటిగుండా రానిచ్చినా, అతని పని కూడా మాలతికి మల్లేనె అయిఉండేది. అతడు కిక్కురుమనకుండా అవతలికి వెళ్ళడంతోనే మాధవరావులో అనుతాపం కలిగింది. వెంటనే మాలతిని ఎత్తి పడకమీద పడుకోబెట్టాడు. కూజాలోని చల్లని నీటితో ముఖసేచనం కావించాడు. "మాలతీ,మాలతీ" అని మెల్లగా పిలుస్తూ, మృదువుగా ఆమె భుజాన్ని కదుపుతూ శయ్య మీదె కూర్చున్నాడు. ఆమెకు పదినిమిషాల తరువాతగాని స్పృహరాలేదు. అంతసేపూ అతడు ఆమె గండభాగం మీద అచ్చుపడిపోయిన తన చేతి వ్రేళ్ళ కర్కశత్వాన్ని చూస్తూ కూర్చున్నాడు. నిజానికి అవి తన చేతి వ్రేళ్ళ ముద్రలుకావు, తన హృదయంలోని మౌఢ్యానికి ప్రతిబింబాలు- అని తన్ను తాను లోలోపలే నిందించుకోసాగాడు.

మాలతి కళ్ళుతెరచింది. సినిమాలో ప్రతిస్పర్థి అయిన క్రూర మాంత్రికుడి చేతిలో పడి, మూర్ఛజెంది, చివరకు మాంత్రికుడి భయంకరమైన గుహాలో మతితెలిసిన నాయికలాగా "నేనెక్కడున్నాను?"అని ప్రశ్నించలేదు. వాచిపోయిన చెంపని ఒక చేత్తో తడిమి చూసుకుంటూ మాట్లాడకుండా లేచి నిలుచుంది. అతనికి విముఖమై. మాధవరావు

వల్లపు రెడ్డి.

కూడా లేచినిల్చుని "మాలతీ!" అన్నాడు పశ్చాత్తాపం ధ్వనించే కంఠంతో. ఆమె పల్కలేదు. అతడామె భుజాలు రెండూ పట్టుకున్నాడు తనవేపు త్రిప్పుకుందామనే ఉద్దేశంతో ఆమె కోపంతో వదల్చించుకుని అవతలిగదిలోకి వెళ్ళింది.

కొట్టినందుకు తనెంత బాధపడుతున్నాడో అర్థం చేసికోకుండా ఆమె అలా వెళ్ళిపోవడంతో మాధవరావు మళ్ళీ కోపావిష్టుడైనాడు. కాని, ఆ కోపం ఆట్టే కాలం ఆగలేదు. ఆమెను అనునయించడానికి అవతలి గదిలోకి పోవాలని రెండు మూడడుగులు వేశాడు ద్వారం వైపు. అవతల మురళి ఉన్న సంగతి జ్ఞాపకం వచ్చింది. అతని ఎదుటకి వెళ్ళలేకపోయాడు, మహాపరాధం చేసిన వాడిలాగు. అతణ్ణి కసిరాడు; అతనిచేత ఇన్నాళ్ళు మంచివాడనిపించుకుని, ఈ క్షణంలో చెడ్డవాడైపోయాడు. అవతలి గదిలోకి పోవడమెట్లాగు? సమాధానపరచడమెలాగు?— అని విచారిస్తున్నాడు.

ఎక్కడికన్నాయ్, ప్రయాణం?"-అవతలిగదిలోంచి మాలతి కంఠం. ఆమె స్వరంలో సన్నని జీర విన్పడింది.

"ఊరి కెడుతున్నానమ్మా."—మురళి జవాబు.

కొంతసేపటిదాకా మాటలేమీ విన్పడలేదు. మురళి కాబోలు పెట్టె సర్దుకుంటున్న చప్పుడు మాత్రం విన్పడింది. మాధవరావు దిగులుతో, కలతతో మౌనంగాఇవతలి గదిలో నేలకేసి చూస్తూ నిల్చుని ఉన్నాడు.

"అమ్మకూ, నాన్నకూ ఏమని చెబుతావు?" అని ప్రశ్నించింది మాలతి, ఐదు నిమిషాల తరువాత.

"ఏం చెబుతాను?"—కొంచం ఆగాడు మురళి. ఎందుకాగాడో అతని మాటలలోని ధ్వనినిబట్టి పోల్చుకున్నాడు మాధవరావు. చెల్లెలి పరిస్థితినీ, బావ ప్రవర్తననీ చూసి అతని గుండె గాయపడి ఉంటుంది. తన్మూలంగా ఏర్పడిన గాద్గదికతచేత అతని కంఠంలోంచి మాటలు పెకలిరాలేదు. తర్వాత అన్నాడు: "ఆ పశువు పంపలేదని చెబుతాను" అని.

మాధవరావుకు 'పశువు' అనేమాట వినడంతోనే ఒక్క గంతులో అవతలి గదిలోకి దూకి, బావమరదిని ఛెడీఛెడీమని ఆ చెంపా ఈ చెంపా వాయించాలన్నంత కోపం వచ్చింది. కాని అది కళ్ళను మాత్రం చింత నిప్పులుగాచేసి ఆగిపోయింది.

"ఆయన పంపనని ఎప్పుడన్నారు?"—మాలతి అడిగింది.

"నోటితో అనాలా? పంపను అని, చూసింది చాలదా?"

మాలతి ఏమీ మాట్లాడలేదు.

"అయితే పద, వెడదాం."—అన్నాడు మురళి."

"నేనే రానన్నానని చెప్పు."—అంది మాలతి.

మళ్ళీ కాస్సేపు నిశ్శబ్దం.

తరువాత మాలతి మాటలు విన్పడ్డాయి. "అన్నయ్యా, ఇవ్వన్నీ మనస్సులో ఏమీ పెట్టుకోకు. అమ్మకూ, నాన్నకూ నమస్కారాలు చెప్పు. నువ్వు పెద్దవాళ్ళతో ఈ సంగతులేమీ చెప్పకు. ఇది సర్వసామాన్యమే."

'సర్వసామాన్యమే' అనేమాట మాత్రమే మాధవరావు మనస్సులో బాణంలా గ్రుచ్చుకుంది. మాలతిని తను ఎప్పుడూ ఇలానే కొడ్తూ ఉంటాడని ఆ మాటలోని అంతరార్థం. ఇలా స్ఫురించేసరికి అతని కాళ్ళ క్రింద భూమి తొలగిపోయి నట్లనిపించింది.

★ సహనానికి సరిహద్దు ★

మాలతి మీద ఇంతకు ముందెన్నడూ అతడు చేయి చేసుకోలేదు. మాలతికీ తనకూ ఉన్న అన్యోన్యానురాగాలను బంధుకోటిలోని వారు చాలామంది ముచ్చటించుకుంటూంటే విన్నాడు. ఆ పొగడ్తలకు కొన్ని కొన్ని సార్లు తానే ఉబ్బిపోయాడు. అలాగే మాలతీ. కాని మాలతి ఇవాళ తన విషయంలో ఇంతటి విరుద్ధమైన మాట, కేవలం అబద్ధం, చెబుతుందని కలలోనైనా ఊహించలేదు. మాలతిపైన అతనికి అవ్యాజమైన అనురాగమూ, నమ్మకౌ. ఇవాళ అనురాగం అంతర్థానమైంది; నమ్మిక వమ్మైపోయింది...అవతలికి వెళ్లి తనెన్నడూ అలా ప్రవర్తించలేదని చెప్పుకోవడమా? ఏది మార్గం?

అవతలి గదిలోంచి చాలాసేపటివరకు ఎవరి మాటలూ విన్పడలేదు. మురళి వెళ్లిపోయి ఉంటాడని నిర్ణయించుకున్నాడు. ఐనా, అతడు మాలతివద్దకు వెళ్లి ఆమె తన అన్నకు ఇచ్చిన వాఙ్మూలంలో నిజమేమీ లేదని మందలించలేక పోయ్యాడు. ఆ గదిలోనే టేబుల్ ముందు కూర్చుని, ఇంతటి వైపరీత్యం సంభవించడానికి మూలం ఏమై ఉంటుందా అని ఆలోచించడం మొదలెట్టాడు.

మాలతి చాలా ఉత్తమురాలు. ఎన్నడూ అతని కెదురు చెప్పలేదు. వంట చెయ్యడంలో అతనికేవి ఇష్టమో తెలిసికొంటేగాని వంటచెయ్యదు. స్వీయ అలంకరణ విషయంలోకూడా స్వాతంత్ర్యం వహించదు. ఫలానా చీర నీకు బాగులేదు అంటేసరి, వెంటనే దాన్ని మార్చివేస్తుంది. అయితే అతడుమాత్రం ఆమెకు దేంట్లో తీసిపోతాడని? అతనూ భార్యావిధేయుడే. అతనికి ఇష్టమున్నా లేకున్నా 'ఇవాళ సినిమాకి వెడదామండీ' అని ఆమె అంటేసరి, అతడు కిమ్మనకండా తయారౌతాడు. సాయంత్రం మిత్రులతో కలిసి ఎక్కడికి తిరుగవెళ్ళినా సరే, ఆమె ఆజ్ఞానుసారం ఆరున్నరకల్లా ఇంట్లో ఉండితీరాల్సిందే. ఇరువురికీ చెందిన ఈ దృశమైన పూర్వోత్తరాలనుబట్టి చూస్తే ఎవరూ నేరస్థులు కారు. ఇద్దరికిద్దరూ పరస్పరం విధేయులూ, సాత్వికులూ. అయితే మాధవరావు అంతటిదెబ్బ ఆమెను కొట్టడానికి కారణం ఏమైఉంటుంది? ఆమె అతని మనస్సుకి కష్టంకలిగించే విధంగా ప్రవర్తించి ఉండాలి. లేకపోతే ఏదో కారణంవల్ల అతడే, సహనం తక్కువై, విజృంభించి ఉండాలి.

......విజయదశమి వారంరోజులుందనగానే బావమరది వచ్చాడు తన చెల్లెల్ని తీసికెళ్ళడానికి. మాధవరావు మామూలుగానే, "రెండురోజులాగవోయ్, తీసికెడుదువుగాని, ఇప్పుడే వెళ్ళి ఏం జేస్తావ్". అన్నాడు. సినిమాలూ వినోదాలూ చూసి, మరీ పోవచ్చునని ఆగాడు మురళి. రావడంతోనే 'ఈసారి బావనికూడా తీసుకురమ్మన్నారు అమ్మానాన్నలు' అని చెల్లెలితో చెప్పిఉంచాడు.

మాధవరావు పెళ్ళిజరిగింతరువాత అత్తవారింటికి చాలా అరుదుగా వెళ్ళాడు. వాళ్ళింట్లో ఏదో గొప్పకార్యం జరిగితేనే కాని, ఉత్తవేళలం దెప్పుడూ వెళ్ళలేదు. గడచిన ఆరు సంవత్సరాల కాలంలో నాలుగు మార్లుమాత్రమే వెళ్ళాడు. అత్తవారిది సమిష్టి కుటుంబం. కనుక, మాలతి పెదనాన్నగారి రెండోకూతురు పెళ్ళికీ, చిన్నన్నగారి పెద్దబ్బాయి పెళ్ళికీ, మురళి పెళ్ళికీ, చివరని మాలతి చెల్లెలి పెళ్ళికీ......ఇలా మొత్తం నాలుగుసార్లువెళ్ళాడు. చివరిసారివెళ్ళి రెండు సంవత్సరాలయింది. అత్తామామలు ఇంతవరకూ ఎన్నిమార్లు రమ్మని వేడినా అతను వెళ్ళలేదు. మాలతినిమాత్రం వాళ్లు కోరినప్పుడల్లా పంపాడు. మాధవరావు అత్తవారింటికి తరచుగా వెళ్ళకపోవడం మూలాన్ని అతనికి ఆ కుటుంబంలో కొంతంత గౌరవం పెరిగిపోయింది. చెల్లెల్ని తీసుకుపోవడానికి వచ్చిన మురళి, "నీవూ రావాలి బావా!" అన్నాడు. మాధవరావు సమాధానం చెప్పకండా మందహాసం చేశాడు.

మరుదినం మాలతి అంది: "ఏమండీ, మిమ్మల్ని కూడా రమ్మన్నారట అమ్మానాన్నలు. తప్పకండా రావాలిమీరు" అని.

మాధవరావు ఆఫీసులో సెలవుపెట్టి పోవాలనే అనుకున్నాడు. అంచేత, "చూద్దాంలే"- అన్నాడు.

"చూద్దాంలే, అనడంతో సరిపోదు. తప్పకండా రావాలి. అన్నిమార్లు బ్రతిమాలుతూ కబురెట్టినా రాకపోతే వాళ్లుబాధపడతారు."

"ఇప్పుడేమిటి ప్రత్యేకత? మరోసారి వస్తాను."

"అహాఁ, కుదరదు. దసరాకి అల్లుళ్ళందరూ వస్తున్నారట. మీ రొక్కరు లేకపోతే ఏం బాగు? అమ్మానాన్నలు చిన్నబుచ్చుకుంటారు."

అత్తామామల కోరిక నెరవేర్చాలని మాధవరావు సెలవుకోఅకు భగీరథ యత్నాలు చేశాడు. కాని, పై అధికారి ససేమిరా వీలులేదన్నాడు. ఎలాగైనా అతణ్ణి ప్రసన్నుడిని చేసి సెలవు సంపాదించాలని మూడు రోజులు తిప్పలు పడ్డాడు. అతడెంతకూ అనుజ్ఞ ఇవ్వలేదు. అప్పటికే ఇద్దరు ముగ్గురు సెలవుమీద ఉన్నారని అతడు ఒప్పుకోలేదు. అంచేత మాధవరావు బాధపడ్డాడు. చిరకాలంగా అత్తామామలు కోరుతున్న కోరికను చెల్లించ

డానికి అవకాశం కల్పించని అధికారిమీదా, స్వాతంత్ర్యంలేని తన బ్రతుకుమీదా కుత కుతగా ఉంది అతనికి.

అప్పటికే మూడు రోజులు గడచినాయి. ఆనాడు సాయంత్రం ఆఫీసునించి వచ్చాక మాలతి అతని గదిలో ప్రవేశించి, "ఏమండీ, రాత్రికి బయల్దేరదామా?" అనడిగింది.

"నేను రాను మాలతీ! నువు వెళ్లు"— అన్నాడతడు.

"అయితే నేనూ వెళ్ళను. అన్నయ్యను పొమ్మంటాను."

"అదికాదు మాలతీ! నాకు సెలవు దొరకదు. నేను రాలేను. నువ్వయినా వెళ్ళకపోతే అత్తమామలు బాధపడతారు." అన్నాడు మెత్తగా.

"మీరు రాకూడదనే ఉద్దేశంతో ఇలా అంటున్నారు. లేకపోతే మీకు సెలవు దొరక్కపోవడ మేమిటండీ, మాటలు కాక?"

మాలతికి తనఇబ్బంది ఎలా తెలియజెప్పాలో మాధవరావుకి బోధపడలేదు. "నేను నిజం చెబుతున్నాను మాలతీ! ఆఫీసరు సెలవు ఇవ్వనన్నాడు. ధిక్కరించి వెళ్ళితే నడవడికి భంగం. నా మాట విను." అన్నాడు చివరికి.

ఆమె అర్థంచేసికోలేదు. "నన్ను కూడా వెళ్లవద్దంటే ఏపీడా ఉండదుగా"—అంది రూక్షంగా.

తన హృదయాన్నీ, పరిస్థితినీ అర్థంచేసికోవడానికి ప్రయత్నించని భార్యమీద అతనికి ఎక్కడలేనికోపం వచ్చింది. ఆఫీసరుపైనా, తన నిస్సహాయతపైనా అదివరకే కలిగిన కోపాన్నికూడా దాంతో జోడించాడు. ఒళ్ళు తెలీని ఆవేశంలో కుర్చీలోంచి లేచి మాలతిని సత్తువకొద్దీ చెంపమీద...ఆ తరువాత జరిగినదంతా విశదమే.

ఐతే ఇందులో తప్పు ఎవరిది? భర్త పరిస్థితుల్ని అవగాహనం చేసికోలేక, అతణ్ని రమ్మని పట్టుబట్టి, విసిగించి, అతడిని ఆ స్థితికి తెచ్చిన మాలతిదా? లేక భార్యకు సరియైన విధంగా తన పరిస్థితులను తెలియజెప్పలేక, ఆమెని ఒడంబరుపలేని మాధవరావుదా? ఈ సమస్యకు తుదా మొదలూ లేదు. ఎన్నటికీ పరిష్కారం లేదు దీనికి.

అన్న వెళ్ళిపోయిం తరువాత మాలతి అవతలి గదిలోనే కూర్చుని జరిగిన ఘట్టాన్ని ఊహించుకొంటోంది. ఎక్కువసేపు అందు గురించి ఊహించే అవకాశం లేకపోయిందామెకు. భర్త గుణగణాలు ఇలాటివని ఒకరు చెప్పనక్కర్లేదు మాలతికి. తన మాటల మూలాన్ని అతనికి ఆగ్రహం కలుగుతుందని ఆమెకు మొదటే తెలుసు. ఆగ్రహం ద్వారా అతడు ఆఫీసులో సెలవు దొరక్కపోయినా ఎట్లాగో, తనను సంతృప్తి పరచడానికైనా, ఊరికి బయల్దేరుతాడని తలంచింది. కాని, అతనికి కలిగిన ఆగ్రహానికి పరిణామం ఇలా అవుతుందని ఆమె అనుకోలేదు.

అన్నవెంట తనుకూడా వెళ్ళిఉంటే బావుండేది—అనుకుందామె. ఇక్కడే ఆగిపోయినందుకు భర్తకు ఇంకా కోపం హెచ్చిందేమో! అన్నయ్య వెళ్ళి అమ్మానాన్నలతో తను రానికారణం చెబుతాడు. ఏమని? బావ పంపలేదని. వాళ్ళు విచారిస్తారు....నిజానికి ఆయన పంప ననలేదు. ఆయన రాకపోతే తనుకూడా వెళ్ళనని మంకుపట్టుపట్టి నిలిచింది మాలతి. అత్తా మామల దృష్టిలో తను దయారహితుడుగా, నీతిలేనివాడిలా కన్పడతాడని ఆయన బాధపడతాడు. దీని కంతకీ కారణం ఆమే. అతడు రావంటే, అతని స్వభావమే అంత అని సరిపుచ్చుకుని ఆమె వెళ్ళి వుండాల్సింది. అదీగాక ఆయన ఈ స్వభావం క్రొత్తది కాదు; ఆరు సంవత్సరాలుగా చూస్తున్నదే.. ఏమో! జరిగిందేదో జరిగింది. ఇక మిగిలిందంతా ఒక్కటే ఎలాగైనా భర్తని మంచి చేసికోవడం.

అప్పటికే సాయంత్రం ఆరున్నర దాటిపోయింది. మాలతి లేచి లైటు స్విచ్‌లని ఆన్ చేసింది. భర్తగదిలోకి అడుగులు వేసింది మెలమెల్లగా. పరధ్యానంగా కుర్చీలో కూర్చుని ఉన్న ఆయన జుట్టులోకి తన సన్నని, తామరతూడుల్లాంటి వ్రేళ్ళని పోనిచ్చి, చిలిపిగా కెలుకుతూ, "లేవండి, భోంచేద్దురుగాని."-అంది మృదువుగా.

మాధవరావు తలను వెనక్కి త్రిప్పిచూశాడు.

మాలతి కన్పడింది. వాచినచెంప అలాగే ఉంది. కాని, ఆమెముఖం మాత్రం మందహాససుందరంగా ఉంది. ఆ ముఖం చూసి, మాధవరావు విస్మయ చకితుడైనాడు. మాలతికి తనమీద కోపం కలిగిఉండొచ్చునని ఊహించాడు. ఏరీతిగా ఆమెను సమాధాన పరచుకోవాలో ఆలోచిస్తున్నాడు. ఏ విధానమూ గోచరంకాక మధనపడుతున్నాడు. అలాంటి సంధిసమయంలో వెదుకబోయిన తీగలాగు-ఆడబోయిన తీర్థం లాగు-ఆమే వచ్చి మృదూక్తులతో, కలువలా విప్పారినవదనంతో, చనవుగా పల్కరించేసరికి గత

(56-వ పేజీ చూడండి)

పతిత జనోద్ధరణం

పి. గణపతిశాస్త్రి

గత సంచిక తరువాయి

౧౦

"అయ్యయ్యో! నే నీసుడిగుండంలో పడి మునిగిపోతున్నాను! రక్షించండి! రక్షించండి!"

అని ఒక ఆర్తనాదం గంగాతీరంలో హృదయ విదారకంగా మారు మోగింది.

అప్పటికింకా బాగా తెల్లవారలేదు. కొంచెం చీకటిగానే ఉంది. ఆ పైన ఆకాశం అంతటా కారుమబ్బులు కమ్ముకొన్నాయి. వర్షం కురిసీ కురవనట్టు కురుస్తూంది. ఈదర గాలి వీచి గంగానది తరంగాలువ్వెత్తుగా పొంగుతున్నాయి. మళ్ళీ ఆ ఆర్తనాదం మరింత హృదయ విదారకంగా వినిపించింది. అది క్రమక్రమంగా మునిగిపోతున్నట్టు ధ్వనించింది.

ఆ దారుణాక్రందన ధ్వనితో గంగానదీ సైకతంలో పద్మాసనాసీనుడై నిశ్చలంగా ధ్యానిస్తున్న ఆరుణికి హఠాత్తుగా ధ్యానభంగమైపోయింది. అతడొక్కమారు కళ్లు తెరిచి అటువైపు చూచాడు. క్షణంలో అదంతా అతనికి అవగాహన అయిపోయింది.

రాగమంజరికూడా తెల్లవారఝామునే లేచి గంగానదిలో స్నానంచేసి జపతపాలకుపక్రమిస్తూ ఉంటుంది. అయితే ఆమె స్నానం చేసే ఘట్టం అతడు స్నానం చేసే ఘట్టానికి కొంచెం దూరం. ఆమె ఏదో పెద్ద ఆపత్తులో చిక్కుకొని ఉండవచ్చునని ఊహించడానికతనికి కొక క్షణం కూడా పట్టలేదు. ఆ ప్రాంతంలో అప్పుడప్పుడు మొసళ్ళు మొదలైన క్రూరజలచరాలుకూడా మసులుతూంటాయి. వాటిమూలంగా ఆమెకేదైనా ఆపద సంభవించి ఉండవచ్చునని క్షణంలో అతని కింకొక ఊహ స్ఫురించింది.

వెంటనే అతడక్కడికి పరిగెత్తాడు. ఆ ప్రాంతం అంతా జాగ్రత్తగా పరిశీలించాడు. ఎక్కడా ఆమె జాడ కనిపించలేదు. ఇంకా బాగా నదీ గర్భంలోకి చొచ్చుకుపోయాడు. రెండుమూడు నిమిషాలా ప్రాంతం కొంత వరకు గాలించాడు.

అదృష్టవశాత్తు ఒక్కచోట ఆమెశరీరం చేతికి తగిలింది. అక్కడ అంతగా లోతుగా లేదు. వెంటనే అతడామెను రెండు చేతులతోను గట్టిగా పొదివి పట్టుకున్నాడు.

రాగమంజరి గాఢంగా కౌగలించుకుని శక్తికొద్దీ అతన్ని గట్టిగా పట్టుకుంది. నీటిలోనించి నెమ్మదిగా ఒడ్డుకు తీసుకువచ్చేదాకా ఆమె శరీరం ఆతనికంతగా భారమనిపించలేదు.

అప్పటికి కొంచెం తెల్లవారింది. అతనికామె అర్ధనగ్నంగా ఉన్నట్టు కనిపించింది. రాగమంజరి కింకా స్పృహవచ్చినట్లు కనబడలేదు. అతడే ఆమె శరీరానికి ఆచ్ఛాదన కల్పించాడు. రాగమంజరికి తెలివి వచ్చేదాకా కొంచెంసేపలాగే ఆమె పక్కనే కూర్చున్నాడు.

క్రమంగా కొంతసేపటికి రాగమంజరికి తెలివి వచ్చింది. తన పరిస్థితికి బాగా సిగ్గుపడి ఆమె తడిసి ముద్దఅయిపోయిన నారచీరతో ఒళ్లంతా కప్పుగుంది. అయినా ఆమెకు శరీరం అంతా అర్ధనగ్నంగా ఉన్నట్లే కనబడింది. రాగమంజరి ముఖం వల్లమాలినసిగ్గుతో చిమిడిపోయింది.

అరుణి అనేకవిధాలుగా ఆమెను ఓదార్చాడు. రాగమంజరి అతని భుజం ఆనుకుని నెమ్మదిగా లేచి నిలబడింది. అలాగే అతని ఆసరాతో నెమ్మది నెమ్మదిగా నడక సాగించింది.

అరుణి ఆమె ధోరణి జాగ్రత్తగా పరిశీలించాడు. ఆమె ఇంకా మగతనిద్రలో నడుస్తున్నట్లే కనబడింది. అతని ఓదార్పు మాటలకామె సరియైన ప్రత్యుత్తరా లివ్వలేదు. వారిద్దరు అలాగ పదిబారల మేర నడక సాగించారు.

అంతలోనే ఆమె హఠాత్తుగా అతన్ని గాఢంగా కౌగిలించుకుంది.

"అయ్యయ్యో! మునిగిపోతున్నాను! మునిగిపోతున్నాను! రక్షించండి! రక్షించండి!" అని గట్టిగా కేకలు పెట్టింది. ఆమె హఠాదాలింగనాఘాతానికి తట్టుకోలేక అతడు గంగాసైకతంలో కూలబడిపోవలసిందే! కాని పడిపోకుండా అతి కష్టంమీద కాళ్ళు గట్టిగా నిలవదొక్కుకున్నాడు. క్షణంలో ఆమెకింకా పూర్తిగా తెలివి రాలేదని గ్రహించివేశాడు. ఆమె నల్లాగే గట్టిగా అదిమి పట్టుకొని నెమ్మదిగా ఓదార్చడం మొదలుపెట్టాడు. కాని అతనినోట మాటలంత తేలికగా వెలువడలేదు.

అర్ధనగ్నమైన ఆమెశరీర గాఢాలింగనంతో నఖశిఖపర్యంతము విద్యుదాఘాతం సోకినట్లయి అతని ఒళ్లంతా జలదరించింది.

అగరు ధూమవాసన తలకెక్కినట్లతని మనస్సులో అంతటా మైకం కమ్ముకుంది.

వారిద్దరు అలాగే నడుస్తూ ఆమెనివసించే కుటీరం సమీపించారు. ఆ తరవాత ఆమె కుటీరంలోకి వెళ్లి మెత్తని వ్యాఘ్రాజినం మీద మేనువాల్చింది.

ఆరుణి శిష్యులకప్పటికి జరిగిన గాథ అంతా తెలిసింది. కొంచెం స్వస్థతకలిగేవరకు వారు కొంతసేపామె కుటీరంలోనే ఉండి జాగ్రత్తగా పరిచర్యలుచేశారు. తరవాత ఆమెకు బాగా తెలివివచ్చింది. అయినా ఆమె అప్పుడప్పుడు చెరుపు మరుపుగా మాట్లాడడం మానలేదు. వారా విషయం వెంటనే ఆరుణికి తెలియజేశారు.

ఆరుణికామెపరిస్థితి తలుమకుంలే అదంతా ఒక పెద్ద విషమసంధిలా కనబడింది.

ఇంతకీ గంగానదిలో ఆమె కేవిధమైన ఆపదవచ్చిందో అతనికి బోధపడలేదు. బహుశః కొంచెం కాలుజారి ప్రవాహవేగంలోపడి కొట్టుకుపోతూ భయపడి ఆవిధంగా కేకలుపెట్టి ఉండవచ్చునని అతడూహించాడు. అంతేగాని ఆవిషయాలేవీ ఆమె తిన్నగా చెప్పలేకపోయింది. ఆ భయోద్వేగంలో ఆమెకు తాత్కాలికంగా కొంత మనశ్చాంచల్యం కలిగిఉండవచ్చునని అతడూహించాడు.

ఆ మరునాడామె పరిస్థితి కొంచెం బాగుపడింది. కాని మనశ్చాంచల్యంలో అంతగా మార్పేమీ లేదని శిష్యులాచార్యునికి తెలియజేశారు. ఆరుణి ఆ మాట విని బాగా ఆందోళనపడ్డాడు.

౧౧

ఆ వేళ సాయంత్రం ఆరుణి రాగమంజరి పరిస్థితి పరిశీలించడానికి కామె కుటీరానికి వెళ్లాడు. కుటీరంలో ఒకమూల మినుకు మినుకుమంటూ గారకాయ నూనెదీపం వెలుగుతూంది. ఆరుణి క్షణకాలం ఆమె పరిస్థితి పరిశీలించాడు.

చెదురు చెదురుగా ఆకాశం అంతటా అలముకొన్న నల్లనల్లనిమబ్బు లలాగలాగ కరిగి కరిగి వానజల్లులుగా మారిపోయాయి. అంతలోనే అవి పెద్దవానగా వినిపించాయి.

ఆరుణి లోపలికివచ్చిన అలికిడి విని రాగమంజరి నెమ్మదిగా నీరసంగా కళ్లు తెరిచింది

"నీ వంట్లో ఎలాగుంది?"

ప్రశ్నించా డారుణి ఎంతో ఆత్రంగా.

రాగమంజరి పెదవిపై చింతపువ్వవంటి చిరునవ్వు మెరిసింది. "ఈవేళ కొంచెం తేలికగా నేఉంది. ఇక నాకేమీభయం లేదు." అయినా ఆరుణి కామె చిత్తస్థైర్యం మీద అంతగా నమ్మిక కలగలేదు. ఆమె చూపులలో మనశ్చాంచల్య చిహ్నాలింకా మెదులుతూ నే ఉన్నాయి.

అంతలో రాగమంజరి నాడీపరీక్షకోసం ఎడమ ముంజేయి అతనికి అందించింది.

అరుణికి హస్త నిదానం అంతబాగా తెలియదు. అయినా ఏదో విధంగా ధైర్యం చెప్పవచ్చు [illegible] ఆమె నాడీపరీక్ష ప్రారంభించాడు. నాడీపరీక్ష కనుకూలంగా అమె నెమ్మదిగా లేచి కూర్చుంది.

వర్షం క్రమంగా శ్రుతిమించి రాగంలో పడింది. ఆరుణి నాడీపరీక్ష ముగించి వెంటనే తిరిగి తన కుటీరంలోకి వెళ్లిపోవాలనుకొన్నాడు. కాని వర్షంవల్ల అలాగే ఆనాడీ నిదానం కొంచెం ఆలస్యం చేశాడు. అంతలో నూరురథా లొక్క పరుగుపెట్టి నట్లురుములు ఫెళ ఫెళమని మారుమోగాయి. రాగమంజరి ఆ ధ్వని వింటూనే—"

"అయ్యో! మునిగి పోతున్నాను. మునిగి పోతున్నాను."

అని గట్టిగా ఒక్క కేకపెట్టి రెండు కళ్లూ మూసుకుంది. వెంటనే అతన్ని గాఢంగా కౌగలించుకుంది.

ఆరుణి ఎంత ప్రయత్నించినా ఆమె కౌగిలి విడిపించుకోలేకపోయాడు. కొంత సేపటికివరకు అతని కొక పెద్ద మొసలివాత పడిపోతున్న ట్లనిపించింది. మరి కొంత సేపటికా స్ఫురణే పూర్తిగా నశించిపోయింది!

క్రమంగా విస్మృతి, ఆనందోన్మాదము ఒకదానితోఒకటి పెనవేసుకుని అతని హృద

అలాగే అతని ఆసరాతో నెమ్మది నెమ్మదిగా నడకసాగించింది.

★ పతితజనోద్ధరణం ★

యంలోను శరీరంలోను పశువాతంలా కమ్ము కున్నాయి. రాగమంజరి కౌగిలింతలో ఆరుణి పూర్తిగా వివశుడై పోయాడు!

ఆ తరవాత కొంతసేపటికి వాన వెలిసింది. ఆరుణి ఆ అదును కనిపెట్టి చల్లచల్లగా తిరిగి తన కుటీరానికి మళ్లీ పోయాడు. తరవాత క్రమక్రమంగా వారిద్దరిమధ్య కొంచెం గట్టి అనుబంధమే ఏర్పడింది.

రాగమంజరితో అతని కిప్పుడు బాగా సన్నిహిత సంసర్గం కలిగింది. ఆ ఆవేశోన్మాదంలో అతని కా సంసర్గమే ఒక విధమైన ఆధ్యాత్మిక సాధనగా ఉపకరించగలదని తోచింది. పాశవిక ప్రవృత్తికి దోహదమిచ్చే కామినీసంసర్గ సురాపానాదులతో తాంత్రికులు చేసే సాధనలు కొన్ని అతడప్పుడప్పుడు చూచాయగావిన్నాడు. వారావిధంగా సిద్ధిపొందిన సందర్భాలు కొన్ని అతని కింతకుపూర్వం చెవినిపడ్డాయి. ప్రస్తుతం రాగమంజరితో ఏర్పడిన సంసర్గం అవిధంగా ఒక తాంత్రిక సాధనగా ఉపకరింపగలదని అతనికి తోచింది.

వారిద్దరు పూజాపుష్పాల కోసమని సాయంకాలవేళ అరణ్యంలోనికి వెళ్ళిపోయేవారు. చీకటిపడేదాకా అరణ్యంలో కాలక్షేపం చెయ్యడం వారికొక పరిపాటిగా ఏర్పడిపోయింది.

అలాగ ఒక పక్షంరోజులు గడిచిపోయాయి.

ఆ రోజులలో ఆరుణిముని సామాన్య జీవుల సంసారవ్యాసంగానికి బీజభూతమయిన కామినీవ్యామోహ రహస్యంఅంతా పూర్తిగా ఆకళించుకొన్నానని అనుకొన్నాడు. అంతేకాదు: అతడావ్యామోహానికి అతీతుడననీ అది తన కింక బంధహేతువు కాజాలదనీ అనుకొన్నాడు. ఆవిధంగా రాగమంజరితో సంబంధం ఏర్పడడం తన తపస్సాధనకొక మెట్టుగా ఉపకరించినదని కూడా అతనికి స్ఫురించింది. మరికొంత కాలానికి అదంతా చండీదేవి అనుగ్రహఫలితమే అనికూడా అనుకొన్నాడు.

క్రమక్రమంగా రాగమంజరి సంసర్గం తనకేమీ అంటజాలదని అతనికొక దృఢనిశ్చయం కలిగింది. ఆ నిశ్చయం రాగమంజరితో అతని కేర్పడిన గాఢ సంసర్గానికి మరింత దోహదం కలిగించింది.

ఆరుణి ఒకనాటి సాయంకాలంవేళ ఇటీవలి కాలంలో తనకుకలిగిన అభిప్రాయాలు, సంకల్పాలు—ఒకటొకటిగా రాగమంజరికి తెలియజేశాడు. త్వరలోనే తనసాధన సమాప్తంకాగలదనికూడా అన్నాడు.

మొట్టమొదట అతని ప్రసంగంధోరణి విని ఆమె ఎంతైనా ఆశ్చర్యపడింది. కాని ఆ ఆశ్చర్యం పైకి కనబడనీయలేదు. పక్కనే గుబురుగా పెరిగిన చిన్ని చేమంతి చిగురాకు కోసి పరధ్యానంగా మునిపంటితో కొరికి కొంటెగా ఒక్క చిన్న చిరునవ్వు విసిరింది:

"ఏమోలెండి! మీ ధోరణి కొకదారి, తెన్ను లేదని అనుకున్నాను...దాని కేమిగాని నేను రేపుదయమే నందీశ్వర క్షేత్రానికి వెళ్ళిపోతున్నాను.''

"ఎందుకు?''

"నందీశ్వరస్వామి నొక్కమారు సందర్శించి వత్తామని.''

ఆ మాట విని ఆరుణి నిర్ఘాంత పోయాడు. నందీశ్వరక్షేత్రం చంపానగరానికి కొంచెం సమీపంలో ఉన్న పుణ్యస్థలం. అక్కడికి వెళ్లి రావడానికొక పక్షం రోజులైనా పట్టవచ్చును. అతనికి కొంత సేపటివరకు ఏమీ పాలుపోలేదు:

"ఒక్కర్తెవు ఒంటరిగా వెళ్లి రాగలవా?"

"అమ్మో! నేనొక్కర్తినీ ఒంటరిగా ఈ కీకారణ్యంలో ప్రయాణం చెయ్యగలనా? మీరు కూడా నాతో రావాలి.''

ఆరుణి దానికి వెంటనే ప్రత్యుత్తరం ఈయలేదు. అంతలో రాగమంజరి మళ్లీ అందుకుంది:

"ఈ మధ్యన మీ శిష్యులు నన్ను చూచి ఏమేమో గుసగుస లాడుకుంటున్నారు. మీకేమి! మీ రన్నింటికీ అతీతులు.

ఏమో నామట్టుకు నాకేమిపాలుపోకుండా ఉంది. ఒక పక్షం రోజులపాటు యాత్ర చేసివద్దామని ఉంది. మీరు కూడా రండి!''

అని గట్టిగా బలవంతపెట్టింది. ఆరుణి ఆ మరునాటి ఉదయమే ఆశ్రమం శిష్యులకప్పజెప్పి రాగమంజరితో కలిసి నందీశ్వర క్షేత్రానికి బయలుదేరాడు. అరణ్యం దాటగానే వారిద్దరు తీర్థయాత్రాపరుల ధోరణిలోనే వ్యవహరించారు. నాలుగయిదు రోజులలో నందీశ్వర క్షేత్రం చేరుకొన్నారు.

౧౨

నందీశ్వర క్షేత్రంలో అయిదారురోజులు గడిచిపోయేసరికి ఆరుణి, రాగమంజరి బాగా మారిపోయారు.

ఆరుణి అరణ్యంలో తానవలంబించే నియమాలన్నీ చాలావరకు సడలించివేశాడు.

ఇక రాగమంజరిమాట వేరే చెప్పనే అక్కరలేదు. ఆమె నారచీరలు మొదలైనవన్నీ విసర్జించివేసి ఇంచుమించుగా గణికలాగే వేషధారణ చెయ్యడం మొదలుపెట్టింది.

నందీశ్వరక్షేత్రం చంపానగరాని కనతి దూరంలో ఉన్న ఒక చిన్ననగరానికి మధ్యనున్న పుణ్యస్థలం అసలే అది ఒక చిన్న నగరం. ఆపైన తీర్థయాత్రాపరు లక్కడికి తండోపతండాలుగా వస్తూంటారు. ఆ జనసమ్మర్దంలో రాగమంజరిని గురించి ఆరుణిని గురించి ఆలోచించేవా రెవరు?

అతడానగరంలో ప్రవేశించిన పదిపదిహేను రోజులలో ఇంకా బాగా మారిపోయాడు. రాగమంజరితో సంపర్కం కలిగినా అంతకుపూర్వం అదంతా తాంత్రికసాధనే అని అతడు భావించేవాడు. రాగమంజరికి కూడా మొదట అలాంటి నమ్మకమే కలిగించాడు. ఆ రోజులలో రాగమంజరి ఒక చిరునవ్వు నవ్వుకొని అదంతా కొంతవరకు నిజమేమో అనుకుంది.

నందీశ్వరక్షేత్రానికి వచ్చిన తరవాత ఆరుణి మరి తన సాధనమాటే తలపెట్టలేదు. రాగమంజరి అంతకన్నా బాగా తెనుకుమీరి పోయింది. వారిద్దరు ఆ క్షేత్రంలో ఒక ధర్మశాలలో విడిదిచేశారు. రాగమంజరి తనదగ్గర రహస్యంగా దాచుకొన్న నగలొక్కటొక్కటే విక్రయిస్తూ ఏలోటు రాకుండా అతనితోబాటు సుఖంగా కాలక్షేపం చెయ్యడం మొదలుపెట్టింది.

క్రమంగా అలాగ ఒక నెలరోజులు గడిచిపోయాయి. ఆరుణి కా విచిత్రనాగరిక జీవితం ఎంతో మనోహరంగా కనిపించింది. ఒకనాటి సాయరత్రం రాగమంజరి చక్కగా అలంకరించుకుని అతని ఎదుట నిలబడింది. కొంటెగా ఆరుణివైపు చూచింది:

"మా అమ్మ నాకోసమని ఎంతగా కుమిలి కృశించిపోతూందో! నా కొక్కసారి ఆమెను చూచిరావాలని ఉంది. వెళ్ళిరానా?"

ఆరుణిగుండెలో రాయిపడింది. ఆమె అలాగ హఠాత్తుగా వెళ్ళిపోతానని అనడమే అతని కెంతో దుర్భరమైపోయింది

"మరి నా మాట?"

"మీరుకూడా నాతో వత్తురుగాని!"

"నేనక్కడికి వెడితే మరి నలుగురిలోను తలెత్తుకు తిరగాలా?"

"ఆఁ! నాలుగురోజులుంటే అదే అలవాటైపోతుంది."

"నేనక్కడికి రాను!"

"రాకపోయినా నేను వెళ్ళితీరాలి!"

"పోనీ ఆమెనే ఇక్కడికి పిలిపిస్తే-"

రాగమంజరి కతని ఉపాయం కొంతవరకు నచ్చింది:

"అవునవును ఈ ఉపాయం బాగానే ఉంది"

అని రాగమంజరి వెంటనే ఒక పరిచారికను పిలిచి రహస్యంగా ఆమెకేదో చెప్పి చంపానగరానికి పంపించింది ఆమె ధోరణి చూస్తే ఆరుణి మనస్సులో ప్రప్రథమంగా కొంచం అనుమానం బయలుదేరింది

"రాగమంజరీ! నన్నీవిధంగా ఇక్కడ ఒంటరిగా విడిచివేసి చంపానగరానికే వెళ్ళిపోవాలని నీ కెలాగ తోచింది?"

రాగమంజరి పకపకమని నవ్వి కొంచెం చిలిపిగా అతనికేసి చూసింది

"స్వామీ! సమస్తమూ పరిత్యజించి కలకాలం అరణ్యవాసం చేసినవారు ఒక పది రోజులపాటే నన్ను విడిచి ఉండలేకపోతే ఎలాగ?"

ఆ అధిక్షేపం అతని గుండెలో బాకులా పొడుచుకుంది కాని కొంతసేపటి కాతడా ఆఘాతంలోనించి తేరుకొన్నాడు

ఆక్షణం మొదలుకొని అతనికి రాగమంజరి తల్లి ఏ క్షణంలో అక్కడ విరుచుకు పడుతుందో అని భయం వేసింది ఆరుణి చూచాయగా ఆ మాట రాగమంజరితో అన్నాడు. ఆ భయమేమీ లేదని ఆమె అతనికి గట్టిగా ధైర్యం చెప్పింది కాని ఆరుణికి అనుమానం తీరలేదు.

"నిన్న మీ అమ్మ నిక్కడికి రావలసిందని కబురు పంపించావేం?"

"మా అమ్మను కాదు నా చెలికత్తె కామమంజరినే ఇక్కడికి పంపించమన్నాను?"

"ఆమె నెందుకిక్కడికి పిలిపిస్తున్నావు?"

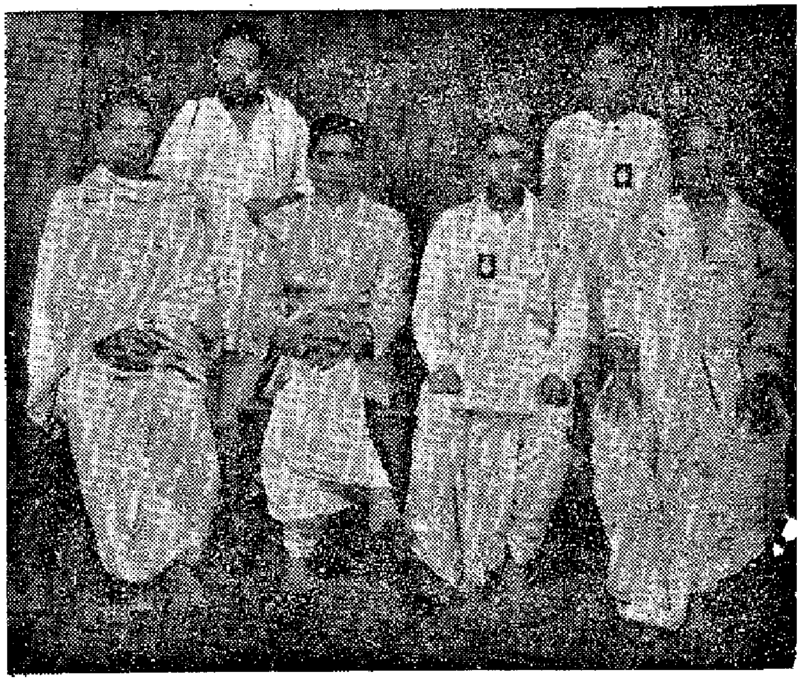
"ఈ పెద్దతనంలో మా అమ్మ కదిలి రాలేదేమోనని భయపడ్డాను పోనీ కామమంజరినైనా ఒక్కసారి ఇక్కడికి పంపించమని కబురు పంపించాను"

ఆ సమాధానం ఆరుణి కేమాత్రము అనుమానం తొలగించలేదు అతడలాగే జిజ్ఞాసా దృష్టితో రాగమంజరికేసి చూచాడు అది కనిపెట్టి ఆమె అతన్ని గాఢంగా కౌగలించుకుంది

"స్వామీ! కామమంజరి, నేను చిన్నప్పటినించీ ఒక్క కంచంలో తిని ఒక్క మంచం మీద పడుకున్నాము మా అమ్మ తరవాత ఆమె తప్ప నాకింకెవరు లేరు అందుచేత ఆమె నొక్కమారు చూడాలని కబురుపంపించాను అంతే!"

ఆపైన రాగమంజరి అతని చెక్కిలిపై చిక్కని ముద్దు ముద్రించింది

ఆ మరునాడే కామమంజరి అక్కడి వచ్చింది చీనిచీనాంబరాలతోను, చిత్రవిచిత్రమైన అలంకారాలతోను ధగధగలాడిపోతూ, కామమంజరి ఎంతో ఒయ్యారంగా అతనికి సాష్టాంగ నమస్కారం చేసింది ఆరుణి అంటీ అంటనట్టుగా ఆమె నాశీర్వదించాడు.

జనవరి 27-న మద్రాసు సంస్కృత కళాశాల స్వర్ణోత్సవం రిపబ్లిక్ ఉపాధ్యక్షుడు డా॥ రాధాకృష్ణ ఆధ్వర్యాన జరిగింది ఆ సందర్భాన జరిగిన విద్వత్పరిషత్తులో ఈ క్రింది ఆంధ్రప్రతినిధులకు స్వర్ణపతకాలను బహూకరించారు
ఎడమనుంచి కుడికి వరసగా (1) రాణీ నరసింహశాస్త్రి (సంస్కృత కళాశాల, మేడికుర్రు) (2) కే వి సుబ్రహ్మణ్యశర్మ (సంస్కృతపాఠశాల, యాదగిరిగుట్ట] (3) పీసపాటి వెంకటేశ్వర్లు (వి టి హైస్కూలు, రాజమండ్రీ) (4) ఆకెళ్ళ సత్యనారాయణ, (రాజోలు) (5) వాసా సుబ్రహ్మణ్యం, (ఆర్ట్స్ కాలేజి అనకాపల్లి) (6) ఎస్ విశ్వనాథశర్మ, (మున్నాలాల్ సంస్కృతకళాశాల, సికింద్రాబాదు)

కామమంజరి అక్కడికి వచ్చిన ఉత్తరక్షణంనించీ రాగమంజరి ధోరణి బాగా మారిపోయింది పొద్దస్తమానము రాగమంజరి కామమంజరితోనే కలిసి కాలక్షేపం చేసేది ఎక్కడికి వెళ్ళినా వాళ్ళిద్దరు కలిసే వెళ్ళేవారు

ఆరుణికి నానాటికీ రాగమంజరిమీద మమకారం బాగా ఎక్కువైపోయింది

అతడొక్క నిమిషమైనా ఆమెను విడిచిపెట్టి ఉండలేకపోయేవాడు. ఆమాట ఒకనాడతడు రాగమంజరితోకూడా అన్నాడు కాని ఆమె అతని అభిలాష అంతగా లక్ష్యపెట్టలేదు ఏదో వినీవిననట్టూరుకుంది ఒక్కనాడారుణి రాగమంజరి నెక్కడికీ వెళ్ళవద్దని గట్టిగా కట్టడిచేశాడు ఆమె అతని మాట కెదురాడలేదు కాని ఆ మరునాటి సాయంకాలమే ఒక చిన్న విశేషం జరిగింది

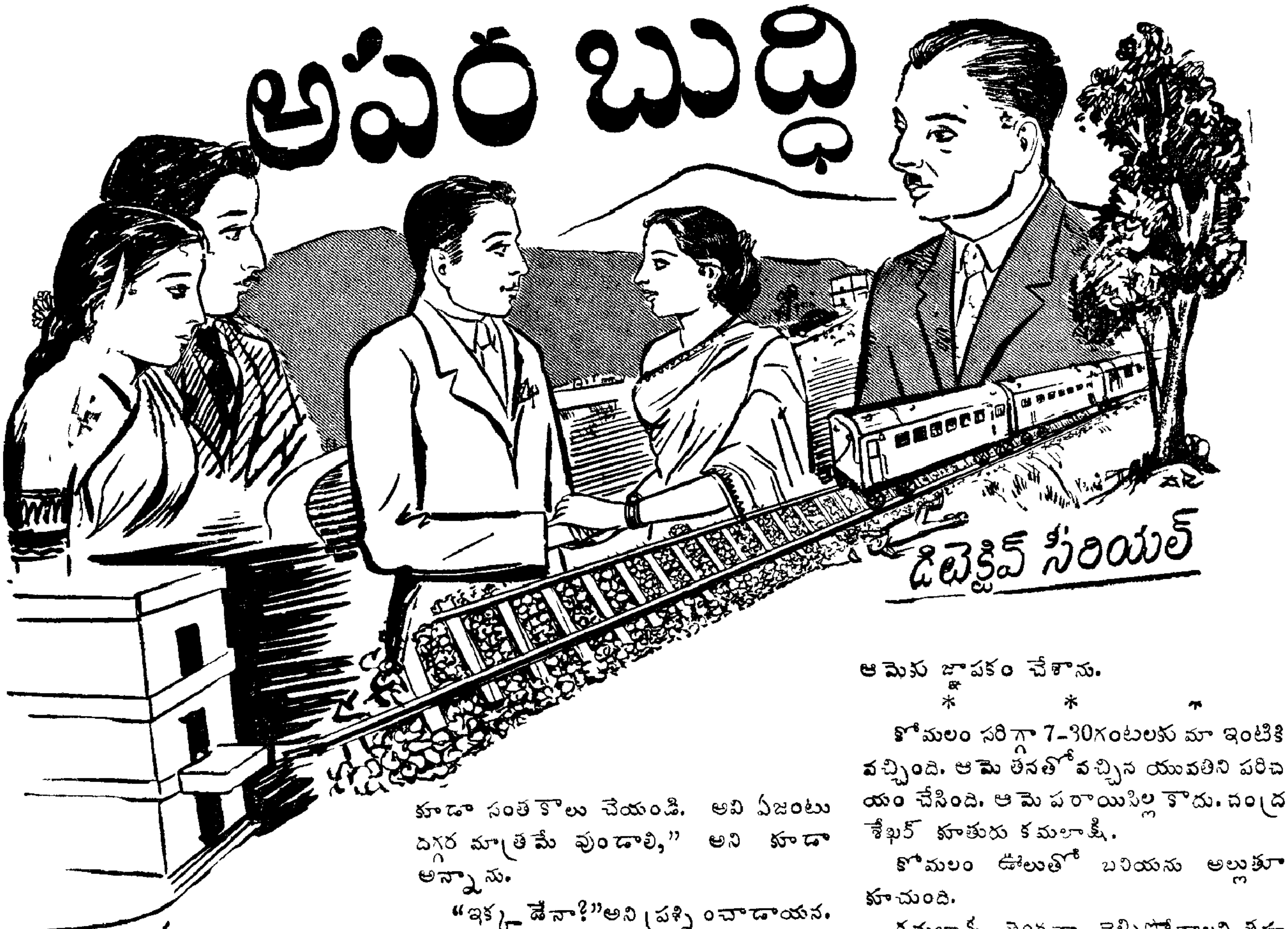
ఆరుణి తన గదిలో ఒక్కడు ఒంటరిగా కూర్చున్నాడు అతడు రాగమంజరి ధోరణితో బాగా విసిగిపోయాడు ఆ మరునాడే రాగమంజరితో కలిసి ఇంకెక్కడికయినా దూర దూర ప్రాంతానికి వెళ్ళి పోవాలని అనుకున్నాడు.

అంతలో హఠాత్తుగా పక్కగదిలోనించి ఉవ్వెత్తుగా ఒక పెద్దనవ్వు వినిపించింది. రాగమంజరి, కామమంజరి కలిసి ఏదో ఇష్టాగోష్ఠిలో పడ్డారు. రాగమంజరి ఏదో మాటాడింది ఆమాటలలో ఆరుణికి తన పేరు కొంచెం విస్పష్టంగానే వినిపించింది. ఆపైన కామమంజరి విరగబడి నవ్వడం మొదలు పెట్టింది.

ఆనవ్వుతో ఆరుణి అనుమానం బాగా స్థిరపడిపోయింది వారిద్దరు కలిసి తననంగనే ముచ్చటించుకొన్నారనీ కామమంజరి విరగబడినవ్వడాని కదే కారణమనీ అతడు గ్రహించివేశాడు. ఆ అవమానంతో అతనిముఖం జేవురించింది.

ఆ మరునాడే రాగమంజరితో ఆవిషయం ప్రస్తావించాలని ఆరుణి నిశ్చయించుకొన్నాడు. —సశేషం

★

[గతవారం తరువాయి]

"మోటార్ క్లబ్బులో సభ్యత్వం పొంది కారు భీమా చేస్తే, ఆ కంపెనీ ఒక హామీ కార్డు ఇస్తుంది. రోడ్డుమీద ఏదైనా ప్రమాదంజరిగి పోలీసులు అరెస్టుచేస్తే, ఆ కార్డు పట్టాదారు విడుదలవటానికి తోడ్పడుతుంది. క్రిందటి సంవత్సరమే మా కంపెనీ ఈ కొత్త ఏర్పాటు చేసింది. అవసరమైనపుడు హామీ కార్డు ఉపయోగించుకునే సదుపాయం కోసం, చాలామంది మోటారు క్లబ్బులో సభ్యులుగా చేరుతున్నారు," అన్నాను చంద్రశేఖర్‌తో.

"ఆ క్లబ్బువిషయం ప్రస్తుతం విరమించాను" అన్నాడతడు.

"అట్లా అయితే, వేరేపద్ధతిలో అదనంగా ప్రీమియం కట్టనవసరం లేకుండా ఇప్పుడే మీ మోటారు కారుభీమా చెయిద్దాం."

"అయితే, సరే."

"మీరు ఈ దరఖాస్తు ఫారాల మీద సంతకాలు పెట్టండి," అంటూ కొన్ని కాగితాలు ఆయనకు ఇచ్చాను.

"మీ పేర కంపెనీ పట్టా జారీచేసేవరకు, హామీ వుంటుంది. అదనపు ప్రీమియం కట్టనవసరం లేదు. వాటవెనుక ప్రమాదం, అగ్ని భీమా ఫారాలు కూడా ఉన్నవి. వాటిమీద కూడా సంతకాలు చేయండి. అవి ఏజంటు దగ్గర మాత్రమే వుండాలి," అని కూడా అన్నాను.

"ఇక్కడేనా?" అని ప్రశ్నించాడాయన.

"కాగితాలమీద చుక్కలున్న చోట సంతకాలు చేయండి."

చంద్రశేఖర్ స్ఫురద్రూపి కాడు. అయినా కురూపి మాత్రం కాడు. సరిగా నా ఎత్తేవుంటాడు. ఆయనవల్ల నాకు కావలసిన పని పూర్తి అయింది

ప్రమాద భీమా కాగితం మీద సంతకం చేస్తున్నప్పుడు, చంద్రశేఖర్ భార్య వచ్చింది.

అటువంటి భీమా చేయటం ఎందుకని అడ్డు ప్రశ్న వేసింది. కాని చంద్రశేఖర్ జవాబేమీ చెప్పలేదు. కాగితాలన్నిటి మీదా సంతకాలు చేసి నావైపు చూశాడు. నేను కుర్చీలో నుంచి లేచి బయలుదేరాను.

ఆ సాయంత్రం చంద్రశేఖర్ కారులో గనుల పనికి వెడతాడని నాకు తెలుసు. రాత్రి 7-30 గంటలకు మా ఇంటికి భోజనానికి రమ్మని కోమలంతో అన్నాను. వాళ్ళ కుటుంబంతో పరిచయంవున్న వాళ్ళని ఎవరినైనా ఒక సాక్షిని తీసుకు రమ్మని

తుమ్మలపల్లి
సీతారామారావు

ఆమెను జ్ఞాపకం చేశాను.

* * *

కోమలం సరిగ్గా 7-30గంటలకు మా ఇంటికి వచ్చింది. ఆమె తనతో వచ్చిన యువతిని పరిచయం చేసింది. ఆమె పరాయిపిల్ల కాదు. చంద్రశేఖర్ కూతురు కమలాక్షి.

కోమలం ఊలుతో బనియను అల్లుతూ కూచుంది.

కమలాక్షి త్వరగా వెళ్ళిపోవాలని తహతహ లాడుతోంది.

"నేను సినిమాకి వెళ్ళాలి. కారులో ఇప్పుడే మా నాన్నగారు గనులకు వెళ్ళారు," అన్నది కమలాక్షి.

నేను నా కారులో తీసుకువెళ్ళి తనను దించిరావాలని ఆమె అభిప్రాయం. నేనూ బయలుదేరుతానేమో ననుకుంది. కోమలం తనుకూడా వెళతానన్నట్టుగా బయలుదేరబోయింది.

అందరం కులాసాగా కబుర్లు చెప్పుకుంటూ భోజనాలు పూర్తి చేశాం.

"నన్ను మా ఇంటిదగ్గర, ఆమెను సినిమా దగ్గర దించాలి. మీకు శ్రమ ఇస్తున్నందుకు క్షమించాలి," అంది కోమలం.

వెళ్ళటం నాకు ఇష్టంలేకపోయినా, బయలుదేరక తప్పలేదు. కోమలం తమ బంగళాదగ్గర దిగిపోయింది. చంద్రశేఖర్ కూతురు కారులో నా పక్కనే కూచుంది.

"నీ పేరు?" అని అడిగాను.

"కమలాక్షి," అని చెప్పింది.

"ఏ సినిమాకు వెళ్ళాలి?"

"సినిమాకు కాదు నా స్నేహితుణ్ణి కలుసుకోవాలి నన్ను మెడికల్ స్టోర్సు దగ్గర దించండి. దయచేసి ఈ విషయం ఎవరికి చెప్పకండి."

"సరే! మీ నాన్నగారు 25 వేలకు ప్రమాద భీమా చేశారు తెలుసా?" అన్నాను.

"నాకు తెలియదు," అంది.

నా జేబులోవున్న కాగితాలుతీసి ఆమెకు చూపించాను. ఆమెకు కూడా ఈ విషయం తెలియటం మంచిదనుకున్నాను. కాని ఆమె సాక్షిగా సంతకం చేస్తే ఏమంత ఉపయోగపడదు. అందుకే ఆమెచేత సంతకం చేయించలేదు.

మెడికల్ స్టోర్స్ దగ్గిర కారు ఆపాను. ఆమె కారు దిగింది.

"వెడతాను; మీకు శ్రమ కలిగించాను క్షమించాలి" అంది కమలాక్షి.

"ఇందులో శ్రమ ఏమీలేదు. నీకు నావల్ల ఏ సహాయం కావలసినా, సంతోషంగా చేస్తాను," అన్నాను.

ఆమె వెళ్ళిపోయింది. కారులో సరాసరి చంద్రశేఖర్ బంగళాకు వెళ్ళాను. కోమలం మేడమీద నిలుచుని నాకోసం ఎదురు చూస్తోంది. ఆమె దుస్తులు మార్చుకుంది. గులాబిరంగు చీర కట్టుకుంది. మేము కూచున్న గది అంతా "క్యూటికురు" అత్తరు వాసనతో ఘుమఘుమలాడుతోంది.

"ఏమిటి ఇవాళ విశేషం? గది అంతా అత్తరులో ముంచేశావ్!" అన్నాను.

"గదిని ముంచాలేదు; ఏమీలేదు. కొంచం దూది తడిపితే, గాలికి ఆ వాసన గది అంతా విరజిమ్ముతోంది. గాలి వేసినప్పుడు ఈ సువాసన కొంచం ఘాటుగా వుంటుంది. మనసు చిగాకుగా వున్నప్పుడు, విచారంగా వున్నప్పుడు అత్తరు వాడటం నా కలవాటు. అప్పుడు నా మనసు ఎంతో తేలికగా వుంటుంది. ఇంతకూ ఆమెను ఎక్కడ దించారు?"

"పార్కుదగ్గిర."

"అక్కడనుంచి ఎక్కడికి వెళ్ళింది? అక్కడ ఎవరన్నా ఆమెకోసం కనిపెట్టుకు ఉన్నారా?"

"ఆమె పార్కుపక్క రోడ్డువెంట వెళ్ళింది. ఎవరూ ఆమెకోసం వున్నట్టు కనిపంచలేదు. దేనికి?"

"కమలాక్షి ఈమధ్య మధుసూదన్ అనే కుర్రవాడితో బహుస్వేచ్ఛగా తిరుగుతోంది. అతను సామాన్యుడు కాదు. అతడితో తిరగ కూడదని వాళ్ళనాన్న ఆమెను గట్టిగా మందలించారు."

"ఈవిషయం నాకు ఇంతకుముందే ఎందుకు చెప్పలేదు? ఇంతకూ సాక్షి సంతకం చేయటానికి ఎవరైనా వున్నారా?"

"ఆమెచేతే చేయిస్తే?"

"ఆమెను ఇప్పుడు ఇందులో ఇరికించడం నాకు ఇష్టంలేదు."

ఈమాటలు వినగానే, ఆమె ముఖకవళికలు మారిపోవడం మొదలుపెట్టినవి. నేను ఆమె ముఖంలోకి ఒకసారి తేరిపార చూశాను. విషాదం ఆమెను ఆవరించినట్టు కనపడింది.

"అప్పుడే ధైర్యం తిరుగుముఖం పట్టిందా?" అన్నాను.

"లేదు." అని బదులుచెప్పింది.

* * *

కావలసినపనిని జాగ్రత్తగా పూర్తి చేయించటానికి మూడుసార్లు పనికట్టుకుని చంద్రశేఖర్ ఆఫీసుకు వెళ్ళి అయనను కలుసుకోవలసి వచ్చింది. మొదటిసారి వెళ్ళినప్పుడు, ఆయనకు మోటారుకారు భీమాకు సంబంధించిన హామీకార్డు ఇచ్చి, దాన్ని ఎప్పుడూ కారులో వుంచుకోవాలని సలహా ఇచ్చి వచ్చాను. గిలుఅక్షరాలతో ఆయన పేరు ముద్రించిన ఒకడైరీ ఇచ్చాను. రెండోసారి, మూడోసారి కలుసుకున్నప్పుడు ఆయనకు మోటారుకారు భీమాపట్టా ఇచ్చి నూరురూపాయలకు చెక్కు తీసుకున్నాను.

ఈపనులన్నీ చూసుకుని నేను ఆఫీసుకు తిరిగి వెళ్ళాను నా గదివగ్గరవుండే నౌకరు కమలాక్షి, మధుసూదన్ అనేవాళ్ళు ఇద్దరు నన్ను చూడటానికివచ్చి గదిలో కూచున్నారని చెప్పాడు. ఆఫీసుగదిలోకి వెళ్ళాను. నన్ను చూడగానే ఇద్దరూ లేచి నిలుచున్నారు.

"కూచోండి," అన్నాను. ఇద్దరూ కూచున్నారు.

"ఇతను నామిత్రుడు మధుసూదన్. విశ్వవిద్యాలయంలో డాక్టరేట్ కోసం చదువుతున్నాడు," అని పరిచయం చేసింది కమలాక్షి.

"చాలా సంతోషం. నావల్ల మీకు కావలసిన పని ఏమైనా వుందా?" అని ప్రశ్నించాను.

"పెద్దసంగతేమీ కాదు. మీ సహాయం కొంతకావలసివచ్చింది. అందుకని వచ్చాం," అని కమలాక్షి జవాబు చెప్పింది.

"ఏమిటది?"

"మొన్న మీరు మోటారుకారు భీమా చేయటం విషయమై మా నాన్నగారితో మాట్లాడుతూ, ఎప్పుడైనా డబ్బు అవసరం వస్తే, మోటారుకారుమీద అప్పు ఇస్తారని చెప్పారు. ఇప్పుడు అటువంటి అవసరమే వచ్చింది," అంది కమలాక్షి.

"మోటారు క్లబువాళ్ళు, అందులో సభ్యులుగా చేరినవాళ్ళకు డబ్బుకావలిస్తే, కార్లు హామీగా పెట్టుకొని అప్పులు ఇస్తున్నారు. ఈ పోటీకి తట్టుకోటానికి నేను సొంతంగా ఋణసహాయ సంస్థను ఒకదాన్ని స్థాపించాను. దీనికి నేనే మేనేజింగు డైరెక్టరును. ఈ సంస్థ బాగానే పనిచేస్తోంది. కాని దీనికి భీమావ్యాపారంతో ఏ విధమయిన సంబంధమూ లేదు."

"అయితే మోటారుకారు హామీ మీద అప్పు ఇస్తారా?" అని ప్రశ్నించాడు మధుసూదన్.

"మోటారు కారుమీద అప్పు తీసుకోవాలనుకుంటున్నారా?"

"ఔను," అన్నాడు.

"అది ఏ మోటార్ కారు?"

"చవక రకం. సిడన్ కారు."

"ఆ కారు మీపేరే వుందా? దాన్ని భీమా చేసి లైసెన్సు కట్టారా?"

"ఔను."

అతడితో ఏవిధమయిన సంబంధం పెట్టుకోవట్టం నాకు ఇష్టంలేదు. పాత మోటారు

★ అపరబుద్ధి ★

కారుమీద అప్పు ఇవ్వటానికికూడా మనస్క రించలేదు. జేబులో వున్న సిగరెట్టుకేసులో నుంచి ఒక సిగరెట్టు బయటికితీసి వెలిగించాను. మధుసూదన్‌కి డబ్బు ఇవ్వడంవల్ల కలిగే మంచి, చెడు రెంటినీ ఆలోచించాను.

“మోటారుకారు హామీ మీద ఇప్పుడు అప్పుచేయటం అవసరమా? ప్రస్తుతం మీకు ఉద్యోగంగాని, ఇతర రాబడిగాని ఏమీ లేదు. ఈపరిస్థితులలో కారుమీద మీరుచేసిన అప్పు తీర్చలేకపోతే, మీ కారును కంపెనీ స్వాధీనపరచుకుంటుంది. మా మామూలుగా పాత మోటారుకారుమీద చేసే ఋణాలు తీర్చకపోతే ఇలాగే జరుగుతుంటుంది.”

“మీకు ఆ సందేహమే అవసరం లేదు. మధుసూదన్ తన డాక్టరేట్ డిగ్రీకి కష్టపడి చదివి, పరిశోధనచేసి, సిద్ధపరచిన వ్యాసాన్ని ఇప్పుడు విశ్వవిద్యాలయానికి పంపాలి. అదీగాక, వ్యాసంపంపేప్పుడు పరీక్షఫీజు రెండు వందలు కూడా చెల్లించాలి. ఈ డబ్బును ఆయన సొంత ఖర్చులకు ఉపయోగించుకోవాలని కోరటంలేదు. ప్రస్తుతం అతడి సొంత అవసరాలను ఆదుకోటానికి సన్నిహితులయిన స్నేహితు లున్నారు. ఆయనకి డాక్టరేట్ రాగానే, ఇక్కడ విశ్వవిద్యాలయంలోనే పెద్ద జీతంమీద వెంటనే ఉద్యోగం దొరుకుతుంది. ఈ బాకీ తీర్చటం ఒక పెద్దసమస్య కాదు.” అని చెప్పింది కమలాక్షి.

“మీరు ఏ విషయం పరిశోధన చేస్తున్నారు?” అన్నాను, మధుసూదన్ వైపు తిరిగి.

“మనస్తత్వం మీద నాగరకత ప్రభావం” అని జవాబు చెప్పాడు.

“బాగుంది. ఇప్పుడు మీ కెంత సొమ్ము కావాలి?”

“మూడువందలు చాలు.”

“రెండురోజులు వ్యవధి ఇవ్వండి. ఈ లోపల ఏర్పాటు చేస్తాను. మూడోనాడు మధ్యాహ్నం ఒకసారి మీరు రండి. మూడు వందలకు వడ్డీ యాభై అవుతుంది.”

“ఫరవాలేదు. మీ సహాయానికి చాలా కృతజ్ఞుణ్ని. సెలవు” అని లేచాడు మధుసూదన్.

కమలాక్షి కూడా లేచి, అతడితో బయటికి వెళ్ళింది. ఆమె తిరిగి వొంటరిగా లోపలికి వచ్చి—

“మీరు చేస్తున్న సహాయానికి హృదయపూర్వక అభివందనలు. నామీద మీరు చూపుతున్న అభిమానానికి కృతజ్ఞురాల్ని. మరో విషయం. మీరు ఈ సంగతి కూడా చాలా రహస్యంగా వుంచాలి. మీ మంచితనంమీదనే ఆధారపడి వుంటాను,” అంది.

“నిస్సందేహంగా వుండవచ్చు.”

“అయితే మరి సెలవు” అని ఆమె వెళ్ళిపోయింది.

* * *

రెండురోజుల తరవాత ప్రమాదభీమా పట్టా వచ్చింది. దీనికి అతడి ప్రీమియం చెక్కు కూడా సరయినతేదీనే వ్రాసి వుండాలి. అంతవరకు పట్టాను అతనికి ఇవ్వకూడదు. అప్పుడయినా దీన్ని కోమలానికే ఇవ్వాలి. అతడికి తెలియకుండా దీన్ని వాళ్ళ ఇనపపెట్టెలో ఆమె జాగ్రత్త చేస్తుంది. ప్రమాదభీమా పట్టా చెల్లించవలసిన సరియైన ప్రీమియం మొత్తానికి అతని దస్తూరితో ఉన్న చెక్కు ఒకటి సంపాదించాలి. దీనికోసం అతణ్ని ఎన్నోసార్లు కలుసుకున్నానని అందరికీ అనిపించేటట్లు చూడాలి.

చంద్రశేఖర్ ఆఫీసుకి వెళ్ళాను. చాలా ఆందోళనపడుతూ అతని గదిలో ప్రవేశించాను.

“చూడండి! ఇప్పుడు నాకొక చిక్కు వచ్చి పడింది. మీరు తప్పకుండా సహాయం చేయాలి,” అన్నాను.

“నాకేమీ తెలియదే! ఏమిటది?” అన్నాడు చంద్రశేఖర్.

అతణ్ని డబ్బు అప్పు అడగటానికి వచ్చాననుకున్నాడు. కాని అతణ్ని అలాంటి అభిప్రాయంలో వుంచటమే మంచిది.

“చాలా గట్టిచిక్కేనండి”.

“ఏదో చెప్పండి.”

“మోటారు కారు భీమాకు మీ దగ్గర పుచ్చుకున్న సొమ్ము అసలుకట్టవలసిన మొత్తానికంటే ఎక్కువైంది.”

చంద్రశేఖర్ విరగపడి నవ్వాడు!

“మీరు నన్ను ఏదైనా అప్పు అడగటానికి వచ్చారేమోననుకున్నాను. ఇంతేనా!”

“కాదు వ్యాపారం చేసేవాడికి అదిచేయకూడని పని.”

“అయితే ప్రీమియం డబ్బు ఏదైనా ముదరావస్తుందా?”

“ఔను.”

“ఇకనేం! చాలా మంచిదే.”

“ఇది మీరు ఊహిస్తున్నంత తేలికయిన విషయం కాదు. మాకంపెనీ డైరెక్టరు ప్రీమియం తగ్గించి పటాదారులకు సౌకర్యం కలిగించాలనే ఇటీవలే ఒకమార్పు ప్రవేశపెట్టారు. ఈమార్పుసంగతి మరిచిపోయి పాత ప్రీమియం రేట్ల ప్రకారమే మీవద్ద వసూలుచేశాను. ఈవిషయం వాళ్ళకి తెలిస్తే నేను చిక్కులో పడిపోతాను. నాఫైళ్ళు చూస్తుంటే, ఈమార్పు సవరణ కాగితం కనబడింది. అందుకని ఇప్పుడు ఇలావచ్చి మీకు శ్రమ ఇవ్వవలసి వచ్చింది.”

“అయితే ఇప్పుడు నేను ఏంచేయాలి?”

“మీరు లోగడ ఇచ్చిన చెక్కు బ్యాంకులో జమకట్టాను. ఇప్పుడు అది తిరిగిరాదు. అందుకని ఆచెక్కు మొత్తం నూరు రూపాయలు మీకు రొఖ్ఖంగా ఇస్తున్నాను. దీన్ని మీరు తీసుకుని సరైన మొత్తం డెభ్భై అయిదు రూపాయలకు వేరే చెక్కువ్రాసి ఇవ్వండి అప్పుడు లెక్క సరిపోతుంది”

“లెక్క సరిపోవటమేమిటి?”.

“మా జనరల్ మేనేజరు పాండ్య అసాధ్యుడు. లెక్కలతనికీలో అఖండుడు. ఆయన చాదస్తపు మనిషి కూడా. అతిస్వల్ప విషయమైనా దానిని ఒకపట్లనమ్మడు.”

“సరే,” అని చంద్రశేఖర్ చెక్కురాసి ఇచ్చాడు. నూరు రూపాయలు ఆయనకి తిరిగి ఇచ్చేశాను.

వెంటనే బ్యాంకుకు వెళ్ళి చెక్కు జమకట్టాను. భీమా ప్రీమియంకుగాను ఇచ్చింది అని రాశాడు చెక్కుమీద చంద్రశేఖర్. నాకు కావలసినవి కూడా సరిగా ఆమాటలే.

రెండురోజుల తరువాత మోటారుకారు హామీపైన కావలసిన అప్పుకోసం కమలాక్షి మధుసూదన్లు వచ్చారు. మధుసూదన్‌కి చెక్కు ఇచ్చాను. కమలాక్షి సంతోషంతో పరవశురాలైంది.

“మీరు చాలా గొప్ప సహాయం చేశారు సమయానికి” అంది.

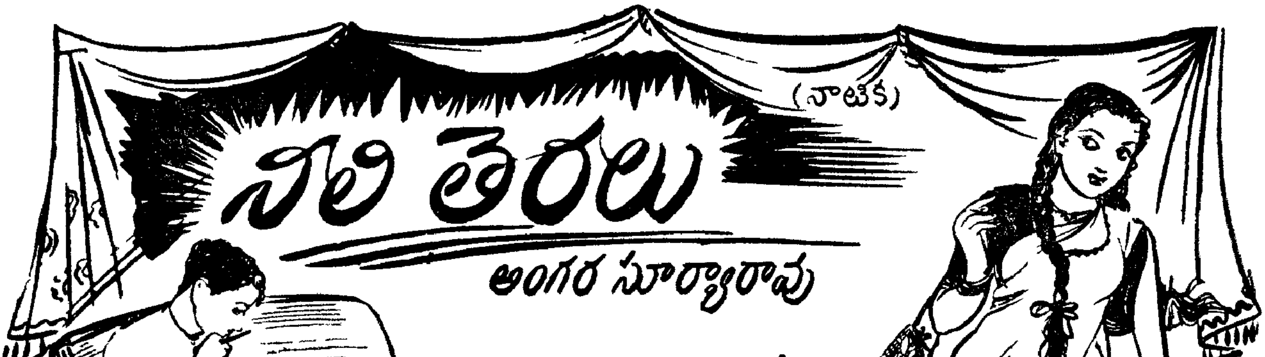
“హామీ మీద అప్పు ఇప్పించటమేగదా నేను చేసిన సహాయం?”

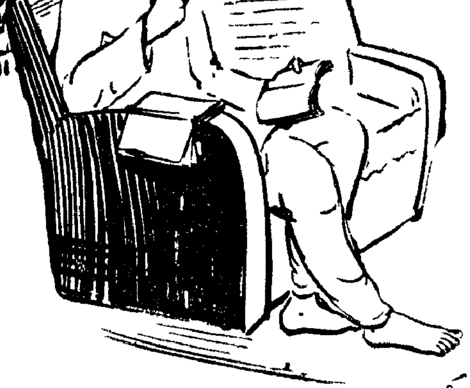
“అది చాలు. మధుసూదన్ విశ్వవిద్యాలయానికి పంపే వ్యాసం ఇంకొక ప్రతి మీకు కూడా పంపుతాను. మీరు దానిని తప్పకుండా చదవాలి.”

“ఆయనచేత దానిమీద సంతకంచేయించి పంపండి. తప్పక చదువుతాను. నాకు తెలిసినంతవరకు అర్థం చేసుకోటానికి ప్రయత్నిస్తాను.”

“సెలవు! వెళ్లివస్తాము.”

అంగీకార సూచకంగా తల ఊపాను. వాళ్ళిద్దరూ వెళ్ళారు.— [ఇంకా వుంది.]

(గత సంచిక తరువాయి)

రెండవ అంకం

[స్థలం —విశాలమైన ఆఫీసు గది. సమయం.—మధ్యాహ్నం 3 గంటలు]

గదిమధ్య పెద్ద టేబిలు, ఒకకుర్చీ; గదికి కుడిచివర విజిటర్సు కూర్చునేందుకు ఒక పొడుగుపాటి బెంచీ వున్నాయి. బెంచిమీద జయరాం కూర్చుని పేపరు చదువుతున్నాడు. టేబిలు మీద ఒకవైపు ఆఫీసుఫైల్సు, మరోవైపు కొన్ని కాగితాలు, వాటిమీద పేపరు వెయిట్సు వున్నాయి. వెనుకవైపు గోడమీద కేలండర్లు, గడియారం వున్నాయి. గడియారం 3 గంటలను సూచిస్తోంది. కుడివైపు నుంచి కిశోర్ వస్తాడు. సన్నంగా, పొడుగ్గా వున్నాడు. ముఖంలో ఉత్సాహం, చురుకుదనం కనిపిస్తూవుంటాయి చేతిలో తోలు సంచి వుంది కిశోర్‌ను చూడగానే జయరాం ముఖానికి పేపరు అడ్డుపెట్టుకొని సీరియస్‌గా చదువుతున్నట్లు నటిస్తాడు. కిశోర్ ప్రవేశించగానే ముందుకు చూస్తాడు. కుర్చీ ఖాళీగా వుండడం గమనిస్తాడు. పక్కకు తిరిగి చూసేసరికి పేపరు ముఖానికి అడ్డుపెట్టుకున్న జయరాం కనిపిస్తాడు.)

కిశోర్.-(జయరాంతో) మేనేజరు గారు వున్నారా?

జయరాం:-(పేపరు ముఖానికి మరింత అడ్డుపెట్టుకొని) వుండవచ్చును.

కిశోర్:-(నిస్పృహతో) చచ్చాంరా! గాడ్! యీాయన ఎవరో వేదాంతిలా వున్నాడు. (తిరిగి జయరాంతో వినయంగా) ఒక వేళవారు లోపలవుంటే నేను వచ్చానని చెబుతారా?

జయ.-వారికి సర్వమూ తెలుసును.

కిశోర్ :-[కోపంతో] యింతకూ తమ రెవరు?

జయ:-త్వమేవాహం. నీవే నేను. నేనే నీవు.

కిశోర్:-అయితే తమరు—వేదాంతి, పిచ్చివాడు, భావకవి —యీ ముగ్గురిలో ఎవరో ఒకరైతీరాలి. (జయరాంను పరిశీలనగా చూస్తూ) కాస్త ఆపేపరు అడ్డుతొలగించి తమ ముఖారవిందాన్ని చూపెనిస్తారూ?

జయ:-నాలో నీవు, నీలో నేనూ కనిపించేప్పుడు నన్ను వేరే చూడవలసిన అవసరమేమి కలదు?

కిశోర్:-[హేళనగా] కలదు స్వామీ కలదు. తమవంటి మహాను భావులను చూడ లేకపోయినందుకు విచారించే రోజు రావచ్చును. కనక తమ మేలిముసుగు తొలగించండి. (జయరాం చేతిలోని పేపరు లాగుతాడు. జయరాం లేచి నిలబడతాడు. అతనిని చూడగానే కిశోర్ ఆశ్చర్యపోతాడు.

కిశోర్:-[ఆశ్చర్యంతో] ఇక్కడికి ఎందుకు వచ్చావు నువ్వు?

జయ-[నవ్వుతూ] నువ్వు ఎందుకు వచ్చావో నేనూ అందుకే వచ్చాను.

కిశోర్:-నిన్న కనిపించినప్పుడు - నువ్వు కూడా యీ వుద్యోగంకోసం వస్తున్నట్లు - నాతో ఎందుకు చెప్పలేదు?

జయ:-నీతో ప్రతివిషయం చెప్పితీరాలన్న ఎగ్రిమెంటు మన యిద్దరి మధ్యాయేమీ లేదు.

కిశోర్:-సంతోషించాంలే నీ తెలివికి! నువ్వు వచ్చేముందు తెలియజేస్తే యిద్దరం కలిసి సరదాగా వచ్చేవాళ్ళంగా!

జయ:- నువ్వు కూడా యీ ఏజంటు ఉద్యోగానికి తయారైతావన్న విషయం నాకు తెలిసి ఏడిస్తేకదూ!

కిశోర్:-ఎంతసేపయింది నువ్వు వచ్చి?

జయ:-పదినిముషా లవుతుంది.

కిశోర్ మేనేజరుగారు కనిపించారా?

జయ: లేదు. ఆఫీసుబోయ్ కనిపించి యిక్కడ కూర్చోమని చెప్పాడు.

కిశోర్: మొత్తం వేకెన్సీలు నాలుగు కదా! మనం యిద్దరమే కనిపిస్తున్నాం. యింకా ఎవరూ రాలేదేం?

జయ: ఇటువంటి తాడూ బొంగరంలేని వుద్యోగానికి ఎవరు వస్తారు కిశోర్?

కిశోర్: ఈ పవిత్ర భారతదేశంలో మనకంటే పనికిమాలినవాళ్ళు లేరంటావా?

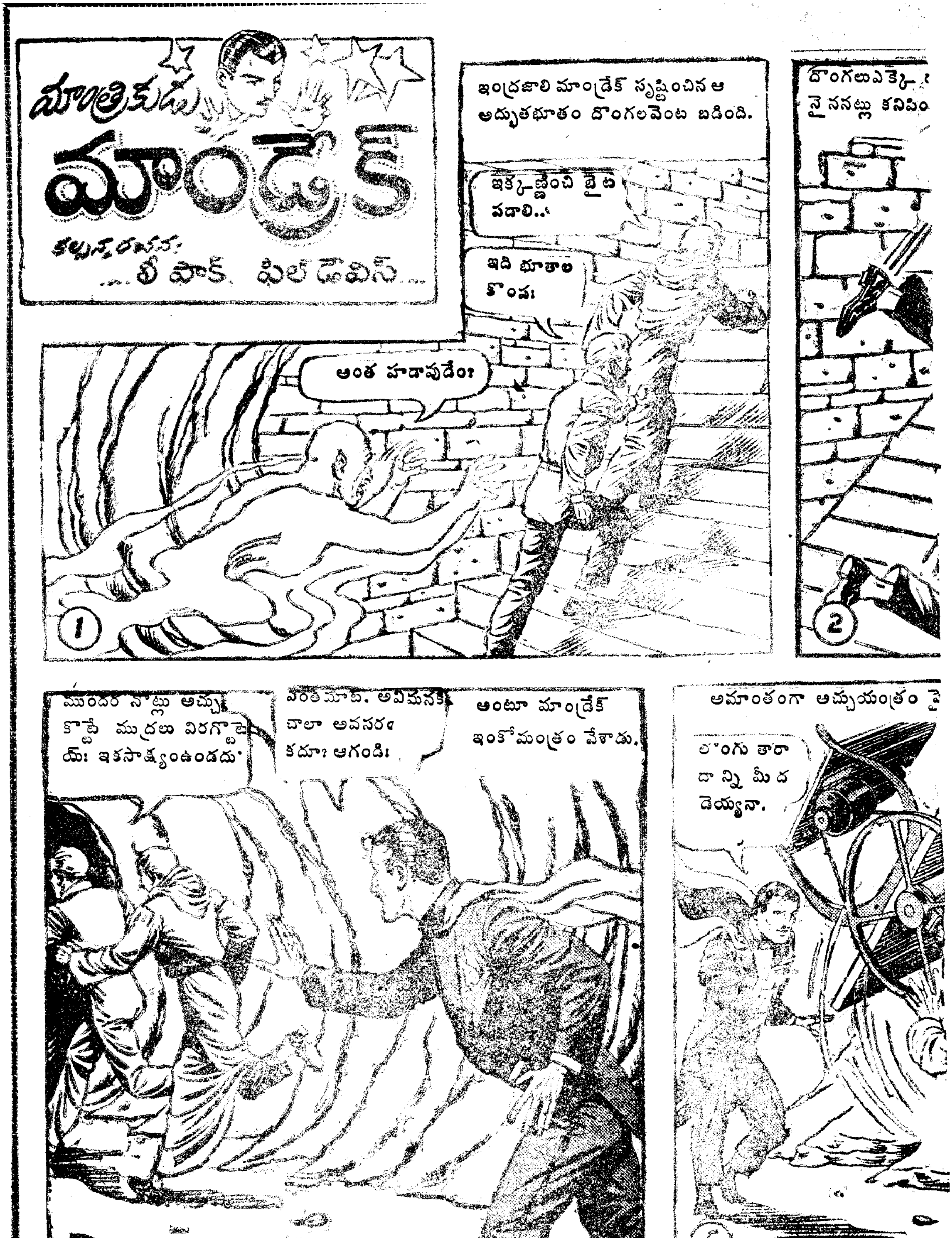
జయ: ముమ్మాటికీ లేరనే నానమ్మకం. యీ ఏజంటు ఉద్యోగానికి ఒక గ్యారంటీ లేదు; ఒక స్థిరం లేదు. పైగా విరువందలు డిపాజిట్ కట్టాలి. ఏ క్షణంలోనైనా వాళ్లు మనల్ని ఉద్యోగం నుంచి తొలగించవచ్చు. యిటువంటి ఉద్యోగానికి మనలాంటి దిక్కులేనివాళ్లు రావాలిగాని యిక ఎవరు వస్తారు?

కిశోర్: మంచి ఉద్యోగాలకోసం ఎదురు చూస్తూ కూర్చుంటే సంవత్సరాలకు సంవత్సరాలే దొర్లిపోతున్నాయ్ యిలా ఎంత కాలం వృథాగా గడపడం?

జయ: సరే! యీ ప్రయత్నం కూడా చేసి చూద్దాం.

కిశోర్: (దీనంగా) మనం చదువుకొనే

(30-వ పేజీ చూడండి)

మాంత్రికుడు
మాండ్రేక్
కల్పన, రచన:
... లీ ఫాక్. ఫిల్ డేవిస్ ...
ఇంద్రజాలి మాండ్రేక్ సృష్టించిన ఆ అద్భుతభూతం దొంగలవెంట బడింది.
ఇక్కణ్ణించి బైట పడాలి...
ఇది భూతాల కొంప!
అంత హడావుడేం?
1
దొంగలుఎక్క
నైననట్లు కనిపిం
2
ముందర నోట్లు అచ్చు కొట్టే ముద్రలు విరగ్గొట్టెయ్! ఇకసాక్ష్యంఉండదు
ఎంత మాట. అవి మనకి చాలా అవసరం కదూ? ఆగండి!
అంటూ మాండ్రేక్ ఇంకోమంత్రం వేశాడు.
4
అమాంతంగా అచ్చుయంత్రం
లాంగు తారా దాన్ని మీద డెయ్యనా.
5
COPR. 1954, KING F

గ్రాతిమెట్లు హఠాత్తుగావదు
పాయి.
ఇంక కట్లు విడాలి..ఆశల్యహస్తం
పనికొస్తుంది మంత్రంవేస్తే.
ఆ ఎముకలకొక్కెం
దానంతటదిలేచి ముడి
విప్పింది. దొంగలు
విస్తుపోయారు.
3
కెగిరి వాళ్లమీద పడబోయింది.
వద్దుబాబోయ్.
లొంగుతాం.
(ఆనక పోలీసులొచ్చారు)
ఈ ముఠాకోసం నెలల
తరబడి వెతుకుతున్నాం
..హూ.. గోరీ లో
పెట్టారు 'ఆఫీసు'
మానార్థాకొత్తటోపీధర్మమా
అని వీళ్లు దొరికారు. అది
పోకపోతే మనకి తెలిసేదే
కాదు.
పోన్లే. ఈ దొంగల
ధర్మమా అని ఇన్నా
ళ్లకి నువ్వునా కొత్త
టోపీవంక సరిగ్గా
చూశావుమాండ్రేక్
TURES SYNDICATE, Inc., WORLD RIGHTS RESERVED.
(అయిపోయింది)

★ నీలి తెరలు ★

(27-వ పేజీ తరువాయి)

రోజులలో ఎన్నెన్ని తీయకలలు కన్నాం. చదివిన చదువును పణంగా పెట్టి కడుపు చేత్తో పట్టుకొని ఉద్యోగాలకోసం తిరిగే రోజులు వస్తాయని కలలో కూడా వూహించలేదు.

జయ: బుద్ధి భూములు పాలించాలని వుంటే, రాత గాడిదలను తోలాలని వుందట!

కిశోర్: ఆరోజు లెటువంటివి? సముద్ర తరంగాలలా విరామం లేకుండా ఒక దాని వెంట ఒకటి పొంగివచ్చే భావతరంగాలలో ఊగిసలాడుతూ యౌవన ప్రాంగణంలో అడుగుపెట్టాం. మొదటి మెట్టు దగ్గరే నిస్పృహకు లోనై నిలిచిపోయాం. ఆ రోజులు తలచుకొంటే...

(ఎడమవైపు నుంచి బూటు చప్పుడు విని పించగానే మాట మధ్యలో ఆపుచేస్తాడు కిశోర్. దామోదరం రివిగా ప్రవేశిస్తాడు.)

దామో: మీరిద్దరేనా వచ్చింది?

జయ: }
కిశోర్: } అవును సార్.

దామో. (కుర్చీలో కూర్చుంటూ) ఒక క్షణం కూర్చోండి యీ కాగితాలు చూసిన తరవాత మాట్లాడతాను.

(జయరాం కిశోర్ బెంచీమీద కూర్చుంటారు. దామోదరం టేబిలుమీది కాగితాలు తీసి సంతకం పెడుతూవుంటాడు. కొన్ని క్షణాలు నిశ్శబ్దం)

దామో: (ఒక కాగితం తీసి) కిశోర్ ఎవరు?

కిశోర్: (లేచి) నేను సార్. (దామోదరం దగ్గరకు వెళ్ళి నిలబడతాడు.)

దామో: (మరో కాగితం తీసి) జయరాం?

జయ: నేనే సార్! (లేచివచ్చి కిశోర్ ప్రక్క నిలబడతాడు)

దామో: మీ క్వాలిఫికేషన్సు?

(యిద్దరూ వినయంగా సర్టిఫికేట్లు తీసి చూపిస్తారు)

కిశోర్: ఇద్దరం ఇంటర్మీడియట్ పాసయ్యాం సార్!

దామో: (సర్టిఫికెట్లు పరిశీలించి) యీ రోజులలో ఉన్నతవిద్య నభ్యసించినవాళ్లకు ప్రపంచజ్ఞానం బొత్తిగా తక్కువగా వుంటోంది.

కిశోర్: మా కాలేజీలో వున్న 'గ్లోబ్' లో ప్రపంచం అంతా కనిపిస్తుంది సార్.

జయ: ప్రపంచంలోని ప్రతి ఖండాన్ని విడమర్చి మరీ చెప్పగలం సార్.

దామో: ప్రపంచజ్ఞానం అంటే ఐమీన్ 'జనరల్ నాలెడ్జి'

కిశోర్: కాలేజీని విడిచిపెట్టి ప్రపంచం మీద పడగానే మాకు కొస్తాకూస్తో ప్రపంచ జ్ఞానం కూడా వచ్చిందనే అనుకుంటున్నామండి.

జయ: యీ మధ్య ఉద్యోగాలకు అప్లికేషన్లు పెట్టడంద్వారా సెక్యూరిటీస్, క్రాస్డుపోస్టల్ ఆర్డర్సు మొదలైన కొత్తపదాలకుకూడా అర్థాలు తెలుసుకున్నాం సార్.

దామో: జనరల్ నాలెడ్జిమీద కొన్ని ప్రశ్నలు వేస్తాను. జవాబులు చెప్పగలరా?

కిశోర్: ఓ! మీకు తోచిన ప్రశ్నలు వెయ్యండి. జవాబులు చెబుతాం

దామో: నేడు మన దేశాన్ని పాలిస్తున్నవారెవరు?

జయ: నిరాడంబర దేశభక్తులు!

దామో: అది జవాబు కాదు.

కిశోర్: నేను చెబుతానండి. మన దేశాన్ని పాలిస్తున్నవారు ప్రజాప్రతినిధులు

దామో: యస్. యు ఆర్ రైట్, మరొక ప్రశ్న, రవీంద్రనాథ ఠాగూర్ ఎవరు?

జయ: నోబెల్ బహుమతి పొందిన మొదటి భారతీయ కవి.

కిశోర్: ఆ జవాబు ఎవరైనా చెప్పగలరు (దామోదరంతో) నేను చెబుతానండి. బ్రహ్మ సమాజ మత స్థాపకులలో ఒకరైన దేవేంద్రనాథ ఠాగూర్ గారి కొడుకు రవీంద్రుడు. మరియు వీరు 'శాంతినికేతనము'ను స్థాపించిరి.

దామో: శాంతినికేతనంలో వుండే శాంతికి, నేడు ప్రపంచంలో బయలుదేరిన శాంతి ఉద్యమాలలోని శాంతికి తేడా ఏమైనా వుందా?

జయ: కావలిసినంత తేడా వుందిసార్. శాంతినికేతనంలో వుండే శాంతి చిత్త శాంతి. ఉద్యమాలలోని శాంతి రాజకీయ శాంతి.

దామో. 'కోల్డువార్' అంటే ఏమిటి? అది ప్రస్తుతం ఎక్కడైనా జరుగుతోందా?

కిశోర్: కోల్డువార్ అనగా శీతల యుద్ధం. అది ప్రస్తుతం దేశానికీ నిరుద్యోగులకూ మధ్య జరుగుతోందండి.

దామో: ఒక ప్రతిపక్ష నాయకుడు ఉదయం 10 గంటలకు విశాఖపట్నంలో ట్రైన్ ఎక్కాడనుకోండి. అతను గుంటూరు చేరుకొనే సరికి ఎంతకాలం అవుతుంది?

జయ: ఆ రాత్రి 10గంటలయ్యే సరికి చేరుకో గలడు.

కిశోర్: కాదు! కాదు! యిది చాలా విచిత్రమైన ప్రశ్న. ప్రతిపక్ష నాయకుడు తిన్నగా, ముక్కుకు సూటిగా ఎప్పుడూ ప్రయాణం చెయ్యడు. అతడు దారిలో ఏ రాజమండ్రిలోనో దిగి ఆకలియాత్రకు నాయకత్వం వహిస్తాడు. పోలీసులు అరెస్టు చేస్తారు. సెంట్రల్ జైలుకు వెడతాడు. అతడు తిరిగి విడుదలయ్యే సరికి గుంటూరు వెళ్లవలిసిన పని కాస్తా పూర్తి అయి వూరుకుంటుంది.

దామో: (సంతోషంతో) చాలా బాగుంది. మీ యిద్దరికీ ప్రపంచ జ్ఞానం సంతృప్తికరంగానే వుంది. మీ పూర్వానుభవానికి సంబంధించిన సర్టిఫికెట్లు కూడా చూపిస్తే మిమ్మల్ని సెలక్టు చేస్తాను.

(జయరాం కిశోర్ నిరాశతో ఒకరి ముఖం ఒకరు చూసుకుంటారు.)

జయ: మేం యిదివరకు ఎక్కడా ఉద్యోగం చెయ్యలేదు సార్.

దామో: అయితే లాభంలేదు. ప్రీవియస్ ఎక్స్పీరియన్సు లేని వాళ్లకు ఉద్యోగాలు యివ్వడానికి వీల్లేదు. మా కంపెనీ నిబంధనలలో అది ఒకటి.

కిశోర్: మేం ఉద్యోగాల కోసం ఎక్కడకు వెళ్ళినా పూర్వానుభవంగురించె అడుగుతున్నారు. పుట్టుకతోనే పూర్వానుభవం వస్తుందా సార్? మీరు ఒకసారి ఛాన్సు యిస్తే కావలిసినంత అనుభవం సంపాదిస్తాం.

దామో: అబ్బే! అదేం లాభంలేదు. మా కంపెనీ నిబంధనలు చాలా ఖచ్చితమైనవి. వాటిని మార్చడానికి రవంతకూడా వీలు లేదు.

జయ: (దైన్యంతో) మమ్మల్ని వచ్చిన దారినే వెళ్లిపొమ్మంటారా సార్?

దామో: అవకాశం లేదు. వుంటే మిమ్మల్ని తప్పకుండా సెలెక్టుచేసేవాణ్ణి. అనుభవం సంపాదించుకోండి, ముందు ముందు వేకెన్సీలు క్రియేట్ అయినప్పుడు చూస్తాను.

కిశోర్: (నిస్పృహతో) యీ వ్యవహారంకూడా తేలిపోయింది. పదరా జయరాం! పోదాం!

జయ :
కిశోర్ : } వస్తాం సార్. (నమస్కారం చేసి కుడివైపు నిష్క్రమిస్తారు దామోదరం తిరిగి ఆఫీసు కాగితాలు చూసుకుంటూ వుంటాడు.)

దామో: (ఏదో స్ఫురణకు వచ్చినట్టు రిస్టు వాచీ చూసుకొని ఎడమవైపు తిరిగి) నిరంజన్! నిరంజన్!

నిరంజన్: (నేపథ్యంలోంచి) వస్తున్నాను నాన్నా!

దామో: (బిగ్గరగా) టైము తోంది. యింకా నువ్వు యిక్కడే కూర్చుంటే ఎలా?

(ఎడమవైపునుంచి నిరంజన్ వస్తాడు. ఫుల్ పాంటు, అమెరికన్ జాకెట్ వేసుకున్నాడు. సుంద్రదనిముఖం, వెనక్కి దువ్విన తల—పూర్తిగా నవనాగరికుడిలా కనిపిస్తున్నాడు.)

నిరంజన్: (దామోదరాన్ని సమీపించి) అయితే వెళ్లడం తప్పదా నాన్నా?

దామో: (నిస్పృహతో కుర్చీకి జేరబడి) మళ్లీ మొదటికి వచ్చావ్?

నిరం: నామాట విను నాన్నా! ప్రస్తుతం పెళ్లి చేసుకోవడం నాకు యిష్టంలేదు.

దామో: బ్రతుకులో స్థిరం లేకుండా యిలా ఏంతకాలం తిరుగుతావ్?

నిరం: అలా అని తొందరపడి యిష్టం లేని ఒక అమ్మాయిమెడకు తాడుకట్టమంటారా?

దామో: (కోపంతో) వామనమూర్తిగారి గురించి నీకేమైనా తెలుసా?

నిరం: తెలియదు.

దామో: ఆయన యీవూళ్లోని సంపన్నులలో ఒకడు.

నిరం: కావచ్చును.

దామో: ఆయనకు ఒక్కటే కూతురు. యిక పిల్లలెవరూ లేరు.

నిరం: అయితే?

దామో: ఆ పిల్లను పెళ్లిచేసుకుంటే ఆ ఆస్తి అంతా నీకే దక్కుతుంది.

నిరం: కేవలం డబ్బుకు ఆశించి రెండు నిండుజీవితాలను ధ్వంసంచేసుకోమంటారా?

దామో: జీవితంలో అనుభవం చాలని వాళ్లు డబ్బుగురించి నిరసనగా మాట్లాడతారు. అటువంటివాళ్లు నిజజీవితంలో అడుగు పెట్టగానే తమ పూర్వప్రవర్తనకు పశ్చాత్తాప పడవలసి వుంటుంది.

నిరం: తను నమ్మకొన్న ఆదర్శంకోసం మనిషి కష్టపడడానికి వెనుకాడ కూడదు.

దామో: అవన్నీ ప్రపంచజ్ఞానం లేని వాళ్లు చెప్పేమాటలు.

నిరం: ఏమైనాసరే ప్రస్తుతం నాకిపెళ్లి యిష్టంలేదు నాన్నా!

దామో: యీ రోజులలో ఆడపిల్లలు, మగపిల్లలు కూడా పెళ్లివద్దువద్దంటూ—ముప్ఫైఏళ్లి వయసు దాటేవరకూ కాలం గడపడం—ఆ తరవాత 'ప్రేమ' 'ప్రేమ' అంటూ ఏ వయసుమళ్లినదానినో, వయసు మళ్లినవాడినో పెళ్లి చేసుకోవడం — ఒక ఫాషన్ అయిపోయింది.

నిరం: దేశంలోను కాలంలోను వస్తున్న మార్పులను గమనిస్తే మీరిలా మాట్లాడరు.

దామో: కొత్త 'మంచి' పాత 'చెడ్డ' అనే నమ్మకం నాకులేదు.—ఇక వృథాగా మాటలతో కాలం గడపకు, పది నిముషాలు మాత్రమే వుంది.

నిరం: వెళ్లి పెళ్లికూతురుకు కనిపించడానికి నాకు అభ్యంతరంలేదు. కాని దాని వల్ల ఏమీ ప్రయోజనం లేదనే మీకు చెప్పేది.

దామో: వామనమూర్తిగారి అమ్మాయిని నువ్వు ఎప్పుడైనా చూశావా?

నిరం: లేదు.

దామో: అందుకే నువ్విలా మాట్లాడుతున్నావు. చిత్ర చాలా అందమైనపిల్ల. చదువు, సంస్కారం, తెలివి అన్నీ వున్నాయి ఆమెకు.

నిరం: ఒకరికి నచ్చిన సంస్కారం మరొకరికి నచ్చకపోవచ్చును.

దామో: యిక అటువంటి వ్యర్థ సంశయాలను కట్టిపెట్టి తిన్నగా వెళ్లిరా.

నిరం: (కుడివైపు వెడుతూ) సరే, ఆ ముచ్చటకూడా తీర్చుకువస్తాను.

దామో: ఆగు, (నిరంజన్ ఆగి వెనక్కి తిరిగి చూస్తాడు) నువ్వు ఒక్కడవు వెళితే మర్యాదగావుండదు. మీ బావను కూడా తీసుకువెళ్లు.

నిరం: పెళ్ళికి వెడుతూ పిల్లిని తీసుకువెళ్లినట్లు అతనెందుకు నాతో!

దామో: (చిరాకుగా) నీతో అంతా చిక్కే! నీకు తెలియదు, చెబితే వినవు.

నిరం. అవసరంలేదునాన్నా! నేను ఒక్కడినే వెడతాను. అందులో తప్పేమీ లేదు.

దామో: సరే! అయితే నీ యిష్టం వచ్చినట్లే చెయ్యి-డబ్బేమైనా కావాలా?

నిరం: వద్దు.

దామో: (నిరంజన్‌ను నఖశిఖ పర్యంతం చూసి) యీ వేషంలోనే వెడతావా?

నిరం: దీనికేం? పెళ్ళిచూపులకు వెళ్లే వాళ్లకు యింతకంటే ప్రత్యేక అలంకరణ ఏమైనావుందా?

దామో: (విధిలేక) సరే, నీకుతోచినట్లే వెళ్లు. వామనమూర్తిగారు ఏమైనా ప్రశ్నలు వేస్తే మర్యాదగా జవాబు చెప్పు.

నిరం: నాకుతోచిన జవాబులు చెబుతాను.

దామో: అదే! ఆ చెప్పేది ఏదో దురుసుగా కాకుండా మృదువుగా చెప్పు.

నిరం: ఆ తరవాత?

దామో యిక ఆ అమ్మాయి తలవంచుకు కూర్చునే నేటి పెళ్లికూతురువంటిది కాదు. ఆమెకూడా నిన్ను రెండుమాటలు అడగవచ్చు.

నిరం: అంతేనా? యింకా ఏమైనా వుందా?

దామో: అంతే. (టైంచూసి) మరో ఐదునిముషాలు కూర్చుని వెళ్లు.

నిరం: యిక ఆలస్యందేనికి? యిప్పుడే ఎందుకు వెళ్లకూడదు?

దామో: (విసుగులో) అబ్బ! నీతో ప్రతివిషయానికి పేచీ-మరో ఐదునిముషాల వరకూ వర్జ్యంవుంది. సరిగా మూడూ యాభై

★ నీలి తెరలు ★

నిముషాలకు బయలుదేరి వెళ్లు.

(దామోదరం ఎడమవైపు నిష్క్రమిస్తాడు. నిరంజన్ విధి లేక కుర్చీలో కూర్చుంటాడు – కుడిచివర ఆనంద్ కనిపిస్తాడు.)

ఆనంద్ : నిరంజన్!

నిరం : (తిరిగిచూసి ఆశ్చర్యంతో) ఆనంద్, ఎప్పుడు వచ్చావు?

ఆనంద్ : వూళ్ళోకి నిన్న వచ్చాను. యిక్కడికి ఐదునిముషాలక్రితం వచ్చాను.

నిరం : మరి లోనికి రాలేదేం?

ఆనంద్ : నేను గుమ్మంలో అడుగుపెట్టేసరికి నువ్వూ మీ నాన్న ఘర్షణపడుతున్నారు. దానితో అమాంతంగా అక్కడే ఆగిపోయాను.

నిరం: దానికేం? అది ఎప్పుడూ వున్నదేదే! నువ్వు ఎక్కడ దిగావు?

ఆనంద్: మహాసముద్రంలాంటి ఒక లాడ్జింగ్ హోమ్‌లో దిగాను.

నిరం: లీలను తీసుకువచ్చావా?

ఆనంద్: లేదు. నేనుఒక్కడినే వచ్చాను.

నిరం: అదేం? ఆమె ఎందుకురాలేదు?

ఆనంద్: మన ఏర్పాట్లు పూర్తికాకుండా ఆమెనుకూడా తీసుకురావడం ఎందుకు? మన ప్రయత్నాలు పూర్తి అయిన వెంటనే ఒక కార్డు పోస్టుచేస్తే మూడు నిముషాలలో వచ్చి వాలుతుం దిక్కడ.

నిరం: యీ విషయంలో నువ్వే ఎక్కువ శ్రద్ధ తీసుకోవాలి. డబ్బువిరించి వనుకొనక్కర్లేదు.

ఆనంద్ : యీ వూరు, యీ వాతావరణం అన్నీ మన ప్రయత్నాలకు అనుకూలంగా కనిపిస్తున్నాయి. నేనీవూళ్ళో అడుగుపెట్టగానే ఒక భావకవి తారసపడ్డాడు. అతడు చాలా మంచివాడిలా వున్నాడు. ఎక్కువ ఖర్చు లేకుండా అతనిలో ఒక మంచినాటకం రాయించడానికి ప్రయత్నిస్తున్నాను.

నిరం. అతని నివాసం ఎక్కడ?

ఆనం: ప్రస్తుతం అతని 'మకాం' నా 'మకాం' ఒకే చోట.

నిరం: లాడ్జింగ్ హోమ్‌లో వుంటున్నాడా? బాగా డబ్బున్నవాడా యేమిటి?

ఆనంద్. కవికి, నటుడికి డబ్బువుంటే ప్రపంచం యిలా నిద్రపోతూ వుంటుందటయ్యా మహానుభావా!

నిరం. మరి ఎలా వుంటున్నాడు?

ఆనంద్: అదే నాకూ మొదట ఆశ్చర్యం కలిగింది. చివరకు విచారించగా అసలు విషయం తెలిసింది. ఆ విశ్రాంతిభవనం యాజమానికి తెలుగుభాషరాని కూతురు ఒకామె వుంది. ఆ తెలుగురాని తెలుగు బిడ్డకు యీ కవిశేఖరుడు తెలుగుభాషతోపాటు భావ కవిత్వంకూడా నేర్పుతున్నాడు.

నిరం. (ఆశ్చర్యంతో) వూరిచివరవున్న లాడ్జింగ్ హోమ్ గురించా నువ్వు చెబుతున్నది?

ఆనంద్: అవును! అదే! నేను వూళ్ళో పాదం మోపగానే మొదట అదే తగిలింది. అక్కడే దిగాను.

నిరం: అయితే మనం ఒకే చోటికి చేరుతున్నాం. యిదీ ఒక అంగుకు మంచిదే.

ఆనంద్. నువ్వుకూడా అక్కడికే వస్తున్నావా?

నిరం. వేరేపనిమీద వస్తున్నాను.

ఆనంద్ : నేనే నిన్ను అక్కడకు తీసుకువెడదామనుకుంటున్నాను. అక్కడ రిహార్సల్సు చేసుకోవడానికి విశాలమైన హాలు ఒకటివుంది. అవసరమైనప్పుడు ఆ హాలును మనం అద్దెకు తీసుకోవచ్చు. వూరికి చివర గనక గోలలేకుండా ప్రశాంతంగా మన పని పూర్తి చేసుకోవచ్చు.

నిరం. నాటక మండలి స్థాపించడానికి చెయ్యవలసిన పనులన్నీ నువ్వే స్వయంగా చూసుకో. వీలైనంత త్వరలో యీ వూళ్లో ఒక నాటకం ప్రదర్శించాలి.

ఆనంద్. నాటకంలో అడుగడుగునా కొత్తదనం కనిపించాలి. ఒకసారి చూసినవాళ్ళే తిరిగి చూడడానికి కుతూహలపడాలి.

నిరం: అటువంటి మార్పు తీసుకురావడానికి చాలా శ్రమపడాలి. సినిమాలలో వున్నట్లు చౌకబారు నాట్యాలు, ప్రేయసీ ప్రియుల యుగళగీతాలు, కథానాయకుని సాహసాలు, విలన్ చేసే దుర్మార్గాలు అన్నీ నవరసభరితంగా ప్రదర్శించాలి. అప్పుడే మనం సినిమాలతో పోటీ చెయ్యగలుగుతాం.

ఆనంద్: అయితే ఆ పంథాలోనే ఒక నాటకం రాయించి చూద్దాం.

నిరం: నీకు కనిపించిన భావకవి యీ రకం నాటకం రాయగలడా?

ఆనంద్: అతనిని పరీక్షించి చూశాను. ఎటువంటి ఘట్టాలనైనా సృష్టించగల సామర్థ్యం అతనికివుంది. కాని చీటికి మాటికి అభ్యుదయం కావాలంటూ వుంటాడు.

నిరం : అభ్యుదయనాటకాలకు డబ్బురాదు. ప్రభుత్వపురజిత పతకంమాత్రం గొరకవచ్చు. కనక వాటివల్ల ప్రయోజనం లేదు. ప్రేక్షకులలో కోర్కెలను రెచ్చగొడుతూ ఆనందాన్ని కలిగించే నాటకాలు కావాలి.

ఆనంద్ : అటువంటి నాటకం రాయడానికి అతను అంగీకరిస్తాడో లేదో తెలియదు.

నిరం మహారాజులా అంగీకరిస్తాడు. దరిద్రంతో బాధపడే ఆ కవిగారిని దారిలోకి తీసుకురావడం ఎంతసేపు.

ఆనంద్ : అతనురాసే సమయంలో ప్రతి ఘట్టాన్ని మనం పరిశీలించి చూస్తూ వుండాలి ప్రేక్షకులకు తలనొప్పి కలిగించే స్లోగన్సును ఎప్పటికప్పుడే ఏరి తీసివేస్తూ వుండాలి.

నిరం : ఆ బాధ్యతకూడా నువ్వే తీసుకో.

ఆనంద్ : యిక నటీనటుల విషయం – కొత్తవాళ్ళను తీసుకువద్దామా? లేక పట్నం నుంచి పాతవాళ్ళనే తీసుకువద్దామా?

నిరం : స్త్రీ పాత్రధారులు పాతవాళ్లే వుండాలి. కొత్తవాళ్లకు నేర్పడం మనతరం కాదు. యికపోతే నటులవిషయం. కావలసినంతమంది నటులు యీ వూళ్లోనే వున్నారు.

ఆనంద్ : రేపటినుంచి పని ప్రారంభిద్దాం.

నిరం. వద్దు యివేళనుంచే ప్రారంభిద్దాం యివేళ నాలుగు గంటలతర్వాత ముహూర్తం మంచిది వుందని మా నాన్న యిప్పుడే చెప్పి వెళ్లాడు.

ఆనంద్ : నాటకమండలి స్థాపించడానికి మీ నాన్నగారు కూడా యిష్టపడుతున్నారా?

నిరం : ఎంతమాత్రం యిష్టపడడం లేదు. మా నాన్నగారు పెట్టిన ముహూర్తం పెళ్ళిచూపులకోసం. ఆ శుభ సమయాన్ని నాటక మండలి ప్రారంభోత్సవానికి ఉపయోగించుకుందాం.

ఆనంద్. యిప్పుడే ప్రారంభోత్సవం చెయ్యడానికి మనకు మనుషులు లేరే!

నిరం. మనుషులు అక్కర్లేదు. కవిగారితో నాటకానికి 'నాంది' రాయిద్దాం.

ఆనంద్ : యింకా యేమైనా ఏర్పాటులు చెయ్యాలా?

నిరం : టీపార్టీకూడా చేద్దాం.

ఆనంద్ : యిక ఆలస్యం ఎందుకు? అక్కడికిపోయే అన్ని వ్యవహారాలు చూసుకుందాం.

నిరం : నాకు మరో చిన్నపని వుంది,

వూళ్లోకి వెళ్ళి పనిచూసుకొనివస్తాను. నువ్వు ముందువెళ్ళి కవిగారిని కదలకుండా చూడు.

ఆనంద్ : సరే! నేను వెడతాను. నాగది నెంబరు ఆరు. జ్ఞాపకం వుంచుకో!

(కుడివైపు రెండు అడుగులు వేస్తాడు ఆనంద్)

నిరం : ఆనంద్!

ఆనంద్ : (ఆగి) ఏం?

నిరం : (ఆనంగుని సమీపించి) మానాన్నకు యిటువంటి వ్యవహారాలు కిట్టవు. కనక పీలైనంతవరకూ మన ప్రయత్నాలను రహస్యంగా వుంచాలి.

ఆనంద్ . ఫరవా లేదు. రంగస్థలంమీద అడుగుపెట్టేవరకూ మన రహస్యం పైకిరాదు. ఆ తరవాత వ్యవహారం రహస్యంగావుంచడం మన తరం కాదు.

నిరం : ఆ తరవాతమాట చూసుకోవచ్చు. ప్రస్తుతం గోలరాకుండా చూడు,

ఆనంద్ : ఆమాట వేరే చెప్పాలా?

(ఆనంద్ నిష్క్రమిస్తాడు. నిరంజన్ మరొకసారి టైం చూసుకొని గదిలో అటూ యిటూ తిరుగుతూ వుంటాడు, కుడివైపు నుంచి కిశోర్, జయరాం తొందరగా ప్రవేశిస్తారు. నిరంజన్ ఆలోచిస్తూ పరధ్యానంగా తిరుగుతున్నాడు.)

కిశోర్ (నిరంజన్‌తో) మేనేజరుగారు వున్నారా?

నిరం: (చిరాకుతో) యీ ఆఫీసుగదిలో కూర్చుంటే ఎప్పుడూ ఆఫీసుగోల.

[కుడివైపు నిష్క్రమిస్తాడు.]

జయ: (నిరంజన్ వెళుతున్న వైపు చూస్తూ) యితని వాలకం చూస్తూవుంటే యితనుకూడా ఏజంట్లు ఎన్నికలో పరాజయం పొందినవానిలా కనిపిస్తున్నాడు.

కిశోర్ : మనమాటకు కనీసం జవాబైనా చెప్పలేదు. తీవ్ర పరాజయంతో బాధపడుతున్నట్లున్నాడు కుర్రవాడు.

జయ ఈ కొత్తవూళ్ళో మనకు దారీ తెన్నూ కనిపించడం లేదు. పలుకరించినా ఒకమనిషీ పలకడం లేదు.

కిశోర్ ఈ అంత్య ప్రయత్నం కూడా చేసిపోదాం. ఇక ఆలస్యం ఎందుకు? మేనేజరు గారిని పిలు!

జయ: (ఎడమవైపు చూస్తూ) అయ్యా! మేనేజరు గారూ!

కిశోర్: (ఎడమవైపు తిరిగి) మేనేజరు గారూ!

దామో: (నేపథ్యంలోంచి) ఏమిటా కేకలు! (ప్రవేశించి జయరాం కిశోర్‌లను చూసి ఆశ్చర్యంతో) మళ్ళావచ్చారేం?

కిశోర్. చిన్న మనవి.

దామో. ఇక నాతో మాట్లాడవలసిందేమీ లేదు.

జయ. చాలా చిన్న విషయం సార్!

మా యీ చిన్నకోరికను మీరు తప్పకుండా మన్నిస్తారనే వచ్చాం.

దామో: నాకు చాలాపనులు వున్నాయ్. మీరు చెప్పవలసిందేమిటో త్వరగా చెప్పండి.

కిశోర్: మేం ఎక్కడకు వెళ్ళినా పూర్వానుభవం గురించి అడుగుతున్నారండి!

దామో: అవును. నిజమే. కొత్తవాళ్లలో ప్రారంభంనుంచీ ఎవరు బాధపడగలరు?

జయ: ఇప్పటివరకూ ఉద్యోగాలకోసం తిరిగి తిరిగి అలిసిపోయాం సార్.

కిశోర్: పూర్వానుభవం సంపాదించడానికి మాకు ఒకటేదారి కనిపిస్తోందండి.

దామో: అయితే! ఇహ నేం? సంపాదించండి.

జయ: దానికి మీ సహకారం కూడా అవసరం సార్.

దామో: మధ్యన నా సహకారం ఏంవుంది?

కిశోర్: ఉందండీ! మీరు తప్పక సహకరిస్తారనే ఆశతో వచ్చాం.

దామో: నాకుచేతనైన సహాయంచేస్తాను. ఏమిటో చెప్పండి.

కిశోర్ : జీతం ఏమీ అవసరం లేకుండా మీదగ్గర ఉచితంగా పనిచేస్తామండి.

జయ : (బతిమాలుతూ) మీకు పుణ్యం వుంటుంది. యీఒక్క సహాయం చెయ్యండి. మాకు అనుభవం సంపాదించడానికి యింతకంటే అవకాశం కనిపించడం లేదు.

దామో : ఉచితంగా యితరులచేత ఉద్యోగాలు చేయించడానికి కూడా మా కంపెనీ నిబంధనలు అంగీకరించవు. (సానుభూతితో) పాపం! మిమ్మల్ని చూస్తూవుంటే జాలి కలుగుతోంది. యిక వెళ్ళిరండి నాయనా, (ఎడమవైపు నిష్క్రమిస్తాడు.- కిశోర్, జయరాం తీవ్రమైన నిస్పృహతో ఒకరిముఖం ఒకరు చూసుకుంటారు.)

జయ : మనకంటే ఆడవాళ్ళు నయంరా కిశోర్.

కిశోర్ : ఎందుకు?

జయ . యిటువంటి తీవ్రమైన పరాభవం జరిగినప్పుడు కళ్లు మూసుకొని ఏ గంగలోనో దూకుతారు.

కిశోర్ : యింతటితో సరిపోతే ఫరవా లేదు. మన హృదయాలు యింకా ఎటువంటి తీవ్రాఘాతాలకు తట్టుకోవాలో!

జయ : ప్రస్తుతం మన కర్తవ్యం ఏమిటి?

కిశోర్ : నేటి ప్రపంచంలో రెండు దారులు వున్నాయి. ఒకటి గాఢాంధకారంలోకి తీసుకువెడుతుంది. మరొకటి ఉజ్వల తేజస్సులోకి తీసుకువెడుతుంది. ఏ దారిని పోదాం?

జయ · యీ పరాభవంలో వెలుగును చూడలేను. చీకటిలోకే పోదాం.

కిశోర్ పద! యీ రాత్రికి ఏ సత్రంలోనో గడుపుదాం. తెల్లవారిన తరవాత మన వూరికి తిరుగుముఖం పడదాం.

జయ : వద్దు. యిక యీ ముఖంతో మన వూరును చూడడం నాకు ఎంతమాత్రం యిష్టం లేదు.

కిశోర్ · మరి ఏంచేద్దామంటావు?

జయ . ఏదో ఒక ఉద్యోగం దొరికేవరకు నేను మన వూళ్లో అడుగు పెట్టను.

కిశోర్ : హా! ఎచ్చితిమి. యింతటి భీష్మప్రతిజ్ఞచేసి పూరుకొంటే ఎలా రాజయరాం?

జయ : యీ మహాపట్నంలో తిండి, నీడలేక మాడి చావడానికైనా అంగీకరిస్తాను కాని మన వూళ్లో యీ ముఖంతో తిరిగి అడుగుపెట్టను.

కిశోర్ : సరే! ఏంచేస్తాం! యిక్కడే వుండి తీవ్రమైన ప్రయత్నాలు ప్రారంభిద్దాం. యిక నడు. ఏ సత్రవుకోపోయి యీ రాత్రికి తలదాచుకుందాం.

జయ : యీ రాత్రిగురించి యిక ఆలోచించడం మాను. రేపటిగురించి ఆలోచించు. ఏం చేద్దాం? ఎక్కడికి వెడదాం?

కిశోర్ : ముందు నాలుగురోజులు కలిసే కూడలిలోకి వెడదాం. తరవాత వెళ్లవలసిన దారి నిర్ణయించుకుందాం.

[కిశోర్, జయరాం నిస్పృహతో కుడివెపు నిష్క్రమిస్తూ వుండగా తెర.] ★

మంత్రాలు: నమ్మకాలు

సవాలుకు ఎదురుసవాలు

మంత్రం అనుభవజ్ఞులకే తెలుస్తుంది. అంటే పాముకాటు తిన్నవాడు విశేషమైన బాధ పడుతున్నపుడు మంత్రవేత్త వెళ్ళి మంత్రం వేసిన కొన్ని నిముషాలకే సర్పదష్టుడు పూర్తి ఆరోగ్యం పొందడం కళ్ళారా చూచినవారికి, ఆ బాధనుంచి విముక్తి పొందినవారికీ తెలుస్తుంది.

సాధారణంగా పాముకాటు తిన్నవారికి మానసిక దౌర్బల్యం ఉండి తీరుతుంది. మానసిక దౌర్బల్యం మూలంగా ప్రాణాపాయం కూడా కలగడానికి అవకాశాలున్నాయని పెద్ద పెద్ద వైద్యులుకూడా అంటారు. దీనికి ముఖ్యకారణం పాముకాటుకు సరియైన మందులు అందరికీ దొరకకపోవడం ఏ వైద్యుడూ పాముకాటుకు మందు ఇవ్వగలనని చెప్పలేకపోవడం మరొక కారణం. ఇది రోగికి మానసికాందోళన మరింత హెచ్చుచేయక తప్పదు.

మానసికాందోళన పోగొట్టడానికి మంత్రవేత్తయొక్క ఆత్మశక్తిమాత్రమే ముఖ్యం. మంత్రవేత్త తన ఆత్మశక్తిని వినియోగించి మంత్రి తంత్రాలవల్ల సర్పదష్టుడి బాధా నివృత్తి చెయగలడు.

అంటే దీనికి దంభంపనికిరాదు. సర్వకాల సర్వావస్థల్లోను ఆపదసమయాల్లో ఎవరు ఎక్కడకుపిలుస్తే అక్కడకువెళ్లి తేచాలు దానివల్ల వారిమానసికాందోళనతగ్గితీరుతుంది. ఇలాగుంటే తన ప్రవర్తనలో ఆకర్షణశక్తి ఉండి తీరుతుంది. మంత్రవేత్త ఎల్లప్పుడూ ఫలితం పరమేశ్వర పరంగానూ ప్రయత్నం మానుష పరంగానూ నమ్మకొనేయుంటాడు. సఫలమైనంత మాత్రాన దంభాలూ కొట్టడు. విఫలమయినంతమాత్రాన విముఖుడూ కాడు. ఇందువల్ల విఫలమైనవి నూటికి ఒకటో రెండో మాత్రమే ఉంటాయి. అంతేగాని వ్యక్తిగతంగా తాను ఒకరి మెప్పు పొందాలనిగాని, ధనార్జన చేయాలనిగాని తనకే కీర్తి రావాలనిగాని ప్రపంచఖ్యాతి గడించాలనిగాని ఆశపెట్టుకోడు. వానిదృష్టిలో మంత్రం పరబ్రహ్మస్వరూపం. అది అందరి సొత్తూను.

అందుకే మంత్రం ప్రదర్శనానికి, విలాసానికి చూపే వస్తువుకాదు. దీనిని విమర్శ చేయడానికి మహాఋషులకే సాధ్యంకాదు.

ఐనే పాముకాటు తిన్నవారంతా బ్రతుకగలరని పూచీ యివ్వగలరా! అని ఎవరేనా విమర్శకు లనవచ్చు. గొప్ప గొప్ప ప్రముఖ వైద్యులు వైద్యం చేసినా జనులు చనిపోతున్నారెందుకు? ఏ వైద్యుడేనా జీవితానికి పూచీ యివ్వగలడా! నా మనవి ఏమంటే పాముకాటుకు సంబంధించినంతమట్టుకు, యిది మానసికమైనది. అది నయం చేయగలగడానికి ఆత్మశక్తి ఉండాలి.

మాట వరసకి,......................

నేను మంత్రం చాల ప్రయాసలో నేర్చుకున్నాను. నా దృష్టిలో మంత్రం పరబ్రహ్మ స్వరూపం.

ఈ గ్రామంలోనే ఒక మనిషిని ఆస్పత్రిలో వేసేరు. వానికి నాగుపామే కుట్టింది. నేను వెళ్ళేసరికి సుమారు పదిమంది కూడి పట్టుకోలేక పోయేరు. వాడు చుట్టుకు పోతున్నాడు బాధతో. నురుగులు నోటివెంట వచ్చేస్తున్నాయి. డాక్టరు తన వద్ద మందులు సరియైనవి లేవని తనకు వీలైనవి యిచ్చేనని చెప్పేడు. నేను వెళ్లి మంత్రం వేసిన 15 నిముషాల్లో మనిషి ఏబాధా లేకుండా హాయిగా నడిచివెళ్ళేడు

ఇది ఈ గ్రామంలోనే సుమారు వంద మంది ఎదట ఆసుపత్రిలో డాక్టరు గారి ఎదటేజరిగింది. ఈ జనంలో మన ఆంధ్రులు తక్కువేగాని ఆంధ్రేతరులు ఎక్కువ ఉన్నారు. వారంతా పెద్ద పెద్ద హోదాలో ఉన్నవారే. ఇది జరిగింది క్రిందటి సంవత్సరమే. ఇది అబద్ధం అని నిరూపించిన వారికి 1000 రూపాయిలు యిచ్చుకుంటాను. నిజమే ఐతే ఏమంటారు.

మొన్న వినాయకచవితినాడు అడవిలో ఒకడు పనిచేస్తూ ఉండగా పాము కుటింది. వెంటనే కొందరు గవర్నమెంటులో పని చేస్తున్న వారు నా వద్దకు కారు తీసుకొని వచ్చేరు. నేనప్పుడే వినాయక పూజ చేసుకుంటున్నాను. నా వద్దకు వచ్చి నన్ను రమ్మని కోరేరు. వెంటనే పూజ ముగించుకొని వెళ్లి చూచే సరికి మనిషి కాళ్లు చేతులు గడగడ వడికి పోతున్నాయి. వంటి నిండా చెమట పోసింది. నోటివెంట మాటరాకండా ఉంది. నేను వెళ్లి మంత్రం వేసిన 10 నిముషాల్లో, బాధనుంచి పూర్తిగా విముక్తి పొంది ఆ అడవినుంచి వాని యింటికి నడచి కులాసాగా వెళ్లిపోయేడు. ఆ బాధ పొందిన వారికీ, వారి బాధా విముక్తి కళ్ళారా చూచిన వారికి మాత్రం మంత్రంవల్లే విషబాధ నివృత్తి అయినదని నమ్మకం కలిగింది. ఇది అబద్ధం అని ఎవరు నిరూపించినా 1000 రూపాయలు బహుమతి పొందగలరు. ఈ వూరు వచ్చి దర్యాప్తు ఎవరేనా చేసుకోవచ్చు.

మంత్రం నమ్మడం మూఢం అనేకంటే అలా అన్న వ్యక్తిని నమ్మడం మూఢం అంటే బాగుంటుంది.

జల్లేపల్లి వెంకట్రావు,
—జార్సుగుడా [సంబల్ పూర్ జిల్లా, ఒరిస్సా]

* * *

మంత్రములు పామరజనులకు మాత్రమే కాదు. మా అమ్మగారు తేలు మంత్రము వేయుదురు. తేలుకుట్టె బాధపడుచూ నేలపై దొర్లుచూవుండే వాళ్ళకుకూడ నివారణమయి నవ్వుతూపోతారు. కొన్ని వందల ప్రజలబాధ నివారణ అయినది. తగ్గలేదని అనినవారు లేరు. అంతగా తగ్గకపోతే ఆంజనేయుని ధ్యానిస్తే తగ్గును దీనికి పందెములు, పరీక్షలు పొరపాటు. తేలుకుట్టినవాడు మంత్రానికి వస్తే పరీక్షకాదా? దీనికి కారణంమంత్రము వేయువానికి, బాధితునకు మంత్రముపై నమ్మకముండవలెను. మంత్రము వేయువాడు మంత్రశక్తిపై లక్ష్యముంచవలెను. మంత్రముతో కామెర్లు, జెణుకు, ఇరుకు, వాపులు కూడా నయముచున్నవి. ఈ విషయము సత్యమనుటకు మా గ్రామవాసులే తార్కాణము. మేము ప్రతిఫలము ఆశించము. శ్రీ జి. వాసు గారి మంత్రము పట్టు యివ్వకపోవుటకు కారణము వారికి మనస్సు నిలకడ, నిష్ఠ, నియమములు లేకపోవుటేనని తలంపవచ్చును. అంతమాత్రమున మంత్రమహిమ అసత్యమా? మంత్ర నియమములు పాటిస్తే దాని

(43-వ పేజీ చూడండి)

వనితా లోకం

ఆవుపాలు మంచివి కావా?

పంతుల సౌభాగ్యలక్ష్మి
(విజయనగరం)

ఎ. వి. రమణమ్మగారు రాసిన "ఆవుపాలు" వ్యాసం చదివాను. నా అనుభవాన్నిబట్టి కొన్నివిషయాలు చెప్తాను. పిల్లలకు అంటే సంవత్సరంలోపు వారికి ఏదైనా డబ్బాపాలే పోయడం మంచిదని నా ఉద్దేశం. ఇప్పుడు "గ్లాక్సో", "కౌ అండ్ గేట్," "లేక్టోజిన్" ఇలా అనేక రకాల పాల డబ్బాలు వస్తున్నాయి. ఇందులో ఏ పాలు పట్టినా ఏదో ఒక రకమే పట్టడం మంచిది. మొదట కొంచెం పల్చగా పట్టడం మొదలుపెట్టి క్రమంగా బిడ్డ పెద్దదవుతున్నకొద్దీ చిక్కగా కలపడం మంచిది. తల్లిదగ్గర పాలున్నవాళ్ళైతే పాలు కొంచెం తాగుతారు. లేకపోతే కొంచెం ఎక్కువ తాగుతారు. సాధారణంగా తల్లిదగ్గర పాలు అసలు లేకపోవడం ఉండదు ఉన్నంతలో ఒకసారి తల్లిదగ్గరా, ఒకసారి పోతపాలూ పట్టడం మంచిది. రాత్రి పోతపాలు పట్టకూడదు. అంటే రాత్రి 10 గం॥ తర్వాతన్నమాట. మా పెద్దమ్మాయికి 2 నెలలప్పుడు 2 ఔన్సుల నీళ్ళలో 1 టీ స్పూన్ పాలపొడి కలిపి పట్టడం మొదలుపెట్టేం.

డాక్టరు సలహాప్రకారం పాలు కలిపి పట్టడం మంచిది.

పళ్ళరసం ముఖ్యంగా పోతపాల పిల్లలకు పట్టాలి. బత్తాయి, దానిమ్మ, టొమేటో వీటిలో ఏ రసమైనా పట్టవచ్చు. 6 వ నెల వరకూ బత్తాయి సగంచెక్క రసంతీసి పట్టాలి. దానిమ్మ ఐతే ఒక ఔన్సు రసం పట్టాలి. టొమేటో పెద్దపండైతే సగంభాగం రసంతీసి పట్టాలి. మా పిల్లలకు టొమేటో రసం పట్టేను.

టొమాటో రసం

ఇంక రసం తియ్యడంపద్ధతి చెప్తాను. ఒక చిన్న స్టీలు గిన్నెలో టొమేటో ఉంచాలి. టొమేటో ఉంచిన గిన్నెకంటే పెద్దగిన్నె ఒకటి తీసుకుని అందులో కొంచెం నీరు (అంటే చిన్నగిన్ని అందులో పెడితే గిన్ని సగానికి తక్కువగా మునగాలి) పోసి, టొమేటో ఉంచినగిన్ని అందులో పెట్టాలి. ఇప్పుడు కుంపటిమీద ఆగిన్ని పెట్టి మూతపెట్టాలి. కొంత సేపటికి తీస్తే ఆవిరికి గిన్నెలోపండు మెత్తబడి ఉంటుంది. ఆ పండుతీసి పిసికి వడపోసి ¼ టీ స్పూన్ పంచదార చేర్చి పట్టాలి. (పంచదార జలుబు అనుకుంటే, గ్లూకోజుకలపవచ్చును.) 6 నెలలుదాటేక పండ్లరసం ఎక్కువగా పట్టాలి. విరోచనం గట్టిగావుతేకూడా పండ్లరసం ఎక్కువపట్టాలి.

మా పిల్లలికి 10 వ నెల దగ్గరనుండి పొద్దున్న 10 గం॥లకి ఒకసారి, మళ్ళీ రాత్రి 7 గంటలకి అన్నంవార్చిన గంజి పట్టేవాళ్ళం. అన్నంవార్చిన గంజైనా సరే, లేకపోతే కొద్దిగా బియ్యం చిన్నగిన్నెలో నీరు ఎక్కువపోసి పల్చగా జావలాకాచి పట్టినా సరే పిల్లలకి చాలామంచిది. ఇది నా అనుభవమువలన చెప్తున్నాను.

ఇంక ఆవుపాల సంగతన్నారా? అవి నెలలపిల్లలకి ఎంతమాత్రం వద్దు. ఏడాది వెళ్ళేక అన్నం అలవాటుచేసే రోజుల్లో కాఫీ పట్టే బదులు ఆవుపాలు 2 పూటలా ఇస్తే మంచిది. మా రెండవబిడ్డ 5వ నెలనుండి పోతపాలు అవసరమై ఆవుపాలు పోశాం. ఆవు ఇంట్లోదే! పాలు నమ్మకమైనవే. కాని మావాడికి పడలేదు. విరోచనాలు పట్టుకున్నాయి. డాక్టరు సలహా ప్రకారం డబ్బాపాలే పోశాం. 10వ నెలని గంజి ప్రారంభించాం. వాడు ఆరోగ్యంగా వున్నాడు.

అందరూ తల్లిపాలు మంచివని చెప్పేవారేకాని తల్లిదగ్గర పాలుండేమార్గము చెప్పేవాళ్ళెవరూ లేరు. పాలివ్వడం ఫాషను కాకపోవడంవల్ల ఇప్పటి తల్లులు పాలివ్వరని కొందరి అభిప్రాయం కొందరి శరీరస్వభావాలనిబట్టి పాలుంటాయి, కొందరి కుండవు. జ్వరాలు అవీ వస్తే కొందరికి పాలుండవు. కొందరికి సరియయిన ఆహారం లేక వుండవు. ప్రయత్నంచేస్తే 3 వంతులమందికి తప్పక పాలుంటాయి. మినుముతో చేసిన పిండివంటలు, అంటే ఇడ్డెనులు, మినపరొట్టె, గారెలు ఇలాటివి తల్లి తింటే పాలుంటాయి.

అన్నంవార్చిన గంజి 2 పూటలా తాగి, పాలు ఒకమాటు తాగితే కూడా పాలుంటాయి. గంజిలో ఉప్పు,వాము చేర్చితాగితే మంచిది. మజ్జిగకూడా వాడవచ్చు. వాముమాత్రం ముఖ్యం. ఓవల్టిన్‌లాంటి పానీయాలు కూడా మంచిదే.

కొందరికి పాలడబ్బాలకి డబ్బు ఖర్చుచేయడము ఇష్టంఉంటుంది. కాని పిల్లతల్లికోసం ఓవల్టిన్‌డబ్బాకిగాని,టిఫిన్‌కిగాని ఖర్చు చెయ్యబుద్ధవదు. ఇంట్లోవాళ్ళు "దాని ఓవల్టిన్ డబ్బాలకి, ఇడ్డెన్లకి అవుతోంది బోల్డుఖర్చు" అంటారు. అన్నా సరే పాలుగాని ఓవల్టిన్‌లాటి పానీయాలుగాని తాగడం మంచిది.

ప్రైవేటు మేష్టారు

"రాత్రి రావటానికి వీలుపడలేదు కోప గించకేం "హేమా!" అన్నాడు బట్టలువిడచి వంకెకు తగుల్చుతూ ప్రైవేటు మేష్టారు ప్రకాశం. హేమాంగి మాట్లాడకుండా వంటింటివైపు నడిచింది.

"బట్టలకొట్టుకి ఇందూని తీసుక్కు వెళ్ళవలసివచ్చిందిలే. పొద్దుపోవటంచేత అక్కడే భోంచేసి పడుకోమన్నారు." చెప్పుకుపోతున్నాడు మేష్టారు.

"ఎంతయింది బట్టలకి బిల్లు." అంది హేమాంగి అంటే అంటనట్టుగా.

"రెండువందల యాభై రూపాయలు అయింది. నిజంగా హేమా! మన అదృష్టం కొద్దీ దొరికింది ఈ ప్రైవేటు. ఈ కష్టకాలంలో దైవమే చూపాడేమో. లేకపోతే 40 రూపాయలు ఎవరిస్తారు? ఒక ప్రైవేటుకి వాళ్ళపుణ్యమా అని ఏదో ఒకలా గడచిపోతోంది." అన్నాడు భోంచేస్తూ ప్రకాశం మేష్టారు.

"మళ్లీ ఎప్పుడొస్తానో ఇంటికి బహుశా పొద్దుపోతుందేమో నువ్వు భోంచేసెయ్యి తలుపేసుకో నే వెడుతున్నా." అని వెళ్ళిపోయాడు.

ఆ వెంటనే పొరుగింటి పద్మావతీ, సూరమ్మా తలుపుతోసుకు లోపలకి వచ్చారు. "కూర్చోండక్కా" అంది హేమాంగిని మర్యాదకి చాప చూపించి.

"నిన్న రాత్రి మీ ఆయన రానేలేదటమ్మా! మే మనుకుంటూనే ఉన్నాం ఒక్కదానివి ఎల్లా ఉన్నావో కాని ఇంతకీ ఎక్కడకువెళ్ళాడు మీ ఆయన?" అని ప్రారంభించింది, సూరమ్మ.

"ఆమెగారిని బజారుకి తీసువెళ్ళవలసి వచ్చిందట. ప్రొద్దుపోయిందని రాలేదట. పైగా వాళ్లు చాలా బలవంతం చేశారట," అంది మామూలుగానే.

సూరమ్మా, పద్మావతీ ఒకరిమొగం ఒకరు చూచుకున్నారు వింతగా.

"అమ్మాయ్! నువ్వు సత్తెకాలమ్మనిషివి సుమీ, నిన్ను చూస్తే చెప్పొద్దూ, నాకు జాలేస్తోంది. ఏమే పద్మా" అని పద్మావతికేసి చూసింది.

"కాదుటమ్మా! మాయదారి కాలమొచ్చింది తల్లినైనా బిడ్డనైనా నమ్మేందుకు లేదమ్మా ఈ కాలంలో, అంతా మోసం. చెప్పేదొకటి చేసేదొకటి." అంది పద్మావతి గుంభనగా.

"ఒకళ్ల గొడవ మాకెందుకుగాని కొంచెం జాగ్రత్తగా మసులుకో అమ్మాయ్. మొగ పురుసుని అసలే నమ్మమనిలేదు. ఆడదాని మెత్తతన్నాన్నిపట్టి మరీ ఆడిస్తారు. జాగ్రత్త మంచిది. వెళ్ళొస్తాము" అంది సూరమ్మ.

* * *

"హేమా! నిన్నటినుంచి ఇందూకి ఒకటే జ్వరం, పలువరింతలు. చందమామ లాంటి మొగం ఏపిల్‌పండులా కంది

కె. పద్మజ

పోయింది. ఆ కళ్ళ ఎరుపు ఎంత జ్వర తీవ్రతని చూపించిందనీ! నువ్వు చూస్తే నిజంగా బెదిరిపోదువు సుమీ. ఆ జ్వరంలో కూడా "మేష్టారూ వెళ్ళకండి" అన్నమాటే, ఏం చెయ్యను చెప్పు. నిన్నకూడా ఉండిపోవలసి వచ్చింది. ప్రొద్దుటి నుంచి కొంచెం నయంలా కనబడుతోంది. స్నానానికి నీళ్ళు తోడెయ్యి." అన్నారు మేష్టారు.

"చిన్నప్పుడే తండ్రి పోయాడు. అతి గారాబం. ఆ ఇంట్లో ఆమె మాటకి తిరుగులేదు. పైగా వాళ్లమ్మగారికికూడా నామీదనే గట్టినమ్మకం. నాతోనే పిల్లని పంపుతారు ఎక్కడికైనా. ఎంతడబ్బైనా నాచేతే తెప్పిస్తారు విలవైన వస్తువులు" అన్నారు ప్రకాశం మేష్టారు భోంచేస్తూ.

"చాలాసేపయింది నేనువచ్చి ఇందూ నన్నెన్నిసార్లు పిలిచిందో? వెడతాను. హేమా" అని వెళ్లిపోయాడు కాస్సేపయాక.

* * *

"బాగానేఉంది వరస. చెప్పేవాళ్ళు లేక చెడిపోయారని ఏమిటే రభస? రంభ లాటి భార్యని ఇంట్లోపెట్టుకుని దానిల్లు వదలటం లేదేమిటమ్మా. అమ్మాయ్! నువ్వు నమ్మ నమ్మకపో. నిన్ను చూస్తోంటే నా కడుపు చెరువయిపోతోంది. ఏం చెయ్యను" అని పైట చెంగుతో కళ్ళు అద్దుకొంది పక్కింటి సూరమ్మ.

హేమాంగినికి ఏమీ తోచటంలేదు. ఆయనేమో సరిగా ఇంటికిరాడు. వీళ్లేమో తమ కుటుంబాన్నిగురించి ఘోరంగాచెప్పుకుంటున్నారు. చివరకి మతిపోయేలాఉంది. ఒక రోజునేమో ఇందూని సినిమాకి తీసుకువెళ్ళానంటాడు ఒక రోజునేమో బంగారు దుకాణానికి, ఇంకో రోజున బట్టలకొట్టుకి, వేరొకరోజున షికారు, తరువాత రోజున జ్వరం.

"ఏమిటీగోల, ఛస్, నేను పడలేను సూరమ్మ చెప్పినట్లు మావాళ్లింటికి వెళ్లిపోతే అనుకునేదాకా వచ్చింది.

ఇంతలో మాష్టారువచ్చి "హేమా మంచిమాట. వచ్చే విజయదశమి పండుగకి ఒక నెల జీతం ఇచ్చారు. నీకేం కావాలో చెప్పు" అన్నాడు. అయినప్పటికీ తన ఉద్దేశం మార్చుకోదలచలేదు హేమ. "రేపు మావాళ్లింటికి వెళ్లిపోతాను" అంది ముక్తసరిగా.

"పోనీ, వెళ్లు. నీకు చూడాలనిఉందేమో మీ వాళ్లని. ఈ డబ్బు తీసుకెళ్లి నీ ఇష్టమైనవి అక్కడే కొనుక్కో" అన్నాడు. "మీరో?" అంది హేమ.

"నేనెల్లా వస్తాను హేమా? దొరక్క దొరికిన నౌఖరీవదిలి" అన్నాడు.

"ఓహో! నేనెళ్లిపోతే తన్ని అసలే అడిగే వాళ్లుండరని అనుకుంటున్నారు కాబోలు. నేనిప్పుడే చెప్పేస్తాను. వెళ్లననీ అనుకుంది తనలో హేమాంగి. కాని అప్పటికి ఊరుకుంది.

"వెడతానంటే వెళ్లమన్నాడేం? నే చెప్పలేదటమ్మా పద్మావతీ! అలాగే అంటాడని తనకి మరీనచుం" అంది సూరమ్మ పద్మావతితో.

"నేను ఆమాటే అనుకున్నానక్కా, అందుకోసమే, వెళ్ళనని చెప్పేస్తాను" అంది హేమాంగి.

"మాడమ్మా! హేమా, నీకేం ఫరవాలేదు నేచెప్పినట్లు చెయ్యి. అంతా చక్కబడుతుంది. పంటింటిసంసారం పాడవుతుంటే మాస్తూ ఊరుకుంటామా? ఆ జాణని ఎల్లాగేనా ఇంటికి రప్పించు బాగా బుద్ధిచెబుతాను" అంది సూరమ్మ.

ఆవుపాలు మంచివికావా

గంజి, పప్పునీళ్లు ఐతే ఖర్చుబాధ లేదు. తల్లి బలమయిన ఆహారం తీసుకుంటే తల్లికీ, పిల్లకీ కూడా మంచిది. ఇవన్నీ నా అనుభవాలే.

పై చెప్పిన ఆహారం తీసుకోడం వలన నా మూడో సంతానానికి పోతపాల బాధ లేదిప్పుడు.

కాని పాలు ఎక్కువ అవుతాయనే మందు

"అవును మాబాగా అన్నావమ్మ నూరం పిన్నీ. ఈ దెబ్బతో ఆ గీరమిటో వదిలి పోతుం దాఇందుమతి గారికి. అ స్తమానం మేం నీమాటే అనుకుంటూవుంటాం మమ్మాయ్! చిలకా గోరింకల్లా ఉంటేజంట ఇలా అయి పోయిందికదా అని, పిన్నీ ఉన్నమాట చెప్పొద్దూ ఆటక్కులాడి మందేమైనా పెట్టి మలుపుకుందేమో తనవేపుకు అనిపిస్తూంది నాకు."

అని తన సందేహాన్ని వెలిబుచ్చింది పద్మావతి.

"నామతి మండా నాకావూహ పోనే లేదు. అది నిజమే అయిఉంటుంది. ప్రపంచంలో ఎన్ని వినటంలేదూ, లేకపోతే ఇంతచేటు ఇదా?" అని నూరమ్మ ఖాయం చేసింది. హేమ ముఖం వెలవెలబోయింది. కళ్లలో నీళ్లు నిండాయి......

*　　*　　*

మరునాడు నూరమ్మ "ఏమమ్మాయ్! చెప్పావా తీసుకురమ్మని"' అంది.

"చెప్పానండి ఆమెకూడా నన్నుచూడాలనంటున్నదట. సాయంకాలం నాలుగు గంటలకు ప్పక తీసుకువస్తానని చెప్పారు" అంది హేమాంగిని. నూరమ్మ, పద్మావతి కలిసి ఆ అమ్మాయి వచ్చాక ఏవిధంగా అవమానపర్చాలో ఎల్లాబుద్ధి చెప్పాలో ఆలోచించుకుని రెడీగా ఉన్నారు. హేమాంగినికి కూడా ఎలానడచుకోవాలో తెలియ చెప్పారు. సాయంకాలం నాలుగయింది. వీథిలో గుర్రంబండి ఆగింది నూరమ్మ,పద్మావతి సావిడిలోంచి తొంగిచూశారు. ముందు మేష్టారు దిగారు. ఆవెనుక ఒక అయిదారేళ్లపిల్లని బండిలోనుంచి దింపారు మేష్టారు. పిల్ల చాలా ముద్దుగా ఉంది. నవ్వుతోంది. బుగ్గలు సొట్టలు పడుతున్నాయి. పట్టుపరికిణీ కుచ్చెళ్లు చిన్నారిపాదాలపై నాట్యం చేస్తూన్నాయి. నడుస్తుంటే ప్రక్కకు తిరిగి "ఇదేనా వీరి ఇల్లు మేష్టారూ అంది చిలుకలా పలుకుతూ.

"అవునమ్మా ఇందూ,"అన్నారు మాష్టారు వీరిరాకకోసం ఎదురుజూస్తూ లోపల ఉన్న ముగ్గురూ అజంతా చిత్రాల్లాగా డ కు అంటుకు పోయారు. ★

కుసుమితశాఖ

ఫొటో: ఎ. వి. రామమూర్తి—మాయవరం.

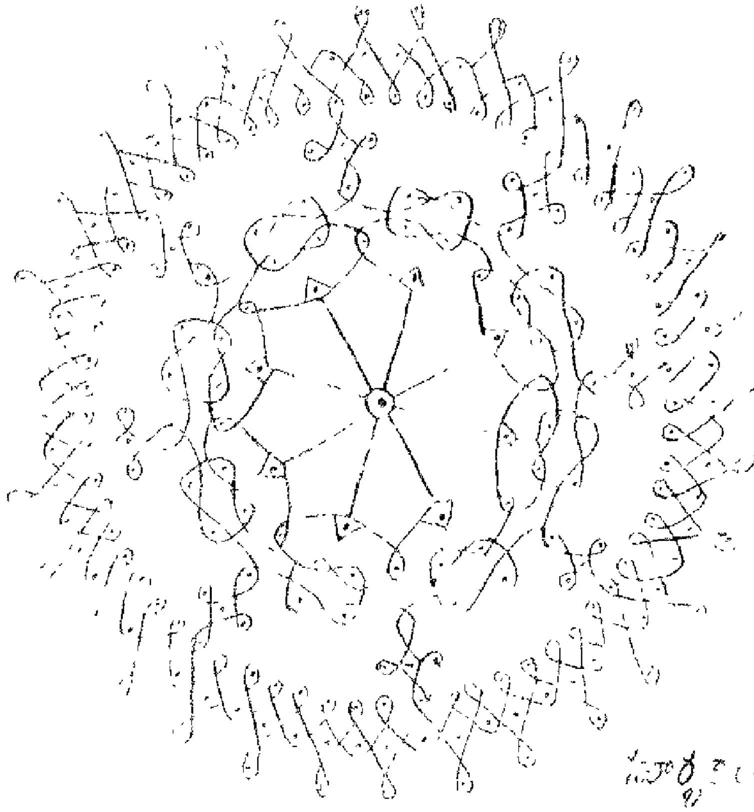
లకుమాత్రం మోసపోకండి. బోల్డుడబ్బు వంతుగపెట్టి సీసాకొని పుచ్చుకున్నాను మందు. ఉన్న పాలుకూడా పోయాయి. ఇది కూడా నా అనుభవమే. 2 ఏళ్ల కిందట జరిగింది. అందుచేత నే చెప్పిన ప్రకారం తల్లి పాలు వృద్ధిఅవడానికి ప్రయత్నించండి. లేదా డబ్బాపాలు నియమబద్ధంగా పట్టి, పళ్లరసంకూడా ఇయ్యండి.

పంచదార డాక్టరు సలహా ప్రకారము వాడండి.

కొందరు పిల్లలకి చక్కెర పడుతుంది ందరి ఆరోగ్యానికి మంచిదికాదు.

ఇంకోసంగతి. 6 నెలలు వచ్చేక ఉక్కిరి నేపదార్థం పెడితే మంచిది. 6వ నెలని తినడం చేతకాకపోతే, 8వ నెలని మొదలు పెట్టవచ్చు.

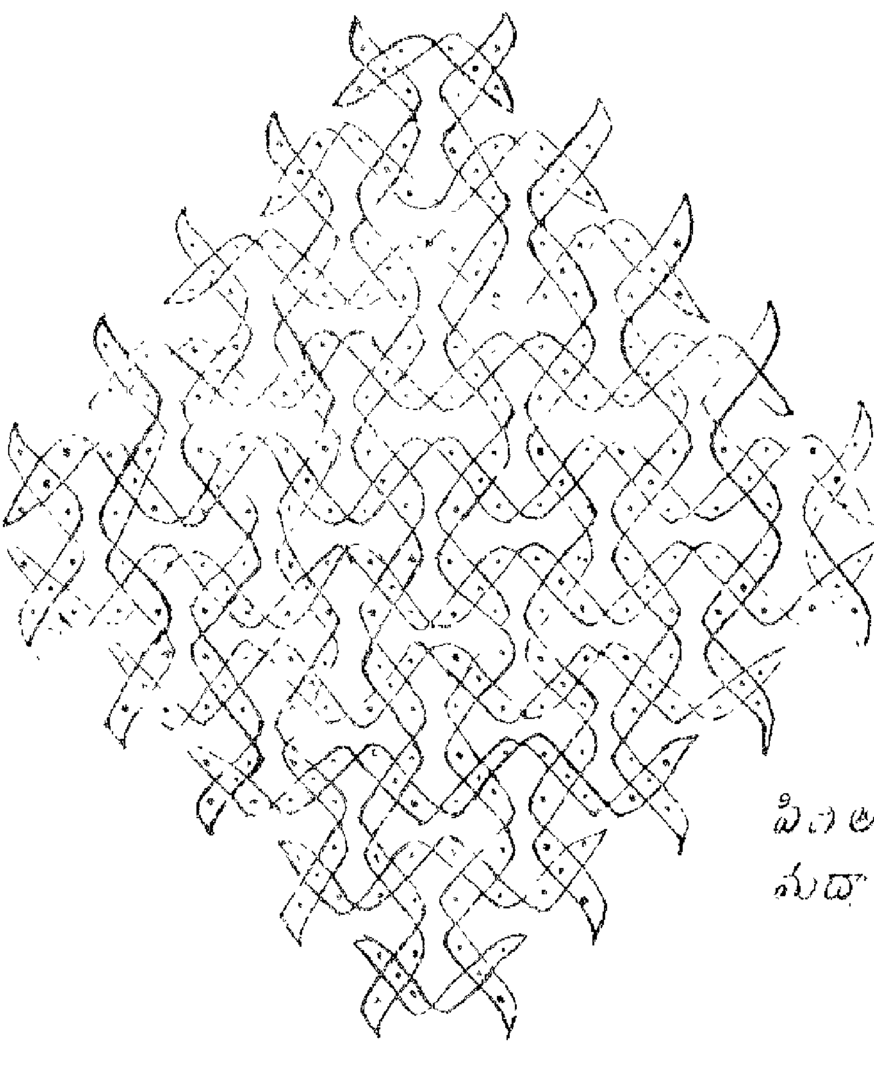
ఉక్కిరి చేసేవిధం : కొంచెం బియ్యం, కొంరి, జీలగఱ్ఱ మెత్తగా నూరుకోవాలి. ఇది పల్చగా ఉండాలి చిన్నగిన్ని కుంపటి మీద పెట్టి నెయ్యివేసి కరిగాక ఈ నూరిన పదార్థాన్ని పోసి కొంచెం బెల్లంవేసికలియ పెట్టాలి. ముద్దలా అయినతరువాత దింపెయ్యాలి. అన్నం అలవాటుఅయ్యేవరకూ ఇదిపెడితే మంచిది. ఆరోగ్యంగాను ఉంటుంది. తేలికగా జీర్ణంఅవుతుంది. ★

కె. సుశీల
కాకినాడ

సూర్యారావుపేట

ముగ్గులు

పి. అంబుజ
మద్రాసు

స్త్రీలు-వ్యాయామం

[గతవారం తరువాయి]

స్థూలత్వం తగ్గించడానికి

సాయంసమయంలో నడకవలన ఆకలి, జీర్ణశక్తి అధికమై శరీరం క్రొవ్వ పోసుకుని బరువు అధికంఅయే అవకాశాలు ఉన్నాయి. అయితే శరీరంలో క్రొవ్వు పొరలను కరిగించడానికి కొన్ని ప్రత్యేక పరిశ్రమలు అవసరమే!

శరీరానికి అవసరమైన ఆహారంకంటె అధికంగా భుజించడమే శరీరంలో క్రొవ్వు చేరుకొనడానికి ముఖ్యకారణం. వ్యాయామంలో శరీరానికి, అధికమైన వేడి కావలసి ఉంటుంది. ఆవేడివల్లనే క్రొవ్వుపొరలు కరగిపోతాయి. క్రమంగా లావు తగ్గుతుంది. శరీరానికి అందం చేకూరుతుంది.

జి. సావిత్రి (మద్రాసు)

1. నిలువుగా నిలుచోవాలి. కాళ్ళు తగినంత దూరంగా ఉంచాలి. చేతులు భుజాల మట్టానికి సాచాలి. శరీరాన్ని మెల్లగా ఎడమవైపుకు వంచాలి. ఇప్పుడు నిలువుగారావాలి. మళ్ళీ శరీరాన్ని కుడివైపుకు వంచాలి. కాళ్లు కదపకూడదు. క్రింద వంగేటప్పుడు గాలిని పీల్చుకోవడం పైకి లేచేటప్పుడు గాలిని విడవడం మరువరాదు!

2. నిలువుగా నిలవాలి. కాళ్లు తగుమాత్రం దూరంగా ఉంచాలి. చేతులు పైకెత్తాలి. చేతులు తలవెనుకకు వచ్చేటట్టు చూడాలి. క్రమేపి నడుము ముందుకు వంచి చేతిప్రేళ్లను నేలకు తగిలించాలి. స్థూలకాయులు నేలను ముట్టుకోవడం దినదినం వృద్ధిచేసి సాధించాలి. ఈసాధన చేసేవారు మోకాళ్లు మటుకు వంచకూడదు సుమండీ.

3. నేలకు మట్టంగా పడుకోవాలి. చేతులు తలక్రింద మడిచి ఉంచాలి. కాళ్లు మెల్లగా పైకెత్తి నిలువుగా ఉంచాలి. గాలిని పీలుస్తూ కాళ్ళను నుదిటివరకూ రానివ్వాలి. (కాల క్రమేపి తలమీదుగా వెనుక నేలకూడా అందుకోవాల్సుంటుంది) మెల్లగా గాలిని విడుస్తూ కాళ్ళను తిరోగమింప చేయాలి.

నడుము

క్రొవ్వు అధికమవుతున్నప్పుడు మొట్ట పోతుంది. ఇందుకు క్రొవ్వుపొరలే ముఖ్య కారణం.

1. నిలువుగా నిలబడి చేతులు పైకెత్తాలి. రెండు బొటనవ్రేళ్ళు కలిసేటట్టు ఇప్పుడు ఎడమకు వంగాలి. మళ్ళా నిలబడి కుడికి వంగాలి.

2. కాళ్ళు కొంచెం దూరంగాఉంచి, బొటనవ్రేళ్లు రెండూ కలిపి పట్టుకొనిఉంచి, శరీరాన్ని అంతా ఎడమకు వంచి, నిలబడకుండా, వంగొనిఉండే, కుడికి జోరుగా ఊగాలి. మళ్ళా ఎడమకు...మళ్ళా కుడికి ఈ ఊగడం 5 సార్లు చేస్తే చాలు.

పొత్తికడుపు

1. నేలమీద వెల్లక్రిందులా పడుకోవాలి. తలవెనుకకు చేతులువుంచి, మోకాళ్ళు వంచకుండా రెండుకాళ్ళు పన్నెండు అంగుళాలు పైకెత్తాలి. ఎడమకాలు ముందుగా పైకెత్తి దించి తరువాత కుడికాలు పైకి క్రిందికీ కదపాలి. నేలను అంటకూడదు.

2. నేలమీద వెల్లక్రిందులా పడుకోవాలి. కాళ్ళు నేలపై గట్టిగా ఆనించాలి. క్రమంగా శరీరాన్ని కూర్చునేభంగిమకు తేవాలి. మళ్ళీ పరున్న భంగిమకు తల దించాలి. ఈ విధంగా 5 సార్లు చెయ్యాలి.

3. నిలువుగా నించోవాలి. భుజాలు వెనుకకు బిగించాలి. పొత్తికడుపును లోనికి లాగుకోవాలి, చేతులు పిరుదలపై ఉంచాలి. పొత్తికడుపును లోనికి వెలుపలకు మెల్లగా క్రమంగా వెడలించాలి. ఈ విధంగా రోజుకు 20 సార్లు.

మొదటిగా నడుము అడ్డంగా పెరగడం గమనిస్తాము. కవులుపొగడిన సన్ననినడుము క్రమంగా స్తంభాకారమై

పిరుదులకు

1. నేలమీద పరుండాలి. చేతులు కొంచెం దూరంగా ఉంచాలి. ఎడమకాలు పైకెత్తి కుడివైపుకు పోనిచ్చి నేలకు తగిలించాలి. మళ్లీ మెల్లిగా మామూలు భంగిమకు రావాలి. కుడికాలునుఎడమవైపుకు అదేవిధంగా పోనివ్వాలి. ఈ విధంగా 10 సార్లు చేయాలి.

2. నిలబడాలి. కాళ్లు దగ్గరగాఉంచి చేతులు పిరుదలమీదఉంచి, బొటనవేలిమీద లేవాలి. మడమలు దగ్గరగా రానివ్వాలి. మోకాళ్ళనువంచి గొంతుగా కూర్చోవాలి. అలాగే పైకిలేవాలి.

బరువు తక్కువగా ఉన్నవారికి

నేలమీద బోర్లగా పడుకోవాలి. చేతులు రొమ్ములకు ప్రక్కగా ఉంచాలి. అరిచేతులు నేలమీద ఆన్చాలి. ఇప్పుడు శరీరాన్ని పైకి లేపాలి. శరీరం బింకంగా ఉండాలి. బరువంతా కాలి బొటనవ్రేళ్ళమీదా అరచేతిమీదా ఆనాలి! మళ్ళా క్రమంగా నేలమీదకు విశ్రమించాలి: మొదటిరోజు ఒక్కసారి మాత్రమే. తరువాత క్రమంగా హెచ్చించాలి.

మలబద్ధకం

1. మొదట వీపుమీద పడుకోవాలి. కాలునుఎత్తి మోకాలినివంచి పొత్తికడుపుమీద అణచుకోవాలి. తరువాత రెండవకాలు ఈ విధంగా 20 సార్లు చేయాలి.

2. ఒక పొట్టిబల్లమీద కూర్చోవాలి. చేతులను వెనుకకు కట్టేసుకోవాలి. ఇప్పుడు ఎడమవైపుకు తలను నడుమును క్రిందుగా వంచాలి. తరువాత ముందుకు అటు కుడివైపుకు వంచుతూఉండాలి. ఈ విధంగా రోజుకు 10 సార్లు.

యౌవనారంభములో

ప్రకృతిసిద్ధంగా యవ్వనంలో శారీరక మార్పులు కలిగేసమయంలో వ్యాయామకళను నూతనంగా అభ్యసించడం ఉత్తమం కాదు. అసామాన్యమైన బడలికను శరీరానికి కల్గించడంద్వారా ఋతురక్తం జాస్తిగాపోవచ్చు! సామాన్యంగా ప్రతిదినమూ చేస్తూవస్తున్న వ్యాయామాన్ని యవ్వనాంకురదశలోకూడా కొనసాగిస్తూ వచ్చినట్లయితే కండరాలు చక్కటి క్రమపద్ధతిలో పెరగడానికి సహకరిస్తుంది. ఋతుబాధలను నివారిస్తుందికూడా. అయితే, అంతకుముందు వ్యాయామంచేసే అలవాటు లేనివారు ఈ దశలో కొత్తగా ప్రారంభించరాదు. సాయంసమయంలో కాలినడక అలవాటున్నవారు ఏ పరిస్థితులలోనూ బద్ధకించకూడదు!

ప్రసవానంతరం

ప్రసవానంతరం శరీరంయొక్క సొగసు సన్నగిల్లుతుందని కొందరు సోదరీమణుల భయం. ఈ భయానికి కారణాలు ఎన్ని ఉన్నా భయపడనవుసరం లేదంటున్నాను. నిజమే. గర్భందాల్చినపుడు పొత్తికడుపు కండరాలు సాగడంఅనేది సహజమే! క్రమేపి క్రొవ్వుపటడమనేది సహజమే. ఈ రెండిటి కారణంగా కొన్నిభాగాలు బరువుగా సాగిపోవడంకూడా వాస్తవమే-కాని-ఈ క్రొవ్వుపట్టడం సాగిపోవడం నివారించుకోవచ్చు. భయం ఏమాత్రమూ అవుసరంలేదు. "ఉదయాన్నే" అదే వ్యాయా

(55-వ పేజీ చూడండి)

ఉత్తరాలు:

"ఇప్పుడేమని అనుకోను?"

బస్సు ప్రయాణాలలో నాకొక చెడ్డ అలవాటుంది. అందరిముఖాలు సాధ్యమైనంతవరకు పరీక్షించి చూస్తాను. ఎవరన్నా దగ్గరగా మాట్లాడకుంటుంటే వారి మాటలు ముఖంలోనిభావాలు పరీక్షగా విమర్శించుకుంటాను. ఎందుకో నాకే తెలియదు. ఒంటరిగా ఉన్నప్పుడుగాని అర్థంగాదు "ఆ అమ్మాయి మొగవాళ్ళవంక అలా చూస్తుందేమిటి!" అని అనుకుంటారేమోనని.

ఒకసారి మావూరునుంచి గుడివాడ వెళ్ళుతున్నాము. నాకు పరిచయమున్న ఒక ఏబది ఏళ్ళావిడ మనుమడిని తీసుకుని బస్సులోనికి వచ్చింది. ఆమె పరమకోపిష్ఠి కాళికాదేవేమో అనిపిస్తుంది కోపం వచ్చినపుడు చూస్తే. ఒక్కడేకొడుకు, ఆ కొడుకుబిడ్డ ఆమనుమడు. కోడలు చుట్టాలపిల్లే. అయినా ఈమె గయ్యాళితనమువల్ల అత్తా కోడళ్ళకు సంబంధంలేదని నాకు తెలుసు.

"ఎక్కడికి పెద్దమ్మా బాబుని తీసికొని వెళ్ళుతున్నావు" అన్నా. ఆమెముఖం ఎర్రబడింది. "శని.. నేను పామర్రు పోతుంటే వాళ్ళమ్మగారింటికాడ దించమని నాకు అప్పజెప్పారు. పంపించేవాళ్ళకి బుద్ధుండేగా! వాడికి పదిరోజులనుంచీ జ్వరం నాలుగురోజులయింది పథ్యంపెట్టి. గాలి మారితే మంచిదంట! పెళ్ళానికి వత్తాసి ఆ వెధవ! వీడు సరిగా కూర్చుంటాడా చెడతాడా. చంపుకు తింటుంటేను" అంది మూతి తిప్పుకుంటూ.

ఈమాట లంటుంటే, నింద నాదికాదన్నట్టు ఆ అబ్బాయి సర్దుకుని కూర్చుంటున్నాడు. "ఎప్పుడూ నెగవసర్దుడే" అంది ముసలావిడ విసుగ్గా.

ఇంతలో కండక్టరు, పిల్లవాణ్ణి ఒళ్లో కూర్చోబెట్టుకోమని చెప్పి, యింకొకరిని కూర్చోబెట్టాడు ఆ సీటులో.

"ఈ ఎద్దుని నే నెక్కడ ఒళ్లో కూర్చోబెట్టుకుంటాను" అని క్రింద కూర్చోబెట్టిందావిడ. వాడు ఉడికిలి ఏడవటం మొదలుపెట్టాడు. "ఎందుకూ వెధవ ఏడుపు కూర్చోలేవు రోగమా! ఉక్రోషం, మేమంతా పైన కూచున్నామని! ఎక్కడికి పోతుంది బుద్ధి! బాలీసులు దిగటల్లేదా యింటిదగ్గర రోజూను?" అని గద్దించింది అవ్వ.

"చిన్నపిల్లవాడికి ఏం తెలుసు" అని, వడిలోకి తీసికొని బుజ్జగించాను నేను. దిగేవరకు ఆనందంగా కూర్చున్నాడు వాడు కిటికీలోంచి బయటకుచూస్తూ.

అన్ని సంవత్సరాల జీవితానుభవంలో తనరక్తం పంచుకున్న కొడుకుబిడ్డపై కేవలం కోడలిమూలాన అంతకోపం చిరాకు, ఆమెకు ఉన్నాయని నాకు తెలియడం అదే మొదటిసారి. "చిన్నపిల్లలు పొరపాటుజేసినా బాధపడుతున్నా విరోధులపిల్లలైనా సరే; స్త్రీ అయితే కరుణజూపి బుజ్జగిస్తుందని." నేను పూర్వం అనుకునేదాన్ని: ఇప్పుడేమనుకోవాలి?

తుమ్మల సరోజినీదేవి
(చల్లపల్లి.)

* * *

మాటల తీరు

"మాటలచేత దేవతలు మన్ననచేసీవరంబులిత్తురు." అని లోకోక్తి. ఎంతటివారినైనా మాటలలో వంచించి గాయపరచేవారికి, దేవతలు వరాలు ఎల్లా యిస్తారు? తోటివారు ఎల్లా సహిస్తారు? కొందరికి నోరు మాటలాడుతోంటే నొసలు వెక్కిరిస్తాయి, కింద సమాధిగోతులూ పైన పెండ్లి పందిళ్లూను.

నలుగురూ ఒకచోటజేరి మాట్లాడుకొనేటప్పుడు రకరకాల విషయాలు ఇష్టాగోష్ఠిగా సాగిపోతాయి. వాటి నన్నిటినీ అతి పదిలంగా నోట్ చేసి ఆనాడు అల్లా అన్నావు యీనాడు ఇల్లా అంటోన్నావు అని దుయ్యబట్టేగుణం మన మహిళలకు అలవాటైపోతోంది. ఎదటిమనిషిని విమర్శించేటప్పుడు, ఆనాడు అల్లా ఎందుకు అంది యీనాడు ఎందుకిల్లా అంది అని కొస్త ఆలోచించి, అప్పటి పరిస్థితులనూ యిప్పటి పరిస్థితులనూ సమన్వయపరచి చూస్తే వాళ్లకే తెలియగలదు.

కొందరు మాట తీరువలేక పనిమనుషుల్నీ, స్నేహితులనూ, బంధువులనూ దూరం చేసుకొంటారు.

మా చుట్టాలావిడ ఒక రోజున మాఇంటికి వచ్చి కూర్చుంది మా నౌఖరు బజారు సరుకులు తెచ్చి నాకు అప్పగించాడు. ఆ సరుకులు నే జాగ్రత్తపెట్టి వచ్చేలోపున, మా చుట్టపావిడా, మా నౌఖరూ ఘోరంగా దెబ్బలాట మొదలుపెట్టేరు. ఏమిటమ్మా కారణం అంటే, నాలుగు సంవత్సరాల క్రితం, యీ నౌఖరు వాళ్లఇంట్లో పనిచేసేవాడుట. ఆ రోజుల్లో ఓ ఉంగరం వారింట్లో పోయిందిట. నీవే తీశావా వుంగరమని వానికి ఇవ్వవలసిన జీతం ఇవ్వకుండా వెళ్లగొట్టేరట, ఇదీ కథ. ఈ పాత కథని మళ్లీ పైకి తవ్వి ఆవిడ వాణ్ణి తిట్టిపోసింది. చివరికి మాఇంట్లో ఆ నౌఖరు పనిచెయ్యకుండా చేసింది. రోజూ వచ్చి దెబ్బలాడి వెడుతూ వుండేది. ఈవిడ ధాటీకి ఆగలేక వాడు మానేశాడు. నిజానికి వాడు నమ్మకమైనవాడే, ఏ పని చెప్పినా తెలివిగా చక్కగా చేసేవాడు. చివరికి ఆవిడకి ఝడిసి పని మానుకున్నాడు.

మోచర్ల సుబ్బలక్ష్మి,
భీమవరం.

* * *

చోద్యాలుకాకపోవడమేం

ప్రస్తుత యువతీ యువకుల కట్టు, బొట్టు వగైరా గురించి మన పెద్దలు తప్పభిప్రాయపడుతున్నారని, వాటికి ఏవో వింత పేర్లు పెడుతున్నారని, అది అట్టే మంచిపని గాదని—జనవరి 23 వ తేదీ ఆంధ్రవార పత్రికలో వ్రాశారు, శ్రీమతి టి. సీతారామాదేవి గారు రాజమహేంద్రవరంనుంచి.

ఆ పెద్దల మందలింపులో, కొంత సత్యం ఉండకపోదనీ, అందులోనుండి యువతీ యువకులు గ్రహించవలసింది శూన్యంకాదనీ నా నమ్మకం. పెద్దలు మనంత తెలిసినవాళ్లు కాదనుకోవడం, మనకున్నన్ని నాగరిక లక్షణాలు వారికి లేవనుకోవడం అంత మంచిది కాదనుకొంటా.

ఇప్పటి యువతీ యువకులను జాగ్రత్తగా పరిశీలిస్తే కొన్ని విశేషాలు మనకు వ్యక్తమౌతాయి—

ఈనాటి యువతులు కట్టే బట్టలు చూస్తే అసలు వారు బట్టకట్టేరా అనిపించేలా ఉంటుంది. (దేవతా వస్త్రాలు కథ జ్ఞాపకానికి వస్తుంది). మన దేశం ఎంత ఉష్ణదేశమైనా, ఒళ్లు కనుపించేటంత పలచటి బట్టలు కట్టుకోనిదే బ్రతకటం కష్టం అనుకోవడం అంతమంచిది కాదనుకుంటా. మరి అలా

ముందంజ

"అన్ని విషయాల్లోనూ స్త్రీలు ఇప్పుడు ముందుకొస్తున్నారా-లేదా?" అని ప్రశ్నించాడు ఒకాయన.

రెండో ఆయన కాస్త ఆలోచించి "వస్తున్నారు. వాళ్లు రావటం అలా వుంచి, ప్రభుత్వం వాళ్ళను ముందుకు తీసుకొస్తున్నది" అన్నాడు.

"ఉదాహరణగా ఏదో ఒకటి చెప్పు."

"ఇదివరకు మద్రాసు గవర్నమెంటు బస్సుల్లో ఆడవాళ్ల సీట్లు వెనక్కు వుండేవి. ఇప్పుడుచూడు-బాగా ముందుకొచ్చారు!" (రేవతి)

అన్నవాళ్లే ముందు వేసంగిలో వెల్వెటు జాకట్టుతో మేటినీ సినీమాకు వెళ్లారు.

నిజమే. పూర్వం అగ్గిపెట్టెలో పట్టేటంత పలచని చీరలు నేసేవారు. పోషణ ఉంటే ఇప్పుడూ నేసేవారేమో! కాని అప్పటి ప్రజలందరూ ఆ బట్టలు కట్టుకొనేవారనడం నిజానికి అంత దగ్గరకాదేమో అనిపిస్తుంది. ఆ బట్టలను రాజుగారికి చూపిస్తే, చూచి, సంతసించి, ఆ నైపుణ్యానికి ఏదో బహుమతి ఇచ్చేవారు—ఒకవేళ ధరించినా, ఎప్పుడూ "సూర్యరశ్మి"ని చూడనవసరములేని స్త్రీలు ధరించేవారేమో—కాని ఇప్పటివారిలా వీధులలో తిరుగ నవసరముకలవారు ధరించి ఉండరు.

ఇంక కొందరుస్త్రీలు (ముఖ్యంగా యువతులు) పల్చటి వస్త్రములు ధరించి లోపల లంగాలు వేసుకొంటారు. ఇలా చేయడంవల్ల వారి యిందాకటి వాదన (అంటే మనదేశం ఉష్ణదేశంగనక అన్నమాట) నిలవదు. "అంత శ్రమపడి అవి ధరించకపోతేనే" అనిపించేలా ఉంటుంది మన పెద్దలకి. అందుకే వారికి ఏదో వింతగా అనిపిస్తుంది మనల్ని చూస్తూ ఉంటే-

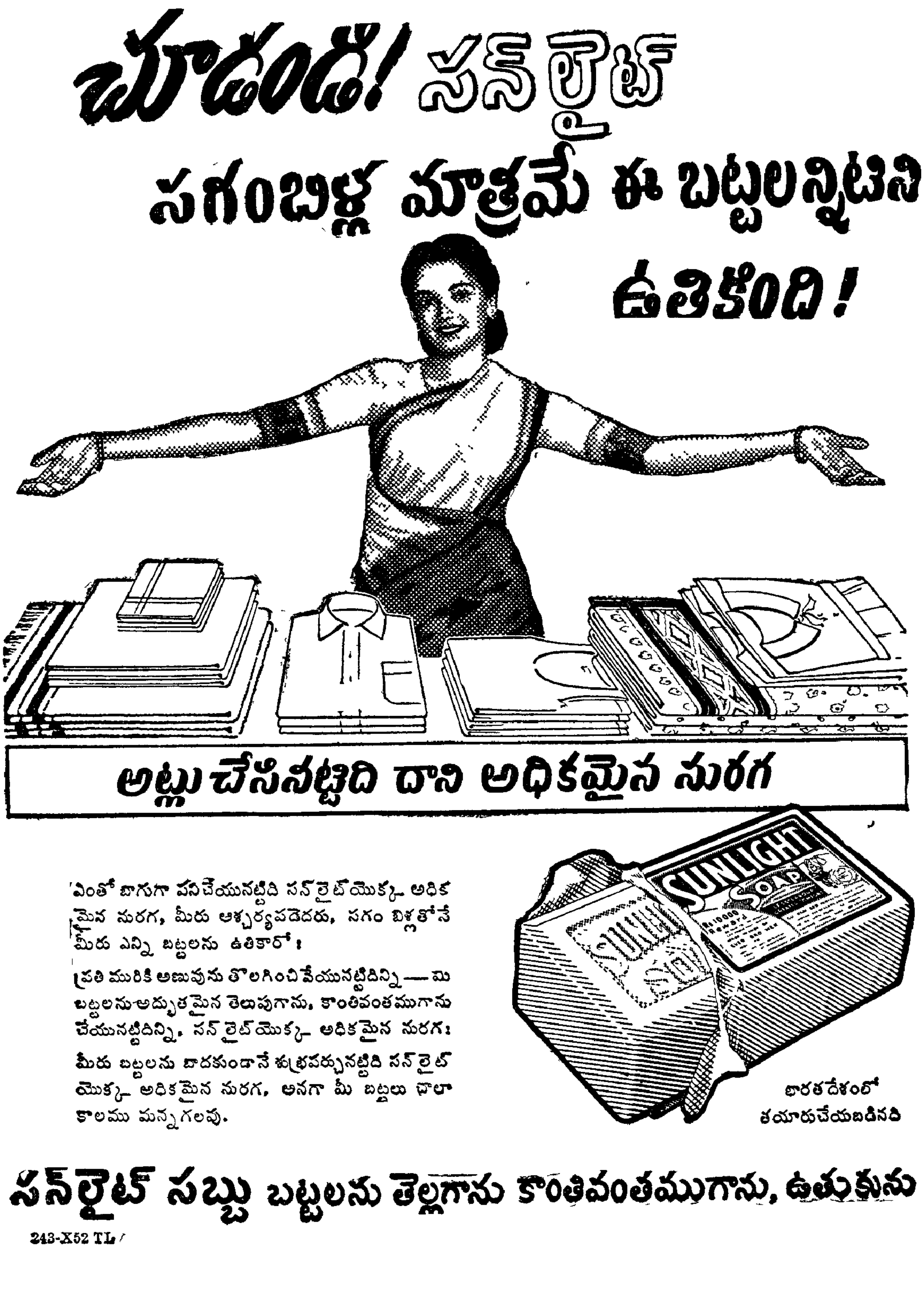
ఇక యువకులసంగతికివస్తే మరీ తమాషాగా వుంటుంది. కొంచెం మధ్య తరగతి కుటుంబం అయితేచాలు 3 మొదలు 6 పూలుపంట్లాములువరకు కుట్టిస్తాడు- [పై తరగతివార్ని గురించి-ఆర్థికంగా-వ్రాయడం అనవసరం-కారణం వారి శాతం చాలా తక్కువ.] కనీసం రెండు-మూడు పెట్లు సిగరెట్లు లేంది రోజు వెళ్ళదు. ఇదంతా మన దేశం ఉష్ణదేశం కనక అంటే ఎంత బాగుంటుంది-యిప్పుడు కనిపిస్తూవుంటారు ఇంగ్లండులో శీతాకాలంలో వేసుకొనే దుస్తులలో యిక్కడి విద్యార్థులు - యిటువంటివాటికి పెద్దలు మాటలతో సరిపెడుతున్నందుకు మనం వారికి కృతజ్ఞులమయి వుండాలి.

ఇక పరిమళద్రవ్యాల వాడకంవిషయానికి వద్దాం. పూర్వ స్త్రీలు సబ్బులూ అవి ఎరుగరు. వారు స్నానం చేసేటప్పుడు (యువతులైనాసరే) ముఖానికి పసుపు రాసుకొని చేసేవారు. మరి యిప్పటివారు, పసుపు ముట్టనే ముట్టం, ముట్టినా వెంటనే 5 సార్లు సబ్బుపెట్టి రుద్దుకొంటేనే గాని యేపనీ ముట్టము. పసుపు చర్మంమీద యెంతపని చేస్తుందో గ్రహించలేము. కుంకుమ బొట్టు కనుపించీ కనుపించనంత పెట్టుకుంటాం. కొంచెం పెద్దదిగా కనుక పెట్టుకుంటే (ఎవరేనా) మనమే పేరెట్టేస్తాం "అమ్మవారి"లా ఏమిటాబొట్టు అని. అంతేకాని స్త్రీకి (ఉగ్గుపాలతో నేర్చుకొన్న) కట్టు, బొట్టే ముఖ్యం అన్నమాట విస్మరిస్తున్నాం. బొట్టు ముఖానికి యెంత నిండునిస్తుందో గుర్తించలేం. ఇంక రోజుకి కనీసం 3సార్లు సబ్బుతో రుద్దుతాం ముఖాలను, స్నోలు వాడతాం, పౌడరు ముఖమంతా ఒకరకం, ప్రత్యేకంగా బుగ్గలకు ఒకరకం వాడతాం. పెదిమల రంగు (యింకా ఆంధ్రలో అంత వాడుకలోకి రాలేదులెండి దేముడి దయవల్ల) కూడా వుంటుంది.

ఈ విషయంలో యువకుల్ని పరిశీలిస్తే మరీ విచిత్రంగా ఉంటుంది. యువతుల్ని మించుతున్నారు వారు ఈ తయారీలో- సినీమాకు వెళ్లాలంటే కనీసం ఒకగంటMakeup ఉంటుంది- కాలేజీకి వెళ్ళాలన్నా అంతే. (విద్యార్థుల సంగతి) "అక్కడికి మనం ఏదో నేర్చుకొందుకు వెళ్లుతున్నాం" అని అనుకొని కాలేజీలకు వెళ్ళినవారు చాలా తక్కువేమో అనిపిస్తుంది.

ఇన్ని చేస్తూ "మన ఆర్థిక దుస్థి" తివల్ల పూర్వం రారాజుల కాలంలో వాడే పరిమళ ద్రవ్యాలు వాడలేకపోయినా ఏదో ఎకానమీ అలవరచుకొని తృప్తిపడుతున్నాం" అనడం అనుచితం. అసలు మన ఆర్థికస్థితి కుంటుపడడానికి ఇల్లాంటి పోకడలే కారణం అని తెలుసుకొంటే పెద్దలు మనఎడల ఎందుకు అల్లా అభిప్రాయాలు వెల్లడి చేస్తున్నారో అవగతమాతుంది.

ఎస్. లక్ష్మి,
(విశాఖపట్టణం)

చూడండి! సన్‌లైట్
సగంబిళ్ల మాత్రమే ఈ బట్టలన్నిటిని
ఉతికింది!
అట్లు చేసినట్టిది దాని అధికమైన నురగ
SUNLIGHT SOAP
ఎంతో బాగుగా పనిచేయునట్టిది సన్‌లైట్‌యొక్క అధికమైన నురగ, మీరు ఆశ్చర్యపడెదరు, సగం బిళ్లతోనే మీరు ఎన్ని బట్టలను ఉతికారో!
ప్రతి మురికి అణువును తొలగించివేయునట్టిదిన్ని — మి బట్టలను అద్భుతమైన తెలుపుగాను, కాంతివంతముగాను చేయునట్టిదిన్ని. సన్‌లైట్‌యొక్క అధికమైన నురగ!
మీరు బట్టలను బాదకుండానే శుభ్రపర్చునట్టిది సన్‌లైట్ యొక్క అధికమైన నురగ, అనగా మీ బట్టలు చాలా కాలము మన్నగలవు.
భారతదేశంలో
తయారుచేయబడినది
సన్‌లైట్ సబ్బు బట్టలను తెల్లగాను కాంతివంతముగాను, ఉతుకును
243-X52 TL

★ మంత్రాలు, నమ్మకాలు ★

(34-వ పేజీ తరువాయి)

ప్రభావము తెలియును మంత్రనియమములు పాటించకపోతే మంత్రము వేయువాని కరిష్టము. పాముల నరసయ్యగారి మహాత్తు తెలియక వారు తూలనాడిరి కాని ఊపిరి ఉంటేచాలు ఆయన మంత్రశక్తిపై బ్రతికిన వారు అనేకులు

అటులనే వారిబంధువు సత్యనారాయణగారు కూడ మహామేటి.

లిఖితవాదనచేయుట కష్టము—

గారడివాడు నిలుచున్న వానిని అట్లే నేలకు అంటించివేస్తాడు వస్తువు పారేసి మరల తెప్పిస్తాడు వాని వింతలు మంత్రములా? కావా? మట్టిని మిఠాయిచేసి యిచ్చును వీటిని మంత్రమహిమంటారా? కాదా? ప్రయోగకులు చేయువారు మంత్రించి చెట్టుపై జిమ్మితే మరునాటికి చచ్చును నూనెవత్తిని వెలిగించి గబగబా నడిపించెదరు ఇవన్నియు మంత్రములా? బూటకములా? కలియుగ మహిమచే మానవునిలో దోషము లధికమై మంత్రమహిమను తెలియలేకున్నారు మహామంత్రవేత్తలు ఇంకనూ కొందరు జీవించియేయున్నారు. మంత్రమహిమ లేదనుటకు మనము తగినవారము కాము. అనేక రోగములు నివారించిన మహామంత్రవేత్తలు మా జిల్లాలోనే యున్నారు.

మంచిరాజు అనంతపద్మనాభరావు,
వేములూరు, [ప. గో జిల్లా]

* * *

ఎ సి సి స్పోర్ట్స్ క్లబ్ 14 వ వార్షిక క్రీడోత్సవాలు ఇటీవల బొంబాయిలో జరిగాయి ఈ సంస్థ వివిధ శాఖల ఉద్యోగులు పలువురు ఆటలపోటీలలో పాల్గొన్నారు. బహుమతి ప్రదాన సభకు అధ్యక్షత వహించిన కర్నల్ సాహ్నీ, చాంపియన్‌షిప్ షీల్డు సంపాదించిన శ్రీ ఎస్ డాసిల్వా బహుమతులు పంచిపెట్టిన శ్రీమతి సాహ్నీలను ఈ చిత్రంలో చూడవచ్చును.

1946 సంవత్సరము కనిగిరిలో వున్నాను. ఒకానొక వ్యక్తి, కులానికి బ్రాహ్మణుడు వయసు దాదాపు ముప్పై సంవత్సరాలుంటాయి ఇంటరుదాకా చదివాడు. ఒకసోదరుడూ, తల్లీవున్నారు, ఇతను మాత్రము యింటికి వెళ్ళేవాడుకాదు. భోజనము కూడా, యితరత్రో అక్కడక్కడా, చేస్తుండేవాడు. రాత్రుళ్ళు మాత్రము, అచటికి సమీపానగల కొండ దగ్గరవుండే గుడిమీదపడుకునే వాడు తెల్లవారులూ లాంతరుదగ్గరవుంచుకొని, యేదో ఒకపుస్తకాన్ని చదువుతూ వుండేవాడు అప్పుడప్పుడూ, మధ్య మధ్య కేకలుపెట్టేవాడు

ఆయన అంబ పూజచేసేవాడనీ–అలాంటి సమయాన మతిచలించి యిలా పిచ్చివాడై పోయాడని స్థానికులనుకునేవారు. కాని యిటీవల ఒక నెల్లూరి మిత్రునివలన, ఆ వ్యక్తినిగురించి యీ క్రింది విషయాలు విన్నాను

అతను, నెల్లూరు వి ఆర్ కాలేజిలో, చదువుకునే టప్పుడు, ఒకానొక యువతిని ప్రేమించి ఆప్రేమ భగ్నం కావడము వలన, ప్రియురాలిమీద ప్రణయ కవిత్వము రాయడం, ఆరంభించి–చివరకిలా తయారైనాడని తేలింది

వీరేశలింగం పంతులుగారు, రాజశేఖర చరిత్రయందు యిలాంటి మూఢ విశ్వాసాల్ని నమ్మిన ప్రజానీకము యేలాటి యిబ్బందుల్ని అనుభవించేదీ—వివరించారు తన స్వీయ చరిత్రలో, ఒకానొక భూతవైద్యుని కలుసుకోవడము–ఆవైద్యుడు పంతులుగారిని, యెదిరించలేక, నీలాంటి వారిమీద యివి పనిచెయ్యవు–అని చెప్పాడని రాశారు

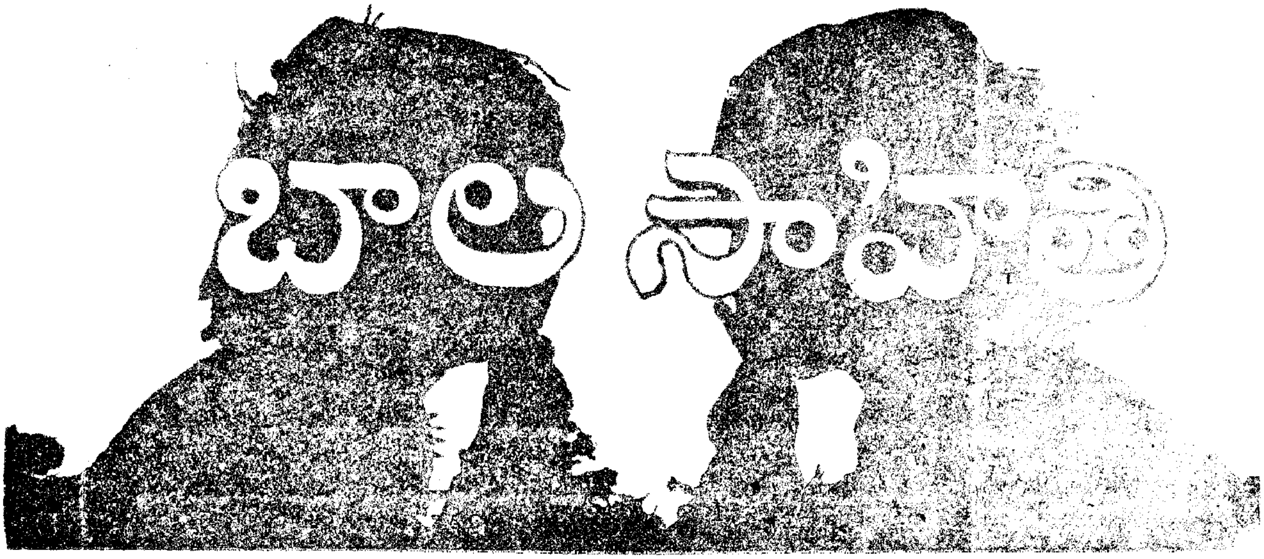
జనసామాన్యములో యీ విషయమును ఖండించేవారూ – వున్నారు. కాదు వాస్తవమే! ఏపుట్టలో యేపాముందో? అనే, కోవకు చెందినవారూ – వున్నారు కాని ఏదినిజం, ఏది అబద్ధం? అనే విచక్షణ జ్ఞానము జనసామాన్యంలోది శూన్యమైపోయింది అందుచేతనే, భూత వైద్యుల మనే, వంచకులచేత, ఎంతో మంది వంచింపబడుచున్నారు

ఇలాంటి విచిత్రశక్తుల వలన, ప్రజానీకానికి ఉపకారం జరుగుతున్నదా? అపకారమే జరుగుతున్నదా? ఏది యెక్కువ అనే విచక్షణగూడా, చాలా అవసరం

ఇందును గురించి, పండితులు, పరిశోధింతురుగాక!

సోమరాజుపల్లి చెంచయ్య
బడేవారిపాలెం (నెల్లూరుజిల్లా)

★

కలలో పాపాయి

కలలోనపాపాయి గగనమెక్కింది
చందమామయ్యతో మాటలాడింది
అమ్మమ్మ చెప్పిన కథలు చెప్పింది
వెన్నెల్ల మామయ్య ఎత్తుకున్నాడు

మబ్బుతెర వెనకాల దోబూచులాడ
తనతోటి మామయ్య రాలేకపోగ
ఓడిపోయినమామ ఏల పొమ్మంది
కలువ రేకులభ మ చిన్నబోయింది.

తారలను ఒకగుక్క లెక్కవేసింది
చుక్కపాపలతోటి చిందులేసింది
నక్షత్రలోకాల కథలన్నివింది
అమ్మతో, నాన్నతో చెప్పదలచింది

అంతలో మామయ్య మాయమయ్యాడ
తారభామలు మామవెనకె పోయినవి
ఒక్కతే పాపాయి మిగిలిపోయింది
గుక్కట్టి పాపాయి వెక్కిఏడ్చింది.

ఇంతలో సూరన్న ఎదురువచ్చాడు
ఏడుగుర్రాలేమొ మీదికురికాయి
భయముతో పాపాయి కేకపెట్టింది
ప్రక్కలో అమ్మమ్మ తట్టిలేపింది.

కొత్తపల్లి సుబ్రహ్మణ్య [illegible]

తగవు తీర్చిన తీరు

బాగ్దాదులో ఒకప్పుడు ఒక వర్తకుడుండేవాడు. అతడు స్థానికంగా కాక ఎప్పుడూ దేశసంచారంచేస్తూ వ్యాపారం చేస్తుండేవాడు. సుగంధ ద్రవ్యాలు, చీని చీనాంబరాలు, సిల్కు, యితర విదేశీవస్తువ్యాపారం చేస్తుండేవాడు. అందుకని అతణ్ణి "సంచార వర్తకుడ"ని అంతా పిలిచేవారు. క్రమక్రమంగా అతనికి సంచార వర్తకుడనేపేరే పడిపోయింది.

సంచార వ్యాపారంలో అతనికి ఒంటెలు బాగా ఉపయోగపడేవి అందుకని అతడు ఒంటెలద్వారానే తన వ్యాపారాన్ని నిర్వహించుకుంటుండేవాడు ఆ ఒంటెలనూ— అతని ప్రయాణపు ఏర్పాట్లూ ఒకతను చూస్తుండేవాడు అతణ్ణి ఆ వర్తకుడు "ఒంటెల కాపరి" అని పిలిచేవాడు

ఒకసారి సంచార వర్తకుడు సుగంధ ద్రవ్యాలతోనూ, సిల్కు—

రావిళ్ల కృష్ణారావు

బేళ్లతోనూ "డమాస్కస్" కు వ్యాపారనిమిత్తం బయలుదేరాడు. మార్గమధ్యంలోకి పోయినాక, విధి విపరీతమై, ఆ వ్యాపారికి జ్వరం పట్టుకుంది. రానురాను అది తీవ్ర రూపం దాల్చసాగింది. అవతల వ్యాపారంలో-నకాలానికి వెళ్ళకపోతే - బోలెడు నష్టం రావచ్చు, మధ్య నట్లా గేవుంటే 'దోపిడీ' అయిపోవచ్చు.

వర్తకుడు బాగా ఆలోచించి ఒంటెల కాపరిని పిలిచి "నేను ప్రయాణించే స్థితిలో లేను. ఈ సరుకంతా ఇట్లా మార్గమధ్యంలో వుంటే ఏవైన విపరీతమైన పరిణామాలు ఎదుర్కొనవలసి రావచ్చు. నేను ఆరోగ్యవంతుడనగువరకు వుండి ఏ అవాంతరమూ లేకుండా చేరినా వ్యాపారపు సరళిలో మార్పులువచ్చి నష్టం రావచ్చు. అందుకని నీవు జాగ్రత్తగా యీ వెన్నెలరోజులుదాటకముందే డమాస్కస్ చేరుకుని - సరుకులను మన

మద్రాసులో సర్కస్ ప్రదర్శనాలు చేసిన చైనీస్ సర్కస్ బృందం.

★ తగవు తీర్చిన తీరు ★

ఖాతాదారునివరంచేసి నా కొరకు నిరీక్షిస్తూవుండు" మన్నాడు.

'సరే' నని ఆ వర్తకుని నౌక పల్లెలో వదిలి సరుకులతో డమాస్కస్ చేరుకున్నాడు. డమాస్కస్ చేరుకున్న ఒంటెలకాపరికి దుర్బుద్ధి కలిగింది.

"లక్షల విలువచేసే సరుకు నా అధీనంలో వుంది. యజమాని ఆరోగ్యవంతుడై వస్తే ఎప్పటికైనా రావచ్చు. లేదా ఏమీలేదు. దీనిని మొత్తం నా స్వంతం చేసుకుంటే మాత్రం ఆయన చేసే దేముంది. హాయిగా కాలుమీద కాలు వేసుకుని సుఖజీవితాన్ని 'సభ్యవ్యక్తి'గా గడపవచ్చు" ననుకున్నాడు. స్వామిద్రోహానికి క్షణం సంకోచించినా స్వార్థశక్తుల ప్రేరేపణ కతడు లొంగిపోయాడు. ఆ సరుకునంతా వేరే ఒకచోట అమ్మి ఆ డబ్బును తన స్వంతం చేసుకున్నాడు.

ఒంటెలకాపరి యిప్పుడు ధనవంతుడు. అతనికి తన వేషం ఏమాత్రం నచ్చలేదు. కేశసంస్కారం చేయించుకుని, కొత్తదుస్తులు చాలా విలువగలవి కుట్టించుకుని ఒక పెద్ద మేడ కట్టించుకుని సుఖజీవితం గడపసాగాడు. అతడు వేషభాషల్లో-ఆచారవ్యవహారాల్లో అవశ్యమైన మార్పులు చేసికొని తనది సమర్కండు అనీ - సమర్కండునుంచి వచ్చి యిక్కడ స్థిరపడ సంకల్పించుకున్నట్లూ అందరికీ చెప్పటం మొదలుపెట్టాడు.

మృత్యుముఖం నుండి బయటపడి చాలాదినాలకు అనేక వ్యయప్రయాసలకోర్చి డమాస్కస్ చేరుకున్నాడు వర్తకుడు. చాలాచోట్ల విచారించాడు. ఒంటెలకాపరి జాడ తెలియలేదు. స్వామిద్రోహం చేసినాడా? అని అతణ్ణి ఒక శంకపీడించసాగింది.

ఒకనాడు బజార్లో విలువైన వేషంలో కనిపించాడు కాపరి. వర్తకుడు తన అనుమానాన్ని ధ్రువపరచుకుని అతణ్ణి సమీపించి "కాపరీ! ఏమిటీ వేషం. యీ లాగు - యీ టోపి-ఆహుక్కా- ఏవిటిది? మన ఒంటె లెక్కడ? సరకు లెక్కడ?" అన్నాడు. "కాపరి చాలా తెలివిగా ప్రవర్తించాడు. "పిచ్చివాడా! మతిభ్రమణం కలిగినట్లుగావుంది. పాపం! నేనుకాను. మాది సమర్కండ్. నాపేరు ఖాన్‌సాహెబ్. వెళ్లువెళ్లు" అన్నాడు. వాడి ప్రవర్తన చూసేసరికి వర్తకునికి కోపం ఎక్కువైంది-వెంటనే "వెధవా! నా కళ్లల్లో దుమ్ము కొట్టచూస్తున్నావా?" అని ఎడాపెడా రెండు వాయించాడు. దానితో వ్యవహారం శ్రుతిమించి రాగానపడింది. అంతలోకే ఒకపాపు అతను కల్పించుకుని వారిద్దర్నీ ఆ నగర న్యాయాధీశుని సన్నిధికి తోడ్కొనిపోయాడు.

న్యాయాలయంలో యిద్దరూ తమ తమ అభియోగాల నిట్లా తెలుపుకున్నారు. వర్తకుడు "ప్రభూ! నేను సంచార సుగంధద్రవ్య వ్యాపారిని. ఒంటెలమీద నా వ్యాపారం. యితడు నా ఒంటెల కాపరి. పేరు చిష్తీ. అయినా యితణ్ణి నేను కాపరీ! అనే పిలుస్తాను. అంతా అలాగే పిలుస్తారు. వ్యాపారనిమిత్తం వస్తుండగా మార్గమధ్యంలో చాల జబ్బుచేసింది నాకు. అవసరాన్ని బట్టి సరకు ఇతనితో యిక్కడికి పంపించాను. ఇక్కడికివచ్చి అంతా అమ్ముకుని సమర్కండు వర్తకుడనంటూ బుకాయించి నాకు చిత్తచాంచల్యం కలిగిం దంటున్నాడు."

సమర్కండు వర్తక వేషధారి అయిన కాపరి "ప్రభూ, అంతా అబద్ధం. మాది సమర్కండు. నాపేరు ఖాన్‌సాహెబు. నేను చాలా రోజులుగా యిక్కడ స్థిరపడివున్నాను. యితని ఆస్తి పోతేపోవుగాక. నేను ఆకాపరి నంటూ అసభ్యకరంగా, అమర్యాదకరంగా నగరవీధుల్లో ప్రవర్తించాడు. ఏలినవారు యితణ్ణి శిక్షించాలి. నేను యితని ఒంటెల కాపరిని అంటూ-అతణ్ణి మోసగించానంటూ నావద్ద డబ్బు లాగ చూస్తున్నాడు. ఏలినవారు అతణ్ణి శిక్షించాల్సిందిగా కోరుతున్నాను." అన్నాడు సాహెబ్.

"ఇతడు నీ ఒంటెలకాపరి అనేం

ఒకచోట, రోడ్డు ప్రక్కనే మైలు రాళ్ళన్నీ తీసేసి—వాటి స్థానే కొత్తవి పాతిపెడుతున్నారు. అంచేత తీసేసిన రాళ్లన్నీ గుట్టగా పడివున్నై. ఆ దారమ్మటే ఒకాయన పోతూ అక్కడ పని చేస్తున్న ఆయన్ను ఎందుకా రాళ్లు తీసేస్తున్నారని అడిగాడు. 'తీసెయ్యటం కాదు-కొత్తవి వేస్తున్నాము' అన్నాడాయన.

"ఆహాఁ! ఏమోలెండి. రూపాయికి నూరు నయాపైసా లౌతున్నాయిగదా - మైలుకూ ఏ నలభై యాభై ఫర్లాంగులో నిర్ణయిస్తున్నారేమో ననుకున్నాను"అని జవాబిచ్చాడు మొదటాయన! (రేవతి)

దుకు, నిన్ను మోసగించాడనేందుకు సాక్ష్యమున్నదా? అన్నాడు న్యాయాధికారి.

"ఆ సర్వాంతర్యామే సాక్ష్యం" అన్నాడు వర్తకుడు.

న్యాయాధికారి క్షణంసేపు యోచించాడు. అతనికి మెరపులాంటి వెరపుతట్టింది, యిద్దరిలో దొంగలెవరో దొరలెవరో తేల్చుటకు. పైకి ఎటువంటి భావాన్నీ కనపట్టనీకుండా "ఓ బాగ్దాద్ వర్తకా! యిక్కడ నీ అభియోగాన్ని ధ్రువపరచేవారెవరూ లేరు. అంతేకాక నీవు ఒక సభ్యవ్యక్తినిఅవమానించినందులకుగాను నీవు శిక్షార్హుడవు. అతడు సమర్కండు వర్తకుడైన ఖాన్‌సాహెబు అని కావలసినంత సాక్ష్యం వుందీనగరంలో. (సాహెబ్ వేపు తిరిగి) ఖాన్ సాహెబ్! నీవు యిక స్వేచ్ఛగా వెళ్లవచ్చు. యితను శిక్షార్హుడని కోర్టు గుర్తించింది" అన్నాడు. కేసు ముగిసింది. కోర్టులో నిశ్శబ్దంతొలగిపోయింది. అంతా గుంపులు గుంపులుగా బయటికి వెళ్లిపోతున్నారు. ఖాన్‌సాహెబ్ ద్వారం దాటుటకు యింకాగజంముందుకుపోవలసివుంది.

"ఒంటెల కాపరీ" అన్న జడ్జికేక కోర్టులో అందరికీ వినిపించింది.

ఖాన్‌సాహెబ్ తక్షణం వెనుదిరిగి రెండడుగులువేసి చటుక్కున నాలుక కరచుకుని తిరిగి వెళ్ళబోయాడు. "ఆగు"మన్న న్యాయాధికారి కంఠస్వరం విన్న సాహెబ్ టక్కున ఆగిపోయాడు. కోర్టు ఆవరణ దాటబోయేజనం తిరిగివచ్చారు ఏదో లోన జరుగుచుండుట చూచి.

వాళ్ళు వచ్చి చూచేసరికి ఖాన్ సాహెబ్ చేతులకు నిగళములు అలంకరింపబడి వున్నాయి. ప్రక్కనే ఒక రక్షకభటుడు ఆయుధపాణియై ఉన్నాడు.

వినిపింపబడిన తీర్పుకు విరుద్ధంగా జరుగుతున్న చర్యచూసి జనసమూహం అయోమయంలోపడిపోయి జడ్జికేసి సాలోచనగా చూచారు. అది గ్రహించిన జడ్జి తన తీర్పును వినిపించాడీవిధంగా: "వీరిద్దరి అభియోగములను బట్టి యిందులో ఎవరో ఒకరు దోషార్హులు అని నిర్ణయించుకున్నాను. ఈ వర్తకుడైనా అతనివద్దనుండి డబ్బు గుంజ ప్రయత్నించాలి. లేదా నిజంగా అతడు స్వామిద్రోహం తలపెట్టి ఉండాలి. అయితే యీ రెంటికీ పరీక్ష ఒక్కటే. ఆ పరీక్ష నే పెట్టాను. ఇతడు ఒంటెల కాపరి కాకపోతే నే నాపేరుతో కేకవేయగానే ఎందు కితడు వెనుదిరిగి రెండడుగులువేసి నాలుక కరచుకుంటాడు?

"ఏయ్ సమర్కండ్ ఖాన్ సాహెబ్, తమరు ఒంటెల కాపరి అవునా?" అన్నాడు జడ్జీ కాపరి వైపు చూస్తూ. వంచినతల యెత్తకుండానే తన తప్పిదాన్ని ఒప్పుకున్నాడు.

న్యాయాధికారి "సంచార వర్తకా! మీ రిక వెళ్ళవచ్చు - మీ ఆస్తి మొత్తము కోర్టువారి 'అనుజ్ఞ' అనంతరం వారంలోగా మీ స్వాధీనం చేయబడుతుంద"ని ముగించాడు. ప్రేక్షకజనం పెద్దపెట్టున హర్షధ్వానాలు చేస్తూ, కదలిపోయారు. అంతే. ★

సినిమా

హిందీ చిత్రాల మీద తెలుగువే మెరుగు

లండన్‌లో ఇటీవల జరిగిన బ్రిటిష్ ఫిలిం సొసైటీ సమావేశంలో మిస్ మారీ సెటన్ భారతీయ చలనచిత్రాల గురించి ఉపన్యసించింది. గతసంవత్సరారంభంలో ఈమె మనదేశంలో పర్యటించి ఇక్కడి చిత్రాలను చూచి, చలన చిత్రకళాకారులతో మాట్లాడి వెళ్ళడం విదితమే.

విఠల్ ప్రొడక్షన్స్‌వారి “వద్దంటే పెళ్ళి” లో గిరిజ

'పాతాళభైరవి' చిత్రం విడుదలై బ్రహ్మాండంగా నడుస్తున్నది అప్పటికి యన్ టి రామారావుకు నాగేశ్వరరావు కొచ్చినంత పేరు రాలేదు. జానపద చిత్రాల నాయకుడుగా నాగేశ్వరరావు బాగా ఖ్యాతిలో వున్నాడు 'పాతాళభైరవి' చిత్రం చూసి—ఇద్దరు పల్లెటూరి వాళ్ళు థియేటరు బయటికొచ్చారు.

"ఆ మొసలితో పోరాటం వుంది చూశా-అబ్బ! చాలాసేపు పోట్లాడాడు!" అన్నాడు ఒకడు

రెండోవాడు ఇలా అన్నాడు—"ఆఁ అది యన్ టి. రామారావు కాబట్టి అంతసేపూ పోట్లాడాడు. అదే నాగేశ్వరరావయితేనా—చిటికెలో చంపేసి వుండును!" (రేవతి)

ఆమె మన దేశంలో పర్యటిస్తున్నపుడే, ఒక సంగతి నిష్కర్షగా చెప్పింది భారతీయ చలనచిత్రాలలో హాలీవుడ్ ప్రభావం కొట్టొచ్చినట్టు కనబడుతున్నదని, ఇది తగదని ఈ దేశపు స్వభావానికి ఆచారసంప్రదాయాలకూ, సంస్కృతికీ వాతావరణానికీ పొసగే పద్ధతిన వాటికి అనుగుణమైన విధాన చలనచిత్రాలు నిర్మించడం అవసరమనీ ఆమె తన అభిప్రాయాన్ని స్పష్టపరచింది అదే విషయాన్ని లండన్ వెళ్ళాక కూడా చెప్పడం జరిగింది.

మిస్ సెటన్ చలనచిత్ర కళ మంచి చెడ్డలు సాంకేతిక జ్ఞానకోశాలు, కుశీ ఎషములు గట్టిగా తెలుసుకొన్న వ్యక్తి. తెలుసుకొన్నవారు తీసే పద్ధతిలో, స్థాయిలో డాక్యుమెంటరీలుతీసి చూపింది మనదేశం వచ్చినపుడు, మొక్కు తీర్చుకున్నట్టు “జోహారులు” అర్పించి, వెళ్ళిపోకుండా, సాధ్యమైనంతవరకూ సంగతి సందర్భాలు పరిశీలించి, నిష్కర్షగా తన అభిప్రాయాలు తెలిపింది.

మన పరిశ్రమలోని వారంతా ఆమె మాటలువిని హర్షం వెలిబుచ్చారు.

మొన్న లండన్‌లో (90 నిముషాలు) ప్రసంగించినపుడు ఆమె, నేటి భారతీయ చలనచిత్రకళ స్థితినీ, గతినీ సోదాహరణంగా వివరించింది. హాలీవుడ్ అడుగుజాడల్లో మనం నడుస్తున్న వైనాన్ని పునరుద్ఘాటించింది.

“నియోరియలిజం” తిరస్కరించి, నేటి ధోరణి గురించి ప్రస్తావిస్తూ, విటోరియా

కళాకారులకు విద్యార్థుల సన్మానం

"రోజులు మారె,
మా రాజులు మీరె"

చెన్నపురి ఆంధ్ర విద్యార్థి విజ్ఞాన సమితి వారు ఫిబ్రవరి 8 సాయంత్రం మద్రాస్ గోఖలేహాల్‌లో ఏడుగురు కళాకారులను సన్మానించారు ఈ సమితి వార్షికోత్సవ సందర్భాన జరిగిన ఈసభకు శ్రీ నిడుదవోలు వెంకటరావు అధ్యక్షత వహించారు కుమారి స్వర్ణ స్వాగతం చెప్పింది.

సన్మానితులు శ్రీయుతులు రాయప్రోలు సుబ్బారావు చిత్రకారుడు హెచ్ వి రామగోపాల్, చలనచిత్రకారులు బి. ఎన్. రెడ్డి, ఎస్. వి. రంగారావు శ్రీమతి కొమ్మారెడ్డి సావిత్రి

హాజరైన వారి సంఖ్య దృష్ట్యా ఈ సభ "బాక్సాఫీస్ హిట్" హాలు కిటకిటలాడి పోయింది. .

నిర్వహణ విధానాలదృష్ట్యా ఇది నిండుగా సలక్షణంగా హుందాగా జరిగిన సభ విద్యార్థుల సభల మీద ఉండే ప్రవాదాలధాయలు ఇక్కడ పడలేదు. అలా ఆర్భాటి లవలేశం లేకపోయినా, సభఅంతటా అందం, ఆనందం వెల్లివిరిశాయి. సభ ఆరంభంలో వేదికమీద గులాబీరేకలు కురిశాయి.

"గులాబీపువ్వులూ, తెలుపురంగూ నాకు చాలా యిష్టం" అంది నటి సావిత్రి కెమెరా ఫ్లాష్‌అంత కాంతివంతంగా తెల్లగా

"తోటివారి కృషి
తోటే సత్ఫలితం"

నవ్వుతూ. "మీ అభిమానం, నాకళా యీ గులాబీపూలలా స్వచ్ఛంగా ఉంటాయని ఆశిస్తున్నాను" అన్నదామె సన్మాన పత్రం అందుకొంటూ.

"నేనుతీసిన చిత్రంచూచి సంతోషించి బాగున్నదని మీరు మెచ్చుకొన్నప్పుడు, మీ మెప్పులు, మీరుచేసే యీ సన్మానాలు నా ఒక్కడికే చెందవు చిత్రనిర్మాణంలో పాల్గొన్న మిగత కళాకారులందరూ ఇందులో భాగస్వాములు. వారికి కృతజ్ఞత తెలుపుతూ నేనీ సన్మానం అందుకొంటున్నాను" అన్నారు దర్శకుడు బి. యన్. రెడ్డి

"రాజులు పాలించే రోజులు గతించాయి. నేడు మీరే మా రాజులు కళలను ఆదరించి పోషించవలసినది మీరే" అన్నారు నటుడు యస్ వి రంగారావు

సన్మానం అనంతరం మద్రాసు సోదరీమణులు లలిత, రంజని నృత్యాలు చేశారు. ప్లేబాక్ గాయని రాణి గానసభ చేసింది. త్యాగరాయ కళాశాల విద్యార్థులు ఒక నాటకం వేశారు. లయోలా కళాశాల విద్యార్థులు సి కృష్ణమూర్తి, రాడ్రీగస్‌లు హిందీచిత్రంలోని హాలివుడ్ డాన్సు ఒకటి 'షో'గా చేశారు కార్యదర్శి రాజశేఖరరెడ్డి వందన సమర్పణ చేశారు ★

"ప్రోత్సాహం, కళా
ఇలా గులాబీరేకలా.."

డిసీకా తీసిన ఇటాలియన్‌చిత్రం "బైసికిల్ థీఫ్" (1951) చూశాకనే భారతదేశంలో ఈ పద్ధతి చిత్రణ ప్రారంభమైనదని ఆమె అన్నారు.

నిజానికి, ఈ పద్ధతి చిత్రం మన దేశీయులు పూర్తిగా అనుకరించినది కాదు దీనికిలా ఒక "ఇజం" తగిలించి పేరుపెట్టడం జరుగక పోయినా ఈపద్ధతిలో చిత్రాలు తీసినవారు లేకపోలేదు. ఎటొచ్చి 1951 లో ఇక్కడ చలనచిత్రోత్సవం జరిగినప్పుడు వచ్చిన అనేక చిత్రాలను చూచిన మీదట కొన్నికొన్ని అనుకరించడం జరిగింది, యాక్ వారిసూ లాంటి చిత్రాలు కొన్ని ఎంతచిన్నవైన- మూలేసి పాడుగుపాటి భారతీయ చిత్రాలకు ఎంచక్కాగా పని కొచ్చాయి. ఈ విధంగా, మారీ సెటన్ ప్రవచనంలో సగం సభకు (అవిడచూచిన చిత్రాలమేరకు), మిగతాది కదన్నం అనిపిస్తుంది.

ఇక, "సర్వాంగ" సుందరంగా, నవరస భరితంగా తయారయే మన చిత్రాల తరహాను కూడా ఆమె విమర్శించింది. చలన చిత్రకళ దృష్ట్యా, ఒకచిత్రంలో పొసగని విధంగా పాటలూ నృత్యాలూ చూపిస్తున్నారని ఆమె అన్నది.

వివిధ ప్రాంతాల చిత్రాల తీరుతెన్నులు ప్రస్తావించి, హిందీ చిత్రాల కన్న తెలుగు తమిళ చిత్రాలు మెరుగని, మిస్ సెటన్ అన్నది

ఈ సందర్భంలో ఒక విషయం, చర్వితచర్వణం అయినా, చెప్పకోవలసి ఉంది ఆవిడ పేర్కొన్నట్లాయి, చలన చిత్రకళకి సంబధించినదే తప్ప, కథది కాదు; కళాంశ గురించే తప్ప కథాంశ సారస్వతంలో దానికి గలస్థానం గురించినది కాదు. ★

సినిమావార్తలు

శ్రీ శారదా ప్రొడక్షన్స్ వారి తొలిచిత్రం "జయభేరి"కి, ఫిబ్రవరి తొలివారంలో ప్రారంభోత్సవం జరిగింది. శ్రీ శాస్త్రి శర్మారావు రేవతీ స్టుడియోలో కెమెరా స్విచ్ 'ఆన్' చేశారు.

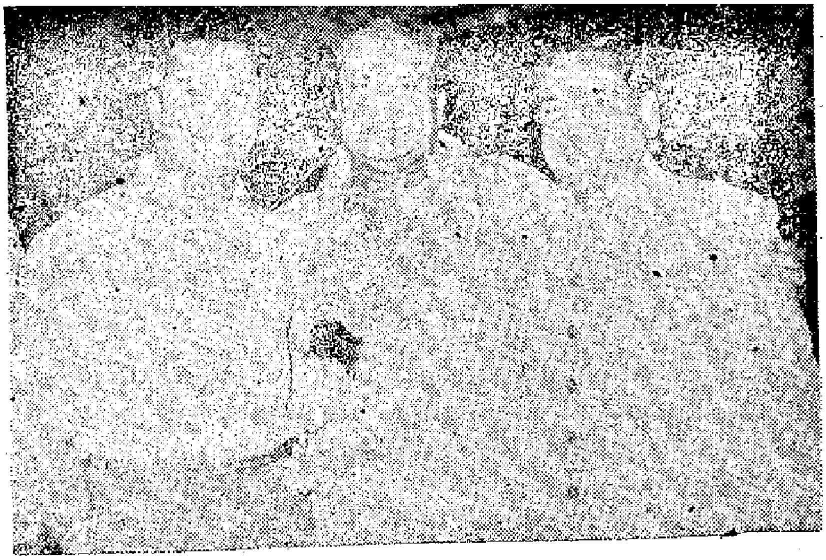
శ్రీ పి. పుల్లయ్య దర్శకత్వాన తయారు కానున్న ఈ చిత్రంలో అంజలి, నాగేశ్వరరావు, రేలంగి, నాగయ్య, గుమ్మడి, రమణారెడ్డి, చదలవాడ మొదలగువారు పాల్గొంటున్నారు.

ఈ చిత్రాన్ని తెలుగు, తమిళ భాషలలో తీస్తారు.

తెలుగు చిత్రానికి మాటలు ఆత్రేయ, పాటలు మల్లాది రామకృష్ణశాస్త్రి, కొసరాజు వ్రాస్తున్నారు. సంగీతదర్శకుడు పెండ్యాల నాగేశ్వరరావు, ఛాయాగ్రహణం పి. ఎల్. రాయ్, కళాదర్శకులు ఎస్. కృష్ణారావు, సుబ్బారావు.

* * *

దీనికి రెండురోజులక్రితం సంగీతా ప్రొడక్షన్సువారి తొలిచిత్రానికి ప్రారంభోత్సవం జరిగింది. సావిత్రి, రామారావు, రేలంగి, పాల్గొంటున్న ఈ చిత్రానికి వేదాంతం రాఘవయ్య దర్శకుడు. కథ, మాటలూ సదాశివబ్రహ్మం, పాటలు మల్లాది రామకృష్ణశాస్త్రి వ్రాస్తున్నారు. సంగీతదర్శకుడు ప్రకాశరావు.

సంగీతా ప్రొడక్షన్స్ వారి తొలిచిత్రాని కిటీవల ప్రారంభోత్సవం జరిగింది.

జనవరి 25న మీరు రెండుపాటలు రికార్డు చేశారు. లీల, సరోజిని, సుందరమ్మ, సత్యవతి ఆ పాటలు పాడారు.

* * *

విఠల్ ప్రొడక్షన్సువారి చిత్రం "పదండి పెళ్ళి" వాహినీలో శ్రీ విఠలాచార్య దర్శకత్వాన చురుకుగా తయారవుతోంది. ఇప్పటికి ఎనిమిదిరీళ్ళ వరకూ పూర్తి అయింది.

కృష్ణకుమారి, గిరిజ, రమాదేవి, చలం, అమరనాథ్, రమణారెడ్డి, సి. ఎస్. ఆర్, శేకేటి, బాలకృష్ణ ఇందులో నటిస్తున్నారు. రచన: జి. కృష్ణమూర్తి. సంగీత దర్శకత్వం రాజన్, నాగేంద్రన్. నృత్య దర్శకుడు తంగప్ప.

* * *

సాధనావారి కొత్తచిత్రం "సంకల్పం" కూడా వాహినీలోనే తయారవుతోంది. మొన్న, రాజసులోచన, మరి 12 మంది యువతులు పాల్గొన్న నృత్య సన్నివేశాన్ని డైరెక్టర్ ఎల్. వి. ప్రసాద్ పర్యవేక్షణ క్రింద చిత్రించారు. నృత్య దర్శకుడు వేణుగోపాలస్వామి.

రామారావు, కుసుమకుమారి, రేలంగి, రాజసులోచన, రమణారెడ్డి, ఆర్. నాగేశ్వరరావు, చదలవాడ, సూర్యకాంతం ప్రభృతులు పాల్గొంటున్న యీ చిత్రానికి రంగనాథదాస్ దర్శకత్వంనిర్వహిస్తున్నారు.

మాటలు పినిశెట్టి శ్రీరామమూర్తి, పాటలు అనిసెట్టి సుబ్బారావు వ్రాస్తున్నారు. సంగీత దర్శకుడు సుసర్ల దక్షిణామూర్తి. ఛాయాగ్రహణం-ప్రసాద్; కళ: టి. వి. యస్. శర్మ.

* * *

అగ్రశ్రేణి తారాగణంతో పెద్దఎత్తున విజయావారు నిర్మిస్తున్న 'మాయా బజార్' చిత్రం షూటింగ్ పూర్తి అయినట్లే. చిన్న చిన్న ఖాళీలు భర్తీచేసి, తుదిమెరుగులు దిద్దడమే తరువాయి. ఈ చిత్రాన్ని విజయ సంస్థ ఉగాదికానుకగా సమర్పించడం జరుగవచ్చు. ★

బొంబాయి గుర్రప్పందాలలో గెలిచిన హాస్య నటుడు ఆగాను, అతని భార్యను అభినందిస్తున్న మోతీలాల్.

బొంబాయి సినిమా లేఖ

వర్తమాన భారతదేశ స్వరూప స్వభావాలను ఆకట్టకొని, భారతప్రజలు సాగిస్తున్న కృషిని, సాధిస్తున్న ఫలితాలనూ ఆకళించుకొని, సోవియట్ చలనచిత్రకారులు నిర్మించిన డాక్యుమెంటరీ చిత్రాన్ని, సోవియట్ రాయబారి శ్రీ మెన్షికోవ్ మొన్న ఢిల్లీలోని అధికార అనధికార ప్రముఖులకు చూపించారు. అనంతరం ఈ చిత్రం ప్రతి నొకదానిని ప్రధాని నెహ్రూకు కానుకగా సమర్పించారు.

"భారత దేశాన నవోదయం" పేరిట రూపొందిన ఈ చిత్రానికి ప్రసిద్ధ సోవియట్ దర్శకుడు శ్రీ రోమన్ కార్మెన్, చిరకాలం మనదేశంలో ఉన్న ఒక సోవియట్ పత్రికా రచయిత శ్రీ అకెష్టావ్ కలసి స్క్రిప్టు వ్రాశారు.

ప్రకృతి రామణీయకాన్ని, ప్రజల జీవిత విధానాలనూ, విద్యాలలిత కళలు మొదలైన వాటిలో, ఆర్థికాది రంగాలలో జరుగుతున్న కృషిని ఇందులో పొందు పరచారు.

"ఇంత చిన్న చిత్రంలో, ఇంతటి పెద్ద దేశాన్ని, గొప్పజాతినీ, దానికి గర్వకారణమైన అనేక గొప్ప విషయాలను వారి సదాచార సత్సంప్రదాయ సారాన్ని, మహాపురుషులను, వారి సందేశాలనూ, మనోహర

మిత్ర ర్యావారి "సారంగధర" లో మన్నె యువభట్టారకుడుగా మిక్కిలినేని.

సారథీ ఫిలిమ్సువారి "పెద్దరికాలు" చిత్రంలో హేమలత, డా॥ గోవిందరాజుల సుబ్బారావు, అంజలి, గిరిజ.

శర్వాణి పిక్చర్సువారి "అక్క-చెల్లెళ్లు" చిత్రంలో అమర్‌నాథ్, కపిల సుబ్బారావు, పెరుమాళ్లు, మద్దూరి సుబ్బారావు, సి ... ం. కుమారి రాజేశ్వరి.

బొంబాయి సినిమా లేఖ

ప్రకృతి దృశ్యాలను పొందుపరచడమన్నది ఒక పెద్దసమస్య అయింది అయినా, ఇప్పటికి జరిగిన ఈ తొలియత్నం కళాసంస్కృతీ రంగాలలో ఉభయ దేశాల ప్రజలూ ముందు ఇతోధికంగా సహకరించి పని చేయడానికి దోహదకారి కాగలదని నమ్ముతున్నాము" అని కార్మెన్ అన్నారు

ఈ సమస్య లిలా ఉండగా, అరణ్యాలనూ, వన్యమృగాలనూ చిత్రించడం ఒక పెద్దపని. ఒక కోరడవిని చిత్రించడంకోసం కిసిలెవ్ అనే కామెరామన్ ప్రాణాలకు తెగించి, ప్రయత్నించి సాధించాడు. అతను ఎక్కిన ఏనుగును హఠాత్తుగా ఒక ఖడ్గమృగం అటకాయించింది దాన్ని విధాయించుకొని, ఒడుపుగా తప్పించుకొని ఆ ఖడ్గమృగాన్ని దాని ఉనికిపట్టునీ సెల్యులాయిడ్ మీదకు ఎక్కించడానికి కిసెలెవ్ వారంరోజులు కృషిచేశాడు

మొత్తంమీద, ఈ చిత్రానికి కావలసిన వివిధదృశ్యాలను షూట్ చేయడంకోసం, ఇక్కడకు వచ్చిన సోవియట్ ఛాయాగ్రాహకులు నాలుగు నెలలుగా పోయి, తమతో [illegible] మొత్తం 6 నెలలు పనిచేశారని దర్శకుడు కార్మెన్ చెప్పారు

ఈ చిత్రాన్ని నేడో రేపో సోవియట్ రష్యాలో విడుదల చేస్తున్నారు కొన్నాళ్ళ తరువాత మన దేశంలో ప్రదర్శిస్తారు

* * *

ప్రసిద్ధ ఇటాలియన్ దర్శకుడు రాబర్టో రాసెలినీ, మన దేశంలో ఒక చిత్రం నిర్మించ నిశ్చయించారు. చిత్రం పేరు "ఇండియా 57".

"ఠాగూరు, మహాత్మాగాంధీవంటి మహనీయులు జనించిన ఈ దేశాన్ని సందర్శించాలని బాల్యంనుండి నేను ఆశిస్తూ వచ్చాను." అన్నారు రాసెలినీ ఈ విషయం చెబుతూ

తలపెట్టిన ఈ చిత్రాన్ని, ఒక స్టుడియోలో కాక దేశంలోని వివిధ ప్రాంతాలలో షూట్ చేయాలని ఆయన సంకల్పించారు మొన్నీ మధ్యనే, ఈయన ప్రధాని నెహ్రూ అతిథిగా "శాంతినికేతన" స్నాతకోత్సవాన్ని చూశారు. ఆ విద్యాలయం, అక్కడి పద్ధతులూ తనను ముగ్ధుణ్ణి చేశాయన్నారు

* * *

1957 సంవత్సరానికి (జనవరి నుండి జూన్ వరకూ) [illegible] విధానం [illegible] ప్రభుత్వం జారీచేసిన జాబితా చూసి చలన చిత్రం పరిశ్రమలోవారు ఆందోళన చెందుతున్నారు ప్రభుత్వం ఈసారి ఈ పరిశ్రమకు కావలసిన సరుకుల, కోటాలన్నీ తగ్గించివేసింది.

"ఒక్క 'స్టుడియోలాంప్'ల కోటా చూస్తే, మా అవస్థ తెలుస్తుంది" అన్నాడొక ప్రముఖ స్టుడియో అధిపతి ఈసారి వీటి కోటా, గతసంవత్సరం అనుమతించిన వాటిలో సరిగ్గా నాలుగోవంతు ఉందని ఆయన చెప్పారు

అలాగే, ఇతర స్టుడియో పరికరాలు, సినిమా ప్రొజెక్టర్లూ మొదలైనవాటి దిగుమతులను సగానికిసగం తగ్గించివేశారు

ఇటు పరిశ్రమ చూస్తే, ఇప్పుడే బాగా పుంజుకుంటోంది గత సంవత్సరం చిత్రాలు బాగా నడిచి చాలాడబ్బు రావడంతో, ఈ నాడు, ఎన్నడూ లేనన్ని చిత్రాల నిర్మాణం సాగుతోంది స్థితిగతుల ధోరణి మరింత ప్రోత్సాహకరంగా వుంది.

హఠాత్తుగా, ఈ దిగుమతికోటాలు ఇలా తగ్గిపోవడంతో నిర్మాతలు, స్టుడియో అధిపతులు కలత చెందుతున్నారు ★

(ఆంధ్ర వారపత్రిక బొంబాయి విలేఖరి)

'విపరీత గురుభక్తి'

విశ్వంభరాచార్యులు, పేము కుర్చీలో కూర్చుని, కల్యాణి రాగాన్ని మెల్లగా మెత్తగా తనలో తాను ఆలాపిస్తున్నారు సాయంసమయాకాశంలోకి సాలోచనగా చూస్తూ

'ఇంకా' అన్నాడు కొంచెం అవతలగా ఇంకో కుర్చీలో కూర్చుని తలవంచుకుని పత్రిక చూస్తున్న శిష్యుడు కాశీ

గురువర్యులు, గురుతరోత్సాహంతో రాగాలాపన కొనసాగించారు. దానికి కారణం ఆకాశ వీధిలో విహరిస్తున్న విహంగం ఉపశ్రుతి వేయడమే కావచ్చు, పిల్ల తెమ్మెరలు మెల్లిమెల్లిగా ఉపచర్య చేస్తూ ఉండడమే కావచ్చు, లేదా శిష్యుడు 'ఇంకా' అని మరోసారి అనడమే కావచ్చు

మొత్తానికి రాగాలాపన తాపీగా సాగుతూనే ఉంది

శిష్యగుం తలవంచుకునే ''ఇంకా'' అనీ 'ఇంకొంచెం అనీ అంటున్న వాడల్లా హఠాత్తుగా 'ఇంకచాలు' అన్నాడు

కొంచెం దూరాన, తలవంచుకుని కూర్చుని ఇసుక మీద వేలితో బొమ్మలు వేస్తుకుంటున్న మరో శిష్యుడు, ఈ ఆజ్ఞ విని ఉలిక్కిపడి చూసి, ఏహో అనుకుని స్థిమితపడ్డాడు ఉత్తరార్థ క్షణాన

అలా ఆజ్ఞ వేసిన శిష్యుడిపేరు కాశీ. అతగాడి అసలుపేరు ఎ నాగేశ్వరరావు. అతడింతసేపూ 'ఇంకా' 'ఇంకా' అంటున్నది గురువుగారి పాటగురించి కాదు, 'ఇంక చాలు' అన్న ముక్క అంతకన్నా కాదు

ఆర్ట్ డైరెక్టర్ కృష్ణమూర్తి, కాశీ(నాగేశ్వరరావు) చెవులకు కుండలాలు అలంకరిస్తున్నాడు అవి బిగిస్తున్నపుడు, కాశీ ఇంకా ఇంకా అన్నాడు చాలనుకోగానే చాలన్నాడు

విశ్వంభరుడివేషం వేసుకున్న నాగయ్యగారు, ఉన్నంతలో ఈ చిన్న తమాషా చేసిన కాశీవంక చూసి, మందహాసం చేసి, తిరిగి వినీలాకాశంలోకి దృష్టి సారించారు

రావచ్చునని పిలుపొచ్చింది స్టుడియో లోపల్నించి కెమెరామన్ పి ఎల్ రాయ్ లైటింగు యేర్పాట్లు చేసుకున్నారు.

“గురువుగారూ లోపలికి పదండి,” అన్నాడు కాశీ

ఈ కాశీ, అక్కడున్న మరి పదిమంది శిష్యులూ, విశ్వంభరుడివద్ద విద్యనభ్యసిస్తూ, అక్కడే నివసిస్తున్నారు అది సరస్వతీ మందిరం

గురుశిష్యులు ప్రార్థనచేశారు అనంతరం గురువు నెమ్మదిగా పూజామందిరం సోపానాలు దిగివచ్చి మందిర మధ్యనవున్న ఆసనంపై ఉపవిష్టుడయ్యారు అయనకు అభిముఖంగా కాశీ, ప్రభృతి శిష్యులు ఆసీనులయ్యారు

“సెటప్” సంతృప్తికరంగా ఉన్నదో లేదో చూచుకుని, రెండు రిహార్సల్స్ చేయించిన మీదట దర్శకుడు పి పుల్లయ్య ఉపక్రమించబోయారు

“ఏమండీ మరి నేను గురువుగారు పూర్తిగా కూర్చునేదాకా ఓ పక్క నిలబడి, తరవాత కూర్చుంటే బాగుంటుందికదూ,” అన్నాడు కాశీ

“ఎంతమాట అద్భుతంగా ఉంటుంది అలాగే చెయ్యి అసలదే పద్ధతి అందులోను నువ్వు ప్రియశిష్యుడివికదా మిగతా శిష్యులు ఇలా కూచున్నారేమంటారు” అన్నా-పుల్లయ్యగారు నవ్వుతూ

పూర్వీకులెవరేనా ఆ క్షణాన అక్కడ ఉంటే “హా రా ఏమి గురుభక్తి హేమి గురుభక్తి” అని ముక్కుమీద వేలేసుకునేవారే.

అలాకాక, కొంటెశిష్యుడు కాశీ చెప్పిన తెరవాయిమాటలు వింటే మరీ ఇదైపోయి “హారా కలి కలికాలం” అనుకునేవారు.

“గురుభక్తికన్న ఇంకోవిషయం ముఖ్యమైనదొకటుంది మాశారూ అన్నాడు నాగేశ్వరరావు, గురువుగారిమీద పడిన తననీడని తర్జనితో చూపించి నవ్వుతూ

ఎందుకంటే, అతడు నిలబడ్డచోటుకు వారగాఉన్న ఒక లైటువల్ల, గురువుగారిమీద కాశీనీడ పడుతోంది

అంచేత కొంచెం ఎక్కువ గురుభక్తి చూపించి, వినయభావంతో ఒకప్రక్కగా నిలచి, ఆయన కూర్చున్నాక, తన నిర్ణీత స్థలంలో కూర్చుంటే, ఉభయత్రా అఖండంగా ఉంటుంది

ఇదీ ప్రియశిష్యుడు కాశీ ప్రపంచించిన “విపరీతభక్తి” పరాయణత్వతత్త్వం

శ్రీ శారదాపిలింస్ వారి తొలిచిత్రం “జయభేరి” తొలిరోజు షూటింగ్ ఇలాటి కులాసా క్షణాలతో కలిసి సాగింది ★

ఇటీవల విడుదలైన “ఖైదీ” చిత్రంలో పద్మిని, సురేష్.

★ ప్రమోషన్ ★

(16-వ పేజీ తరువాయి)

ఈ ఉత్తరాన్ని చూసీ చూడ్డంతో సత్యంముఖంలో నెత్తురు చుక్క లేకుండా ఎందుకయిందో చంద్రానికి అంతుపట్టలేదు. బహుశా ఈ వ్రాత ఎవరిదో గుర్తుపట్టి, ఏకారణంవల్లనో ఆవిషయాన్ని దాచ ప్రయత్నిస్తున్నాడు. భలే ప్రభుత్వోద్యోగులు. నిన్నరాత్రి లచ్చన్న ఏదో దాస్తున్నాడని గ్రహించినపుడు తనకి అంత ఆశ్చర్యం కలగలేదు. కాని సబిన్‌స్పెక్టరే దాచడమా?

హఠాత్తుగా అన్నపూర్ణ వైపు తిరిగి 'నిన్న పొద్దున్న లచ్చన్న ఇంట్లో వున్నాడా?' అన్నాడు.

'లేడు బాబూ. పదింటికి తిరిగొచ్చాడు. కాఫీతాగి వెళ్ళాడు ఏడింటికి' అందామె.

'అప్పుడెలా ఉన్నాడు'

'మామూలుకంటె బాగా హుషారుగా ఉన్నాడు. ఉత్సాహంతో సర్దాగా మాట్లాడాడు.'

చంద్రం ఫకాలున నవ్వాడు. 'అతని చేతిరాతవున్న కాయితాలు ఏవైనా ఉంటే ఇవ్వండి' అన్నాడు అమితోత్సాహంతో.

అన్నపూర్ణ యింటి జమాఖర్చుల పుస్తకం బీరువాలోంచి తీసింది.

చంద్రం దాన్ని చటుక్కున తెరచి కసు కాగితాలు ముడిచి ఆ రెండువ్రాతలనీ పోల్చి చూచి, నిరాశగా దాన్ని జారవిడిచి, నిట్టూర్చి అన్నాడు. 'ఈవుత్తరం: లచ్చన్నది కాదు. అరుమాలు కూడా కాదు.'

కుర్చీలలో కూలబడి యిద్దరూ ఆలోచించసారంభించారు. సత్యం సాధ్యమైనంత మామూలుగా ఉండడానికి ప్రయత్నిస్తున్నాడు. చంద్రం సత్యాన్ని అర్థంచేసుకోవడానికి తంటాలు పడుతున్నాడు. ఈ విషయంలో అతనేదో దాస్తున్నాడన్న సంగతి రూఢిగా నిశ్చయపర్చుకున్నాడు చంద్రం. ఏవిటి దాస్తున్నాడన్న మాటలా వుంచి ఎందుకుదాస్తున్నాడని తర్కించుకోసాగాడు. హంతకుడివలన భయమా? ఛా. ధైర్యశాలియైన తనమిత్రుడిగూర్చి అటువంటి ఊహ వచ్చిందేవిటి? కాదు. భయంకాదు. మరేమిటి?

'భోంచేసి రెండింటికివద్దాం రాచంద్రం, పోదాంపద' అన్నాడు సత్యం లేస్తూ.

'పద' అని చంద్రంకూడా లేచాడు.

దారిలో ఆచీటీని సత్యానికిచ్చివేస్తూ, నీ ధర్మాన్ని నువ్వు నెరవేర్చడంలో ఎవరి, లేక దేనిభయాన్ని నీమనసులోకి రానీకు సత్యం. ప్రమోషనూ వస్తుంది; నీవల్ల ప్రజకి న్యాయమూ జరుగుతుంది; ప్రభుత్వానికి విశ్వాసపాత్రమైన సేవా లభిస్తుంది. వెనుదీయకు' అన్నాడు ఇంగ్లీషులో చంద్రం.

మౌనంగా తలవంచుకు గదిచేరాడు సత్యం. తలనొప్పిమాత్రలు వేసుకున్నాడు; కణతలకి అమృతాంజనం పూసుకున్నాడు; నిట్టూర్పులతో భోజనంమాటకూడా మరిచి మంచంమీద పడుకున్నాడు. ఒకసారి అతని నోటినుంచి 'ఛీ! సంఘంలో సత్ప్రవర్తన; చాటుగా నీచపుబ్రతుకు. వెధవమనుష్యులు! పాడులోకం!!'

అతని మనసులో రెండు విరుద్ధశక్తులు ఒకదానితోఒకటి యుద్ధం చేస్తున్నాయ్.

* * *

'అలావున్నారేం?' అంది సుశీల గదిలోకి వస్తూనే. సుశీల సోమనాథంగారి చెల్లెలు. ఈవూరొచ్చిన క్రొత్తలో సత్యం వారింట్లోనే బసచెయ్యడంవల్ల వీరిద్దరికీ మంచి పరిచయం కలిగింది. వేరే వచ్చిన తరువాత రోజూ సుశీల సత్యంగదికి వచ్చి చక్కగా సర్దిపోతూంటుంది. ఇప్పుడూ అదేపనిమీద- 'అదేవంకమీద'—వచ్చింది.

సత్యం బదులు పలకలేదు.

'తలనొప్పా?'

'ఊఁ' అన్నాడు సత్యం అటుతిరిగి పడుకునే.

'రాత్రి హరికథకి వచ్చారా?' అంది టేబుల్‌మీది పుస్తకాలు సర్దుతూ.

'ఉహుఁ'

"ఏంబాగా చెప్పాడనుకున్నారు! పిట్టకథలు చక్కగా చెప్పాడులెండి. ప్రస్తుతం ఒక్క గవర్నమెంటు ఉద్యోగికూడా తన డ్యూటీ సరిగా చెయ్యలేడుట. ఒకసారిట అమ్మా, ఒక ఖూనీకోరు ఖూనీచేసి సైకిలెక్కి పారిపోయాడుట. గంటతర్వాత ఆ సంగతి తెలిసి ఓ సబినస్పెక్టరుగారేమో కారు వేసుకుని బయలుదేరారట. 'రంయ్' మని పోనిచ్చారు. సరిగ్గా ఇంక పదిగజాలలో హంతకుణ్ణి దాటేస్తుందిట ఈయనగారి కారు. ఇంతలో నేమో అటునుంచి ఓ మాంఛి సినీమానటి వస్తోందిట కారుమీద. 'అలో' అందిట ఈయన్ని చూసి కారు ఆపేస్తూ. అపళంగానమ్మా ఇనస్పెక్టరుగారి కళ్లు కాస్త జిగేలుమన్నాయిట. ఇంకేముంది. కారాపి 'అలో' అని ఈయనగూడా అన్నారుట. అవిడేమో ఈయన చెయ్యిపట్టుకుందిట - దానిపేరు షేకండనో ఏదో అన్నారులెండి. ఈలోపున పిట్ట కాస్తా ఎగిరిపోయిందిట. పాపం ఆయన 'అలో లక్షణా! అనుకుంటూ ఇల్లు చేరుకున్నారుట!......'

'ఊఁనీ పనయిందా? 'అన్నాడు సత్యం కోపాన్నణుచుకుంటూ విసుగ్గా.

'ఆఁ' అంది సుశీల చిన్నబుచ్చుకుంటూ.

సుశీల కింకా అసలు ఊళ్ళో హత్యలు జరిగినట్టే తెలీదన్న సంగతి తెలిస్తే సత్యానికి అంతకోపం వచ్చేదిగాదు.

సత్యం సుశీలని గాఢంగా ప్రేమించాడు. ఆ ప్రేమే లేకపోతే ఇవాళ యిన్ని మనోవ్యథలకు గురి అయ్యేవాడు కాదు.

చివరకు ఒక దృఢనిశ్చయానికి వచ్చి లేచాడు.

* * *

సత్యం, చంద్రం కలిసి యిద్దరు పోలీసులతోసహా లచ్చన్న యింటికి వెళ్ళారు. పోలీ

...లు బయటనుంచుస్తున్నారు. సావిట్లో అన్నపూర్ణని ఓదారుస్తూ సోమనాథంగారు కనిపించారు.

వీరిని చూడగానే 'ఏమండోయ్? ఏం పట్టేశారా?' అన్నాడాయన.

'ఇంకా ఏమీ తేలలేదండి'

ఇద్దరూ వచ్చి చెరో కుర్చీలో కూర్చోగానే అన్నపూర్ణ లోపలికి వెళ్ళింది. అంత దుఃఖంలోనూ అతిథి మర్యాదకోసం మూడు వెండి గ్లాసులతో కాఫీ తెచ్చిపెట్టింది.

ముగ్గురూ ఎత్తారు గ్లాసులు. సోమనాథంగారు ఒకగుక్క త్రాగి వేడిగా ఉందని క్రిందపెట్టారు. వెంటనే సత్యం చప్పట్లు కొట్టడం, ఇద్దరు పోలీసులూ వచ్చి అయన రెక్కలువిరిచి పట్టుగోడం, ఒక్కసారిగా జరిగాయ్.

“ఆరి ఖుండాకొడకా పట్టేశావ్?” చంద్రం ఆయన గ్లాసులోని కాఫీ పారబోసి. గ్లాసుని సొరుగులో పెట్టాడు.

అన్నపూర్ణ ఒక్కసారిగా నిర్ఘాంతపోయి చేష్టలుదక్కి ఉంది.

'సుశీల నీ చెల్లెలు కాకపోతే పొద్దున్నే ఇది జరిగేది' అన్నాడు సత్యం నిలబడుతూ.

'హుఁ చావంటే భయపడే పిరికిపంద ననుకున్నావ్ కాబోలు. గౌరవం నిలబెట్టుగోడం కోసం ప్రాణాన్ని తియ్యగలను; ఇయ్యగలను. నిన్న తొమ్మిదిన్నరకి ఆ తోటలో ఆ సావిత్రిముండా, ఈ లచ్చన్నా గడ్డికుప్ప కార గుస గుస లాడుతున్నారు గుసగుసలు. సాయంత్రం నాలుగున్నరకి నా చీటీ వాడికి తెచ్చియిస్తుందిట. నన్ను బెదిరించి డబ్బు గుంజితే ఇద్దరూ లేచిపోదామనుకున్నారు. అంత చవట ననుకున్నారు. నాలుగున్నరలోపున ఆ ముండ పని పట్టించేశాను. చీటీ చేజిక్కించుకోకముందే ఈ లచ్చన్నగాడటొచ్చాడు. వాడికి భూమ్మీద గింజలేవింక. అంతే. ఎనిమిదిన్నరకి పెరట్లోంచి వచ్చి వీడిని ఆముండదగ్గరకి పంపించాను. ఇల్లంతా వెతికి పోయాను. అప్పట్నుంచి మీ కోసకో, మీతో కలిసో, తిరుగుతూనే వచ్చాను-మీపనులు కనిపెడదామని. చావంటే భయంవుంటే ఎప్పుడో మీ కందకుండా పారిపోయేవాణ్ణి ..ఇప్పుడేం చేసుకుంటారో చేసుకోండి మీయిష్టం. నన్నిక్కడే కాల్చెయ్యండి-తయారుగా ఉన్నాను...ఆగ్గా పెందుకయ్యా దాచావ్?'

'ఆకాఫీ ఎవరు త్రాగారో ఋజువు..'

'ఏడిసినట్టుంది నీఋజువు- నే నేతాగాను. కాకపోతే హత్య ఆవిడ కాఫీ అక్కడ పెట్టిన కొద్దిసేపట్లోనే జరిగిందనుకుంటారని నాకు తెలుసు. గడియారం ముందుకుపెట్టి ఆపిందీ నేనే. ఇంకేం కావాలో ఏమువు చెపుతాను.'

'ఈ రుజూలు మీ దేనా?' అన్నాడు చంద్రం గడ్డికుప్పదగ్గర దొరికిన దాన్ని చూపిస్తూ.

'నా పెళ్ళాం లలితమ్మది. అక్కడ పొరపాటున పడిపోయింది. లచ్చన్నని చంపిన తర్వాత వాడిచెప్పులు తీసికెళ్ళి అక్కడుంచాను. రాత్రి తొమ్మిదింటికి'

సోమనాథం అనేకప్రశ్నలకిదేధోరణిలో జవాబు చెప్పాడు. చంద్రం ఊహలన్నీ రైటే అయాయ్.

తర్వాత చంద్రం చెప్పాడు 'హంతకుడవైనప్పటికీ నిన్ను కొన్నివిషయాలలో నేను ప్రశంసించాలి. ఈహత్యలలో చాలా తెలివిగా ప్రవర్తించడం అలావుంచి అతి ధైర్యంతో శిక్షకి భయపడకుండా అందరిలో మామూలుగా సంచరించగలిగే నీవంటివాడిని నేనింతవరకూ చూడలేదు. నీవు చేసినవి రెండే పొరపాట్లు. ఒకటి గడ్డికుప్పలో నీజోగు వదిలికూడా ఈయింటి దొడ్లోంచి వచ్చేటప్పుడు నీఅడుగుజాడలు పడకుండా చూసుకోకపోవడం. దీనివల్ల రెండు హత్యలూ ఒకరే చేశారని తెలిసిపోయింది నాకు. రెండు : హతుడి గదిలో కాగితాలూ పుస్తకాలూ అంతగా కెలికివేయడం. నేను వాటిని చూడగానే సావిత్రికి చదువొచ్చునేమో, ఆమెదగ్గరున్న ఏదో కాగితం కోసం ఈ హత్యలు జరిపాడేమో అన్న సందేహం వచ్చింది......”

* * *

ఇక్కడితో ఈ కథ సరిపెట్టవచ్చు. కాని మా పాఠకులంతా శ్రమతీసుకుని ఆలోచించలేమోనని సంక్షిప్తంగా తేల్చివేస్తాను తక్కిన కథని.

సబిన్స్పెక్టరు సత్యానికి ప్రమోషన్ వచ్చింది. అయితే అది అతనికి దానిమీద ఆశ పోయినతర్వాత వచ్చింది. ఇతనికి హంతకుడు ఫలానా అని తెలియగానే కలిగినది ఆనందంకాదు; సందిగ్ధ పరిస్థితి. సోమనాథాన్ని ఏమిచెయ్యడం? అతన్ని శిక్షించినందువల్ల ప్రమోషన్ రావచ్చు; కాని అంతకంటె వాంఛనీయమైన ప్రియురాలిని కోల్పోతాడు; అతన్ని న్యాయవిరుద్ధంగా రక్షించగల శక్తి తనకి ఉంది. అలాచేస్తే సుశీల పాణిగ్రహణం సులభం. కాని తద్వారా ప్రభుత్వాన్నీ ప్రజలనీ మోసగించిన వాడవుతాడు. ఫలితం తన నైతిక పతన ప్రారంభం.

ఇలాటి పరిస్థితిలో సుశీల వచ్చింది. ఈమె రాకలోని ప్రత్యేకత సుస్పష్టం. మనసు గట్టిపరుచుకున్నాడు సత్యం. మనిషిగా ప్రవర్తించాలనుకున్నాడు.

హంతకుని సతిదుఃఖం మీ ఊహకు వదిలి పెడుతున్నాను.

ఇక, రెండుదెబ్బలు తిన్న వ్యక్తి సుశీల. తండ్రిఎరుగని ఆ పిల్లలోకంలో మగవారి నిద్దరినే ప్రేమించింది: ఒకడు ప్రియుడు సత్యం; రెండోవాడన్న. ఇద్దరికిద్దరూ అమెకి గాకుండా పోయారు. ప్రతిసాయంకాలం ఆడాబామీద నిలబడి ఆమె దూరంగా కనిపించే కొబ్బరి మామిడితోటలూ, క్రొత్త సబిన్స్పెక్టరు వచ్చిన ఆ చిన్న పోలీసుస్టేషనూ, హరిజనవాడలో సావిత్రి యింటి అరుగుమీద చుట్టకాలుస్తూ శూన్యంలోకి చూసే రాములూ, లంకంత లచ్చన్న యింటి ముందర ఇసుకలో ఆడే తండ్రిలేని అజ్ఞానపు పసికందులూ గడచిన గాధని జ్ఞప్తికి తేగా బాధగా నిట్టూరుస్తుంది.

సుశీల కనుకొలకులలో రెండు కన్నీటి బిందువులు తళుక్కున మెరుస్తాయ్. గిరుక్కున తిరిగి క్రిందికి దిగి పరుపుమీద వ్రాలి వెక్కి వెక్కి ఏడుస్తుంది అమాయిక సుశీల ★

స్త్రీలు; వ్యాయామం

(39-వ పేజీ తరువాయి)

మకళనూ, “స్థూలత్వం తగ్గించడానికి అనే వ్యాయామకళనూ అభ్యసించడంవలన ఈ అవాంతరాలు నిరోధించుకోవచ్చు.

పొత్తికడుపు బలానికి

మంచంమీద వీపుపై పడుకోవాలి. తల మంచంయొక్క ఒకకొసను క్రిందికి వ్రేలాడేటట్లు చేయాలి. ఇప్పుడు తలను స్వేచ్ఛగా ఎత్తాలి. బుజాలుకూడా పైకిఎత్తాలి. ఇప్పుడు గాలిని బయటకువిడచి ఊపిరి బిగబట్టకుండా ఉండాలి.

కాన్పు కష్టమైనప్పుడు ప్రసవానికి సంబంధించిన కండరాలు చాలా శ్రమకు లోనై ఉంటాయి. “గర్భకోశం వ్రేలాడడం” అనే అనారోగ్యస్థితికూడా రావొచ్చు.

ప్రసవానంతరం మంచంపై పరుండగానే మంచం చివర తలను క్రిందుగా వ్రేలాడేసి గాలిని పూర్తిగా ఊపిరిగొట్టాంనుండి వదలి ఊపిరి బిగబట్టాలి. కొద్దిరోజులతరువాత ముక్కవచ్చుకూడా. ఇందువలన పొత్తికడుపు కండరాలకూ, ప్రసవావస్థలో పాల్గొన్న ప్రతికండరానికి వ్యాయామం కలిగి కండరాలు యధాస్థితిలోనికివచ్చి, కొవ్వుపట్టడమూ, సాగిపోవడమూ నిరోధించబడవచ్చు.

ఇవేకాక ప్రత్యేక అవాంతరాలలో ప్రత్యేక వ్యాయామ భంగిమలు ఉన్నాయి. అవి ఆంధ్రపత్రిక పేర నాకు వ్రాసినట్టయితే ప్రత్యేకంగానో, పత్రికాముఖంగానో జవాబిచ్చి మీసందేహాన్ని నివృత్తి చేయగలను. ★

సహనానికి సరిహద్దు

(19-వ పేజీ తరువాయి)

విషయాన్ని మరచి, కరిగి నీరైపోయాడు అతడు. పెల్లుబికిన ఆనందంతో లేచి, "మాలతీ!" అని కౌగిలించుకున్నాడామెను. ఆమె నుదుటిని ముద్దు పెట్టుకున్నాడు. ఆమె పరవశురాలయింది.

భోజనాలు ముగిశింతరువాత మాధవరావే కదిపాడు గత గాథని "మాలతీ, మీ అన్నయ్య ఏమనుకుంటాడో ఊహించావా?" అని.

"దేన్ని గురించి?"

"నీవు చెప్పిన అబద్ధాన్ని నిజంగా నమ్మి"

"ఏమిటా అబద్ధం?"

"ఈ సంగతి పెద్దవాళ్ళతో చెప్పవద్దనీ, ఇది సర్వసామాన్యమేననీ చెప్పావుకదా మీ అన్నకు."

మాలతి కొంచం రోచించి, తనమాటలో ఎంత అర్థం ఉందో తెలుసుకుని విస్తుపోయింది. "మీ రూహించిన అభిప్రాయంలో నే నామాటను అనలేదు. ఎప్పుడు రమ్మన్నా మీరు రాకపోవడం సర్వసామాన్యమే నన్నాను. మీరు నామీద కోప్పడ్డారని చెప్ప వద్దన్నాను పెద్దలకు."-అంది. మళ్లీ ఆమే అన్నది. "అన్నయ్య మీ రూహించినట్లే ఇంట్లో ప్రచారంచేసే అవకాశం ఉంది. వా ళ్లేమనుకున్నా ఫరవా లేదు. మీ తప్పేముంది ఇందులో? నేను సంజాయిషీ చెప్పుకుంటాను లెండి." ఆమె చిరునవ్వు నవ్వింది.

మనమిద్దరమూ లేకపోతే వాళ్ళెంత బాధపడతారో! మీ పెదనాన్నా గారు బాబాయీ వాళ్ళవాళ్ళ అల్లుళ్లనీ, కూతుళ్ళనీ చూసి ముచ్చటపడుతుంటే వాళ్ల హృదయాలు ఎంత వేదన చెందుతాయి?"—మాధవరావు హృదయస్పందనం ఈమాటల్లో వ్యక్తమైంది

"అవును మీరన్నట్లు నేనైనా వెళ్లకపోవడం తప్పేఐంది."

కొంత తడవు ఇద్దరూ నిశ్శబ్దంగా కూర్చున్నారు.

"నేను మనిషిగా ప్రవర్తించలేకపోయాను మాలతీ!"అంటూ ఆయన పరితప్త కంఠస్వరం నిశ్శబ్దాన్ని ఛేదించింది.

"ఇక మీ రా శ్టేసేపు గత గాథల్ని త్రవ్వకండి. నేను సహించలేను" అని ఆమె పడకలు సర్దటానికి లేచి వెళ్ళింది.

* * *

వారంరోజుల తరువాత మాధవరావు ఆఫీసునుండి ఇంటికి రావడంతోనే మాలతి నవ్వుతూవచ్చి, "ఏమండోయ్! మనకలహం గొప్ప ప్రయోజనాన్నే సాధించింది" అంది.

"అదేమిటి మాలతీ?" అని ప్రశ్నించాడు ఆశ్చర్యంతో.

"ఏముంది? మంచివాళ్ళమని పేరుపడశిన మనమే కీచులాడుకోబట్టి, మీ పెదనాన్న గారు సుమతిని అత్తింటికి పంపారు."

"అలాగా!"

ఆమె ఏమీ అనకండా రెండుత్తరాలు తీసి అతనికిచ్చింది బల్ల డ్రాయర్ లోంచి. ఒకటి విప్పి చదువుకున్నాడు.

అమ్మాయీ, మాలతీ!

నీపట్ల అల్లుడు ఎలా ప్రవర్తించినదీ మురళి ద్వారా విని గుండెలు నీళ్లయిపోయినాయి. నీలాంటి ఉత్తమురాలికి ఉత్తముడైన భర్త లభించాడని మేమందరమూ సంతోషపడ్డాం కాని నీ బ్రతుకుకూడా కత్తితో సాములాగే ఉందని ఇన్నాళ్ళూ తెలిసికోలేకపోయాం.

భర్త మంచివాడు కాడనీ, తలిదండ్రుల చెప్పుడు మాటలకు చెవి ఒగ్గి, భార్యను చావబాదుతుంటాడనీ ఇన్నాళ్ళూ అమ్మాయిని, నీ చెల్లెలు, సుమతిని, ఇంట్లోనే ఉంచుకున్నామా అత్తవారింటికి పంపకండా? ఇప్పుడు నీ స్థితితో పోల్చిచూస్తే సుమతి బ్రతుకే కొంత మెరుగనిపిస్తూంది. తలిదండ్రుల సంతృప్తి కోఅకు అప్పుడప్పుడు కొట్టినా, చివరకు లాలించి, భార్యని వోదార్చ వచ్చు భర్త. కాని, ఎవ్వరి అదుపులూ, ఆజ్ఞలూ లేని మాధవరావు నీలాటి దాన్ని అర్థం చేసికోకండా హింసపెడుతున్నాడంటే మాగుండెలు దహించుకుపోతున్నాయి.. ఏది ఎలా ఉన్నా సుమతిని ఇవాళే అత్తింటికి పంపుతున్నాము. నువ్వు మాత్రం భర్తతో జాగ్రత్తగా మెలగుతల్లీ! అంతా నోసటిరాతలు.

—మీ పెదనాన్న."

రెండో ఉత్తరాన్ని చదువుకో సాగాడు మాధవరావు. "చిరంజీవి మాలతిని ఆశీర్వదించి.

మీ అన్నయ్య చెప్పాడు ఏం జరిగిందీ. నీమీది మమకారం కొద్దీ మీ అమ్మ అల్లుని ప్రవర్తనకు విచారిస్తూంది. కాని. నిష్పాక్షికంగా ఆలోచించి చూస్తే నువ్వే అతణ్ణి విసిగించి, ఆ స్థితికి తెచ్చి ఉంటావని తోస్తూందినాకు. నీపక్షాన నేను వాదించడం లేదని కోప్పడకు. అల్లుని హృదయం నాకు బాగా తెలుసు. అతడి మెత్తని హృదయం, నడవడీ, లోకంలో ఎవరికీ లేవు. అతనికి పనులుండి, రాలేనని చెప్పి ఉండొచ్చు. అంతమాత్రాన్నే నీవతణ్ణి ఏవో సూటిపోటి మాటలని బాధపరచి ఉంటావు.

పండుగనాడు అందరూ కూతుళ్లనీ, అల్లు[illegible] బరపడుతూంటే మాకు విచారం[illegible] కలిగింది మా దట్లో. కాని, వాళ్ల[illegible] ళ్ళలో నిన్నూ, వాళ్ళఅల్లుళ్ళలో మాధవరావునీ చూడగలిగిన తరువాత కొంచం సంతోషపడ్డాం...దీపావళికైనా ఇద్దరూ రండి. సెలవుపెట్టాల్సిన అవసరంలేదని చెప్పు అల్లునికి. పండగ రేపనగా రాత్రికి రండి; ముగిసిన మర్రోజే వెడుదురుగాని.

ఇంతకూ నీకు తండ్రినైనందుకు వాత్సల్యపూర్వకముగా నీకు చెప్పేచివరిమాట ఇది: నీవు 'అతనిహృదయాన్ని అర్థం చేసికోవడానికి ప్రయత్నించు. అతడు మాత్రం పూరిగా విజ్ఞానం లేని వాడా? నిన్ను పూర్తిగా అర్థం చేసుకుంటాడు. అల్లునికి ఆశీర్వాదాలు.

మరో విషయం. మీ పెదనాన్నా, బాబాయి ఇద్దరూ నీవైపే ఉన్నారీ విషయంలో. దసరాకి ఆహ్వానిస్తే వచ్చిన అల్లుని వెంట సుమతిని పంపారు.. పరిస్థితులు ఎలా ఉన్నదీ త్వరగా ఉత్తరం వ్రాయి. లేకుంటే మీ అమ్మకి దిగులు పోదు ఎదురు చూస్తుంటాను.'

—"మీ నాన్న"

ఉత్తరాలను రెంటినీ చదివి మాధవరావు తనలో తాను భావగర్భితంగా, నవ్వుకున్నాడు.

"ఏమండీ, నాన్నగారు మీ పక్షానికే చెందారు. ఎంతైనా మగవాళ్ళు మగవాళ్లే" అన్నది మాలతి నవ్వుతూ.

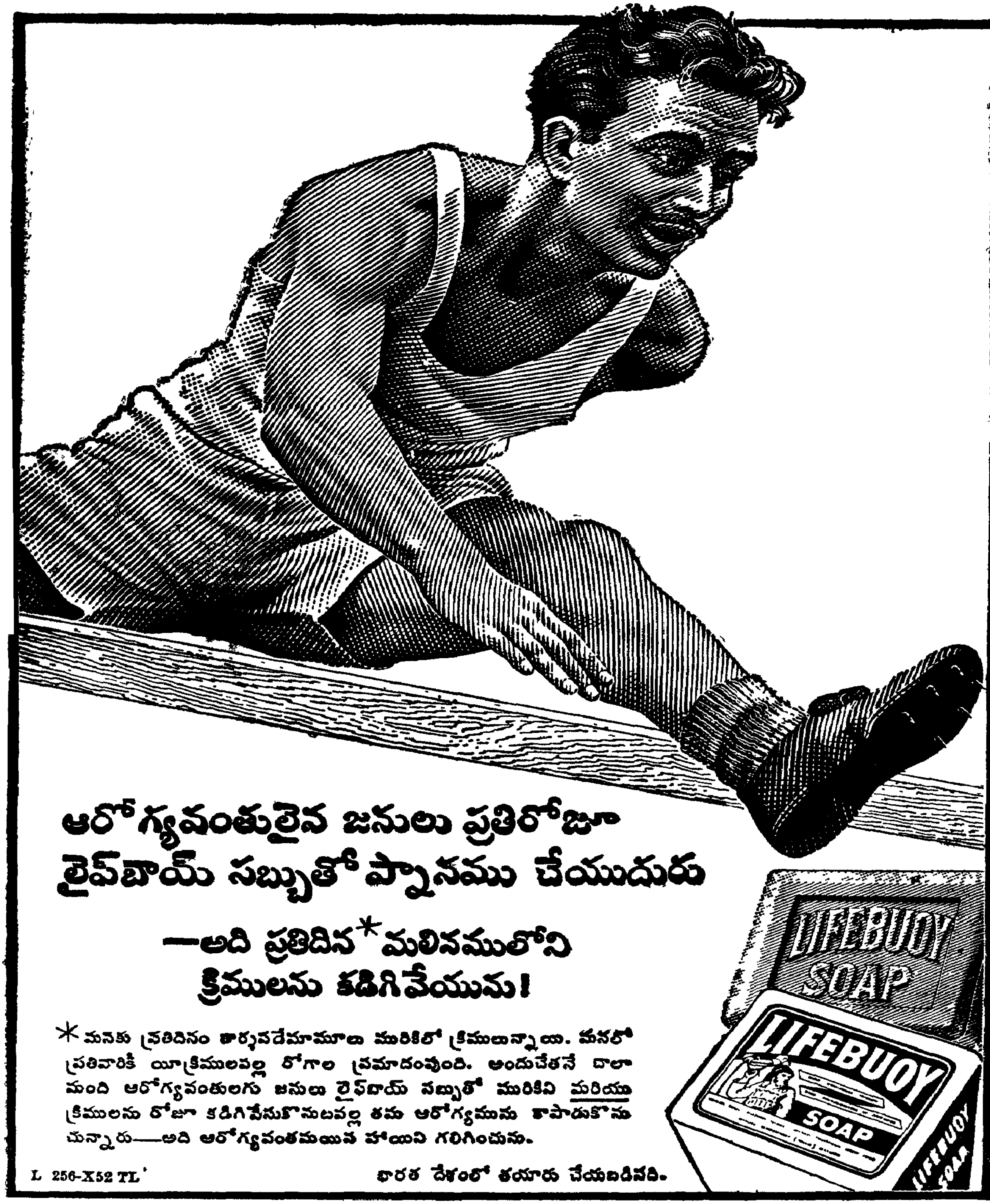
"కనీసం మామగారైనా 'నన్ను సమర్థించినందుకు బ్రతగ్గలిగాను."—అన్నాడు అతడు వ్యంగ్యం ధ్వనించేట్లు.

ఇద్దరూ నవ్వుకున్నారు.

ఇంటినిండా నవ్వుల వెన్నెల. ★

Printed and Published for Nageswara Rao Estates (Private) Ltd., by S. Radha Krishna at The Andhra Patrika Press, 6 & 7, Thambu Chetty Street, Madras-1. Editor S. Sambhu Prasad.

ఆరోగ్యవంతులైన జనులు ప్రతిరోజూ
లైఫ్‌బాయ్ సబ్బుతో స్నానము చేయుదురు
—అది ప్రతిదిన*మలినములోని
క్రిములను కడిగివేయును!
* మనకు ప్రతిదినం కార్యవశదేమామూలు మురికిలో క్రిములున్నాయి. మనలో ప్రతివారికీ యీ క్రిములవల్ల రోగాల ప్రమాదంవుంది. అందుచేతనే చాలా మంది ఆరోగ్యవంతులగు జనులు లైఫ్‌బాయ్ సబ్బుతో మురికిని మరియు క్రిములను రోజూ కడిగివేసుకొనుటవల్ల తమ ఆరోగ్యమును కాపాడుకొను చున్నారు—అది ఆరోగ్యవంతమయిన హాయిని గలిగించును.
LIFEBUOY SOAP
L 256-X52 TL
భారత దేశంలో తయారు చేయబడినది.